

RAPORT Z BADANIA
DIAGNOZA LOKALNYCH
ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH

GMINA MYŚLENICE 2021

Spis treści

Spis treści	2
WSTĘP	6
Cel badania.....	6
Problematyka badania	7
Przebieg badania oraz metodologia	8
Charakterystyka próby badawczej	9
CZEŚĆ I	10
Ogólna charakterystyka gminy Myślenice.....	10
Położenie, dane administracyjne, dane demograficzne.....	10
Analiza ankiet przeprowadzonych wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej na terenie gminy Myślenice	12
Problemy w obszarze pomocy społecznej.....	15
Stan bezpieczeństwa na terenie gminy.....	23
CZEŚĆ II.....	25
Problemy społeczne w świadomości dorosłych mieszkańców gminy Myślenice	25
Cel badania.....	25
Grupa badawcza	25
Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców	28
Postawy dorosłych mieszkańców wobec alkoholu	32
Postawy dorosłych mieszkańców gminy wobec narkotyków	36
Zjawisko przemocy w środowisku lokalnym.....	38
Postawy mieszkańców wobec palenia papierosów	41
Profilaktyka uzależnień.....	43
Postawy mieszkańców wobec problemu hazardu	45
Zagrożenia internetowe.....	47
Problemy w świadomości dorosłych mieszkańców wynikające z pandemii COVID-19	49
CZEŚĆ III.....	51

Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów klas piątych i szóstych.....	51
Cel badania.....	51
Grupa badawcza	51
Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym.....	52
Problem przemocy w środowisku domowym.....	57
Uczniowie wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi.....	59
Palenie papierosów.....	59
Picie alkoholu.....	61
Zażywanie narkotyków	63
Uczniowie a inne zagrożenia	66
Komputer i Internet w życiu uczniów	66
Uczniowie a problem zjawiska cyberprzemocy.....	67
Spędzanie czasu wolnego.....	69
CZĘŚĆ IV	70
Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów klas siódmych i ósmych	70
Cel badania.....	70
Grupa badawcza	70
Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym.....	71
Problem przemocy w środowisku domowym.....	74
Uczniowie wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi.....	75
Palenie papierosów.....	75
Picie alkoholu.....	78
Zażywanie narkotyków	81
Zażywanie dopalaczy	85
Młodzież a inne zagrożenia.....	87
Komputer i Internet w życiu uczniów	87
Młodzież a problem zjawiska cyberprzemocy	88
Gry hazardowe	91

Spędzanie czasu wolnego.....	92
CZEŚĆ V.....	93
Przedstawienie wyników badania ankietowego w szkołach podstawowych w kontekście Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach.....	93
Grupa badawcza	93
Palenie tytoniu.....	94
Napoje alkoholowe.....	95
Zażywanie leków uspokajających lub nasennych z przepisu lekarza	96
Problem dopalaczy	96
Gry hazardowe	97
CZEŚĆ VI	98
Wpływ pandemii COVID-19 na zachowania uczniów	98
Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów klas piątych i szóstych.....	98
Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów klas siódmych i ósmych	100
CZEŚĆ VII.....	102
Diagnoza zagrożeń w środowisku szkolnym. Analiza ankiet dla rodziców.	102
Grupa badawcza	102
Cel badania.....	102
Wyniki badania	102
Relacje rodziców z dziećmi	104
Postawy rodziców wobec wychowania dzieci	107
Problemy związane z substancjami psychoaktywnymi	109
Komputer w życiu uczniów i zjawisko cyberprzemocy	112
CZEŚĆ VIII.....	114
Diagnoza zagrożeń w środowisku szkolnym. Analiza ankiet dla nauczycieli.....	114
Cel badania.....	114
Grupa badawcza	114
Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym i domowym.....	115

Problemy związane z substancjami psychoaktywnymi oraz uzależnieniami behawioralnymi.....	118
CZEŚĆ IX	120
Problemy społeczne w świadomości sprzedawców napojów alkoholowych	120
Grupa badawcza	120
Cel badania.....	120
Wyniki badania	120
CZEŚĆ X.....	124
Podsumowanie- diagnoza i profilaktyka zagrożeń społecznych.....	124
BIBLIOGRAFIA.....	138
Spis publikacji.....	138
Źródła internetowe	139
Spis wykresów	140
Spis tabel	145

WSTĘP

Współcześnie zachodzące w świecie przemiany charakteryzują się niespotykaną dotąd skalą i dynamiką a swoim zasięgiem obejmują niemal wszystkie dziedziny życia człowieka, w tym sferę jego działalności społecznej. Z jednej strony przeobrażenia te mają pozytywny wpływ na rozwój człowieka, z drugiej zaś niosą ze sobą realne powody do niepokoju. Wiele zagrożeń dla bezpieczeństwa społecznego wynika m.in. z destrukcji dotychczasowych modeli funkcjonowania społeczeństwa i rodziny. Poszczególne jednostki muszą zatem wykazać się elastycznością i akceptacją wobec zachodzących przemian. Ze względu na szczególne, towarzyszące im uwarunkowania, nie każdy jest w stanie odpowiednio zaadaptować się do nowopowstałych warunków co w efekcie prowadzi do powstawania licznych problemów społecznych i pedagogicznych. Te z kolei przyczyniają się do zaburzeń harmonii życia społecznego, jak również mają negatywny wpływ na funkcjonowanie pojedynczych osób.

Cel badania

Celem przeprowadzonego badania było zdiagnozowanie skali lokalnych zagrożeń społecznych na terenie gminy Myślenice.

Działania badawcze miały na celu:

- ◆ zidentyfikowanie problemów dotyczących między innymi uzależnień w różnych grupach wiekowych;
- ◆ uchwycenie czynników prowokujących do powstawania sytuacji problemowych;
- ◆ określenie skali oraz zakresu tych problemów;
- ◆ rozpoznanie i zdiagnozowanie skutków występujących problemów;
- ◆ propozycję rozwiązań / zmniejszania negatywnych konsekwencji.

Problematyka badania

Badania ankietowe miały na celu analizę wybranych problemów społecznych.

W badaniu wśród osób dorosłych uwzględnione zostały takie obszary jak:

1. problem alkoholowy- częstotliwość spożywania alkoholu, znajomość osób nadużywających napoje alkoholowe, rozpowszechnienie alkoholizmu w środowisku lokalnym;
2. problem nikotynowy- częstotliwość palenia, konsekwencje zdrowotne palenia papierosów;
3. problem narkotykowy- dostępność, znajomość osób zażywających narkotyki;
4. problem przemocy- występowanie przemocy domowej, znajomość rodzin dotkniętych problemem przemocy, postawy wobec stosowania kar cielesnych;
5. problem uzależnień behawioralnych- uzależnienie od gier hazardowych.

W badaniu wśród uczniów zostały uwzględnione zostały takie obszary jak:

1. problem alkoholowy- częstotliwość spożywania, dostępność, znajomość osób pijących, znajomość instytucji pomocowych, znajomość konsekwencji zdrowotnych;
2. problem nikotynowy- częstotliwość palenia, dostępność, znajomość osób palących, znajomość konsekwencji zdrowotnych;
3. problem narkotykowy- częstotliwość zażywania, dostępność, znajomość osób zażywających narkotyki, znajomość konsekwencji zdrowotnych i prawnych z tytułu ich posiadania;
4. problem zażywania dopalaczy- częstotliwość zażywania, dostępność, znajomość osób zażywających dopalacze, znajomość konsekwencji zdrowotnych;
5. problem przemocy- perspektywa osoby doświadczającej przemocy oraz świadka przemocy, uczestnictwo w czynnym akcie przemocy, występowanie przemocy rówieśniczej i domowej;
6. problem uzależnień behawioralnych - uzależnienie od komputera czy Internetu.

W badaniu wśród pracowników punktów sprzedaży zostały poruszone takie kwestie, jak:

1. problem dostępu do substancji legalnych, w tym częstotliwość prób zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe i niepełnoletnie; prób zakupu papierosów, piwa bezalkoholowego o zawartości nieprzekraczającej 0,5% alkoholu i napojów energetyzujących przez nieletnich;
2. postawy osób będących w stanie silnego upojenia alkoholem;
3. częstotliwość przypadków sprzedaży papierosów, alkoholu i napojów energetyzujących nieletnim;
4. przestrzeganie zasad sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych.

W badaniu wśród rodziców uczniów uwzględnione zostały takie obszary, jak:

1. postawy rodziców wobec wychowania dzieci;
2. problem przemocy- występowanie przemocy domowej, znajomość rodzin dotkniętych problemem przemocy, postawy wobec stosowania kar cielesnych;
3. problemy związane z substancjami psychoaktywnymi;
4. problem uzależnień behawioralnych - uzależnienie od komputera czy Internetu.

W badaniu wśród nauczycieli uczniów uwzględnione zostały takie obszary, jak:

1. problemy związane z substancjami psychoaktywnymi;
2. problem przemocy- występowanie przemocy rówieśniczej i domowej.

Przebieg badania oraz metodologia

Niniejszy raport opiera się na wynikach badania ilościowego. Do przeprowadzenia badań wśród dorosłych mieszkańców i sprzedawców z punktów sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych wykorzystano metodę PAPI (ang. *Paper & Pen Personal Interview*). W przypadku uczniów, rodziców uczniów, nauczycieli oraz pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej najbardziej dogodną metodą była ankieta w formie aplikacji internetowej. Badanie zostało przeprowadzone zgodnie z zasadami etyki, bowiem wszyscy uczestnicy badania zostali poinformowani o zachowaniu anonimowości i poufności, w związku z czym oddzielono dane odnośnie tożsamości pojedynczych badanych od informacji, jakich udzielili. Ponadto, ankietując uczniów za każdym razem uzyskiwano zgodę Dyrektora szkoły na przeprowadzenie badań w ich placówce.

Badania ankietowe zostały przeprowadzone na przełomie września i października 2021 roku.

Charakterystyka próby badawczej

Dla określenia postaw mieszkańców wobec potencjalnych problemów społecznych badania ankietowe przeprowadzono w grupach respondentów zróżnicowanych pod względem zmiennych takich jak płeć, wiek, wykształcenie.

Dorośli mieszkańcy gminy

- badania przeprowadzone na reprezentatywnej grupie 252 osób, w tym 195 kobiet i 57 mężczyzn

Uczniowie szkoły podstawowej

- 331 uczniów klas piątych i szóstych; w tym 149 dziewcząt oraz 182 chłopców
- 602 uczniów klas siódmych i ósmych; w tym 346 dziewcząt oraz 256 chłopców

Sprzedawcy napojów alkoholowych

- badania przeprowadzone w 20 punktach sprzedaży alkoholu

Rodzice uczniów

- badania przeprowadzone na reprezentatywnej grupie 428 osób, w tym 406 kobiet i 22 mężczyzn

Nauczyciele

- 193 nauczycieli uczniów z terenu gminy Myślenice

Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej

- 33 pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej

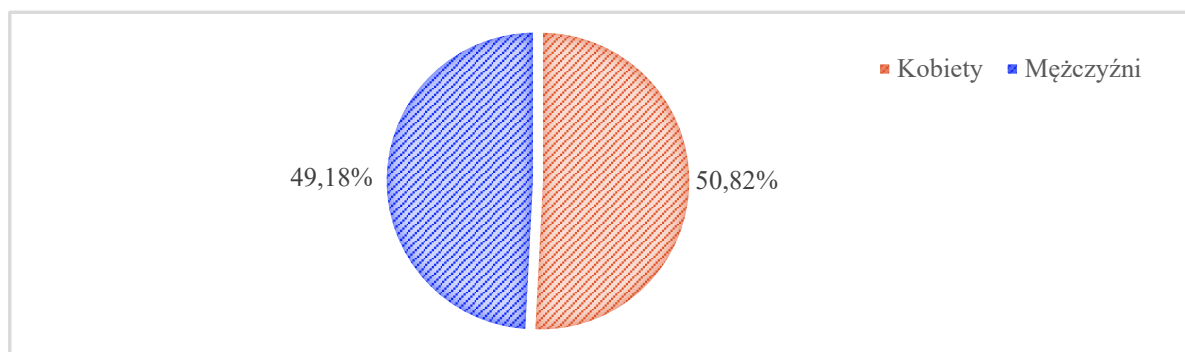
CZEŚĆ I

Ogólna charakterystyka gminy Myślenice

Położenie, dane administracyjne, dane demograficzne

Gmina Myślenice to gmina miejsko-wiejska, położona w województwie małopolskim, w powiecie myślenickim.

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2020 r. gmina Myślenice liczyła 44 519 mieszkańców; z czego 50,82% stanowią kobiety (22 624), a 49,18% mężczyźni (21 895).

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć

Przyrost naturalny:

Gminę Myślenice charakteryzuje dodatni przyrost naturalny, który na koniec roku 2020 wyniósł 29. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 0,65 na 1000 mieszkańców gminy. Uściślając, w 2020 roku w gminie odnotowano 485 urodzeń dzieci; w tym 237 dziewcząt oraz 248 chłopców. W tym samym czasie doszło do 456 zgonów, co odpowiada 10,24 zgonom na 1000 mieszkańców.

Migracje ludności:

W 2020 roku na terenie gminy Myślenice zarejestrowano 404 zameldowania w ruchu wewnętrznym oraz 361 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi 43. W tym samym czasie doszło do 13 zameldowań z zagranicy oraz 2 wymeldowań za granicę, w wyniku czego saldo migracji zagranicznych wynosi 11.

Rynek pracy:

Dane statystyczne na koniec roku 2020 wskazują, że 60,70% mieszkańców z terenu gminy Myślenice jest w wieku produkcyjnym, 20,80% w wieku przedprodukcyjnym, a 18,50% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2020, w gminie Myślenice pracowało 246 osób na 1 000 ludności. Ogółem 10 965 osób. 55,70% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 44,30% mężczyźni.

Na koniec 2020 roku zarejestrowano 673 osoby bezrobotne, w tym: 357 kobiet oraz 316 mężczyzn. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił ogółem 2,50% (2,80% wśród kobiet oraz 2,20% wśród mężczyzn).¹

---

¹ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/kategoria/1644>

Analiza ankiet przeprowadzonych wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej na terenie gminy Myślenice

1. Najważniejsze problemy społeczne wśród rodzin na terenie gminy Myślenice:

- Alkoholizm,
- Nieporadność życiowa,
- Niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami,
- Przemoc w rodzinie,
- Bezradność opiekuńczo-wychowawcza,
- Ubóstwo,
- Zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych,
- Bezrobocie,
- Niedostateczny dostęp do poradnictwa psychologiczno- prawnego,
- Niepełnosprawność i długotrwała choroba,
- Zaburzona hierarchia wartości,
- Lenistwo.

2. Najczęściej zgłaszane problemy przez rodziny z dziećmi:

- Trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- Problemy finansowe,
- Uzależnienia dokładniej nieokreślone (uzależnienie dzieci od komputera, uzależnienie od leków, uzależnienie od substancji psychoaktywnych),
- Nadużywanie alkoholu/alkoholizm,
- Konflikty ze współmałżonkiem/partnerem,
- Problemy zdrowotne w rodzinie,
- Przemoc,
- Bezrobocie,
- Ubóstwo,
- Uzależnienie od pomocy społecznej.

3. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych według pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej:

- Niski poziom umiejętności wychowawczych,
- Uzależnienia,
- Przemoc w rodzinie,
- Niepełna rodzina,
- Niskie dochody,
- Wielodzietność,
- Ubóstwo,
- Niepełnosprawność/długotrwała choroba,
- Problemy psychologiczne,
- Nerozumiane potrzeby dziecka.

4. Problemy społeczne na terenie gminy w odniesieniu do osób starszych:

- Samotność seniorów,
- Niepełnosprawność,
- Długotrwała choroba,
- Izolacja,
- Problemy finansowe i niewystarczające środki na leki,
- Ubóstwo,
- Brak pełnej dostępności do medycyny,
- Brak empatii lekarzy wobec osób starszych,
- Brak opieki (niski poziom zaangażowania rodziny w opiekę nad seniorami),
- Niskie dochody osób starszych,
- Niewystarczająca ilość miejsc w Domach Pomocy Społecznej,
- Brak mobilności,
- Wycofanie z życia społecznego,
- Problemy zdrowotne będące ograniczeniem w uczestnictwie w życiu kulturalnym,
- Problemy komunikacyjne (wysokie chodniki, schody w instytucjach),
- Problemy mieszkaniowe (mieszkania na wysokim piętrze bez windy),
- Brak tolerancji ze strony młodzieży.

5. Według 54,54% badanych pracowników oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze jest wystarczająca, natomiast łącznie 27,30% miało przeciwne zdanie w tym temacie. Pozostałe 18,18% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.
6. Problemy społeczne na terenie gminy w odniesieniu do osób niepełnosprawnych:
- Bariery architektoniczne oraz niedostosowana infrastruktura,
  - Samotność,
  - Wykluczenie społeczne,
  - Izolacja,
  - Problemy finansowe,
  - Brak specjalistów we wszystkich dziedzinach dostępnych od ręki,
  - Mała dostępność do rehabilitacji – zbyt długi czas oczekiwania,
  - Brak mobilności,
  - Problem z dowozem osób niepełnosprawnych do różnych placówek,
  - Brak akceptacji osób niepełnosprawnych,
  - Ograniczony dostęp do imprez kulturalnych,
  - Brak wiedzy na temat ofert pomocowych skierowanych do osób niepełnosprawnych.
7. Według 48,48% badanych pracowników oferta pomocy osobom niepełnosprawnym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest niewystarczająca, natomiast łącznie 27,27% uznało, iż działania gminy w tej kwestii są wystarczające. Pozostałe 24,24% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi w tym temacie.
8. Zapytano również o grupy społeczne, które ucierpiały podczas pandemii najbardziej. Jak się okazało najbardziej potrzebującym osobami okazały osoby niepełnosprawne, osoby starsze oraz dzieci i to do nich w pierwszej kolejności należy kierować wsparcie. Kolejno wsparcie powinno się kierować do osób bezrobotnych, osób samotnych oraz przedsiębiorców.

Problemy w obszarze pomocy społecznej

1) OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Zgodnie z ustawą podstawowym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zadaniem pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym. Ustawa w art. 15 określa następujący zakres przedmiotowy pomocy społecznej:

- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń
- praca socjalna
- prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej
- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej
- realizację zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych
- rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Uchwałą Nr 279/XXXIII/2021 Rady Miejskiej z dnia 25.02.2021 w Myślenicach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Myślenicach został przekształcony od 1 kwietnia 2021 roku w Centrum Usług Społecznych w Myślenicach.

**Zaprezentowane poniżej dane pochodzą ze statystyk prowadzonych przez gminę
Myślenice**

Korzystający ze świadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej:

- rok 2018 (liczba rodzin ogółem 535) w tym:
rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień 39
- rok 2019 (liczba rodzin ogółem 514) w tym:
rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień 42
- rok 2020 (liczba rodzin ogółem 492) w tym:

- rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień 38

Rodzaje pomocy udzielanej dla rodzin przez OPS:

Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS	2018 rok	2019 rok	2020 rok
świadczenia rzeczowe dla osób	0	0	0
świadczenia pieniężne dla osób	1027	883	871
pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej	205	219	124

Tabela 1. Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej:

Powody przyznawania pomocy społecznej	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Niepełnosprawność	418	397	352
Bezrobocie	96	94	116
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	5	10
Ubóstwo	320	244	253
Bezradność opiek. wych.	63	62	64
Długotrwała choroba	408	392	334
Przemoc w rodzinie	6	5	7
Inne:	121	132	133

Tabela 2. Powody przyznawania pomocy społecznej

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

- **2018** wszczęcie procedur - **63**
- **2019** wszczęcie procedur - **60**
- **2020** wszczęcie procedur - **60**

Jak pokazują powyższe statystyki, z roku na rok zmniejsza się ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy oferowanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Co więcej, najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w 2020 roku była niepełnosprawność, długotrwała choroba oraz ubóstwo.

2) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Zespół interdyscyplinarny to grupa osób reprezentująca instytucje i organizacje, których celem jest podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W skład zespołu wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz przedstawiciele sądu.

Zespół interdyscyplinarny integruje i koordynuje działania instytucji oraz specjalistów działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie oraz sformułowanie działań pomocowych.
- Podejmowanie działań pomocowych oraz interwencyjnych w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie.
- Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.
- Upowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.

Zaprezentowane poniżej dane pochodzą ze statystyk prowadzonych przez gminę Myślenice

Procedura „Niebieskie Karty”:

W związku z procedurą „Niebieska Karta”	2018 rok	2019rok	2020 rok
Wpłynęło ogółem:	15	30	28
Wpłynęło z Ośrodka Pomocy Społecznej	0	1	1
Wpłynęło z Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Wpłynęło z Placówek Służby Zdrowia	0	0	0
Wpłynęło z Policji	13	28	27
Wpłynęło z Placówek Oświatowych	2	1	0
Wpłynęło z innego Ośrodka Pomocy Społecznej	0	0	0

Tabela 3. Procedura "Niebieskie Karty"

Osoby doświadczające i stosujące przemoc w rodzinie w związku z procedurą NK:

Liczba zdarzeń związanych z przemocą w rodzinie:	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Liczba ofiar przemocy w rodzinie (ogółem), w tym:	34	57	58
Kobiety	26	23	28
Mężczyźni	2	5	5
Małoletni do 13 r.ż.	4	16	15
Nieletni w przedziale 13-18 lat	2	13	10
Liczba sprawców przemocy domowej (ogółem), w tym:	28	28	32
Kobiety	1	2	1
Mężczyźni	27	26	31
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	27	26	30
Kobiety	1	0	0
Mężczyźni	26	26	30

Tabela 4. Osoby doświadczające i stosujące przemoc w związku z procedurą NK

Powyższe statystyki w zakresie działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wskazują, że ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety i dzieci, natomiast mężczyźni są jej sprawcami.

3) Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Zaprezentowane poniżej dane pochodzą ze statystyk prowadzonych przez gminę
Myślenice

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA)	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Liczba osób, z którymi prowadzili rozmowy członkowie GKRPA:			
- osoby uzależnione od alkoholu	62	43	40
- członkowie ich rodzin	97	83	59
Liczba osób w stosunku, do których GKRPA podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu	88	77	66
Liczba osób, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	38	49	36
Liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	29	47	7
Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w ramach grup roboczych, w skład których wchodziłi członkowie GKRPA	7	11	7
Liczba osób, dotkniętych przemocą w rodzinie:			
- osoby doznające przemocy w rodzinie;	28	15	29
- osoby stosujące przemoc w rodzinie;	7	11	12
- świadkowie przemocy w rodzinie.	6	23	11
Uruchomienie procedury „Niebieskie Karty”	7	11	12
Szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji	1 szkolenie 4 osoby	1 szkolenie 6 osób	0

Tabela 5. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA)

Procedura NK	2018	2019	2020
Uruchomienie procedury NK	7	11	12
Zawiadomienie prokuratury lub policji o podejrzeniu popełnienia znęcania się (207 KK)	3	4	2
Zawiadomienie prokuratury lub policji o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z użyciem	2	4	3

przemocy lub groźby bezprawnej na szkodę osoby najbliższej			
Prowadzenie rozmowy interwencyjnej z osobą nadużywającą alkoholu w związku ze stosowaniem przez nią przemocy	6	0	9
Motywowanie sprawcy przemocy do udziału w oddziaływaniach edukacyjno- korekcyjnych dla osób stosujących przemoc	12	8	4
Prowadzenie rozmowy z osobą doznającą przemocy w celu diagnozy jej sytuacji w rodzinie	21	15	25
Motywowanie dorosłych ofiar przemocy do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy	21	15	25
Poinformowanie o lokalnej ofercie pomocy dla dzieci i krzywdzonych	21	3	8
Powiadomienie Sądu rodzinnego o sytuacji dziecka	4	0	8

Tabela 6. W związku z procedurą „Niebieskie Karty”

Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Przeciw Przemocy w Rodzinie

Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień oraz Przemocy w Rodzinie pełni ważną rolę w lokalnym systemie pomocy. Zadaniem punktu jest zdiagnozowanie problemów klienta w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie oraz zaplanowanie pomocy i udzielenie wsparcia dla osób i rodzin korzystających z jego usług. W punkcie konsultacyjnym mieszkańcy mogą uzyskać bezpłatną, interdyscyplinarną pomoc w zakresie konsultacji, poradnictwa, wsparcia, pomocy terapeutycznej i psychologicznej dotyczących problemów uzależnień, współuzależnienia, zjawiska przemocy w rodzinie, sytuacji dziecka w rodzinie z problemem uzależnień i przemocy.

Działalność Punktu Konsultacyjnego	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Liczba osób korzystających z pomocy PK, w tym:	71	93	80
- osoby z rodzin z problemem alkoholowym	45	51	41
- dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym (osoby współuzależnione, DDA)	0	0	0
- osoby doznające przemocy w rodzinie	26	42	39
- osoby stosujące przemoc	0	0	0

Tabela 7. Działalność Punktu Konsultacyjnego

	2018		2019		2020	
	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad
Osoby z problemem alkoholowym	45	265	51	269	41	276
Osoby doznające przemocy w rodzinie	226	214	42	143	39	207

Tabela 8. Liczba porad w Punkcie Konsultacyjnym w latach 2018-2020

Liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej OPS z powodu:	2018 rok	2019 rok	2020 rok
	Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba rodzin
Uzależnienia lub nadużywania alkoholu	38	42	36

Tabela 9. Liczba rodzin, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu.

Grupy terapeutyczne dla ofiar przemocy w rodzinie	2018	2019	2020
Liczba grup terapeutycznych	198	56	92

Tabela 10. Liczba grup terapeutycznych dla ofiar przemocy w rodzinie

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne:

Programy profilaktyczne	2018	2019	2020
Programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowanej do dzieci i młodzieży:			
- Liczba uczestniczących uczniów	850	2 100	170
- Liczba uczestniczących nauczycieli	30	65	14
- Liczba uczestniczących rodziców	0	380	25
Programy z obszaru profilaktyki selektywnej dla młodzieży z grup ryzyka:			
- Liczba uczestniczących uczniów	0	30	0
- Liczba uczestniczących nauczycieli	0	2	0
- Liczba uczestniczących rodziców	0	0	0

Tabela 11. Programy profilaktyczne

Profilaktyka zachowań ryzykownych	2018 liczba uczestników	2019 liczba uczestników	2020 liczba uczestników
Jednorazowe prelekcje, pogadanki	300	760	300
Spektakle	180	0	0
Festyny i inne imprezy	360	940	0
Konkursy (plastyczne, literackie, muzyczne itp.)	9	40	0
Szkolenia i warsztaty dla rodziców z zakresu profilaktyki problemowej	150	25	30
Pozalekcyjne zajęcia sportowe	630	350	200
Inne: kolonie i obozy z programem profilaktycznym	700	550	150

Tabela 12. Profilaktyka zachowań ryzykownych

Szkolenia dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i sprzedawców	2018	2019	2020
Liczba szkoleń	101	1	102
Liczba osób uczestniczących	115	30	143

Tabela 13. Szkolenia dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i sprzedawców

Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w 2020 roku:

- do spożycia poza miejscem sprzedaży – 291 zezwoleń,
- do spożycia w miejscu sprzedaży – 120 zezwoleń.

Stan bezpieczeństwa na terenie gminy

Bezpieczeństwo stanowi nieodłączny element funkcjonowania społeczności lokalnych, wyraża się ono w zaspokojeniu podstawowych jego potrzeb w tym potrzeby bycia bezpiecznym w sensie podmiotowym jak i przedmiotowym. Szczególne zadania w tym obszarze pełni samorząd terytorialny, którego zasadniczym celem jest między innymi zapewnianie bezpieczeństwa na swoim obszarze działania. Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców danej jednostki terytorialnej są jednym z czynników rozwojowych i zarazem jej atrakcyjności. Z kolei brak zaspokojenia potrzeby bezpieczeństwa odczuwany przez mieszkańców i przedsiębiorców, to główny powód ich odpływu².

Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu w roku:	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	43	65	36
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	20	20	7
Zakłócanie porządku publicznego	1 765	1 643	1 406
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	11	17	21
Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	0	0	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	28	32	18
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	0	0	0

Tabela 14. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu.

Przestępstwa na terenie gminy	2018 rok	2019 rok	2020 rok
kradzież z włamaniem	50	35	37
fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	10	16	10
pobicie	5	2	4
uszkodzenie mienia	39	25	21
kradzież mienia	48	50	30

Tabela 15. Przestępstwa na terenie gminy Myślenice

² <https://docplayer.pl/66317434-Bezpieczenstwo-spoleczności-lokalnych-wybrane-zagadnienia-zapewnienia-bezpieczenstwa-i-porzadku-publicznego.html>

Artykuł KK Kwalifikacja prawna stwierdzonych / wykrytych:

• **2018 np.:**

Znęcanie się nad rodziną - 10 / 10

Uchylenie się od płacenia alimentów – 66 / 66

• **2019 np.:**

Znęcanie się nad rodziną - 16 / 16

Uchylenie się od płacenia alimentów – 42 / 42

• **2020 np.:**

Znęcanie się nad rodziną – 10 / 10

Uchylenie się od płacenia alimentów – 35 / 32

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

- **Rok 2018** wszczęcie procedur - 66
- **Rok 2019** wszczęcie procedur - 60
- **Rok 2020** wszczęcie procedur - 51

CZEŚĆ II

Problemy społeczne w świadomości dorosłych mieszkańców gminy Myślenice

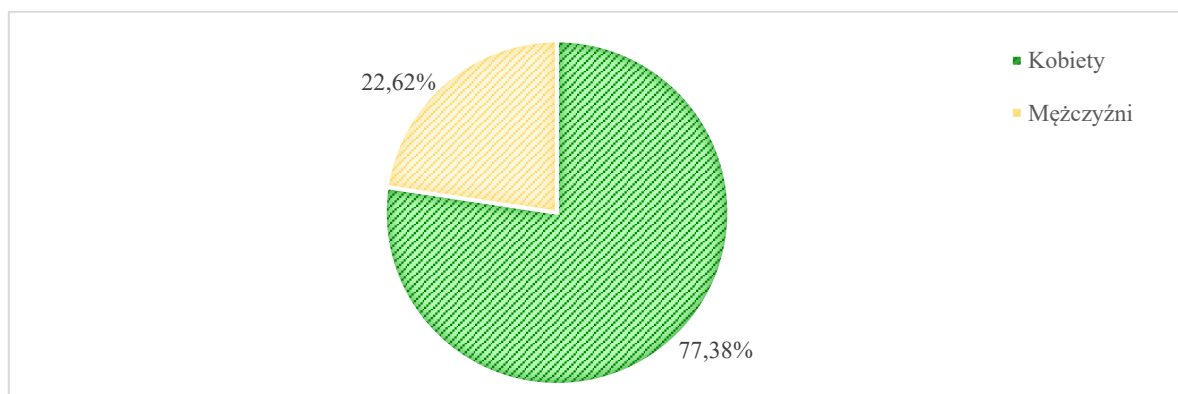
Cel badania

Kwestionariusz ankiety przeprowadzony wśród badanych dorosłych miał na celu zbadanie zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności takich, jak:

- 1) spożywanie alkoholu, uzależnienie od alkoholu;
- 2) rozpowszechnienie oraz dostępność narkotyków w środowisku;
- 3) przemoc w rodzinie, zachowania agresywne;
- 4) postawy wobec palenia papierosów.

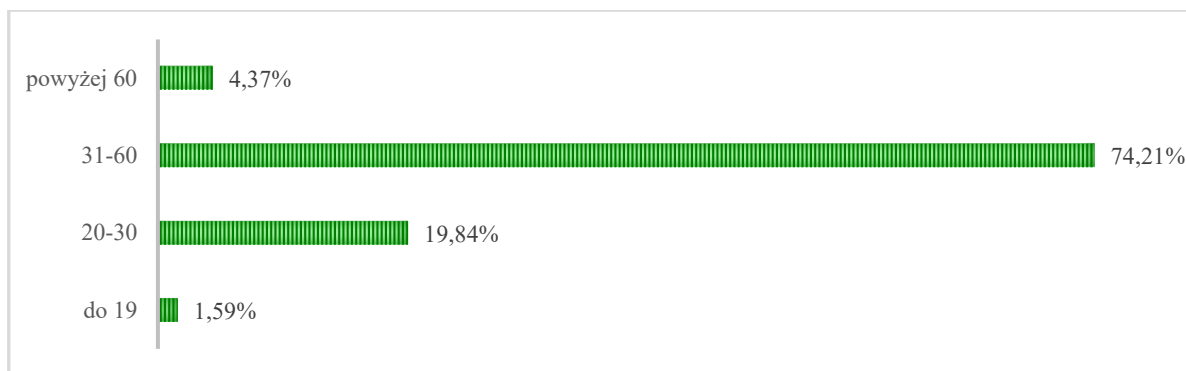
Grupa badawcza

Badanie zostało przeprowadzone na grupie reprezentatywnej 252 dorosłych mieszkańców z terenu gminy Myślenice. W badaniu wzięło udział 195 kobiet i 57 mężczyzn, zróżnicowanych pod względem wieku i wykształcenia.

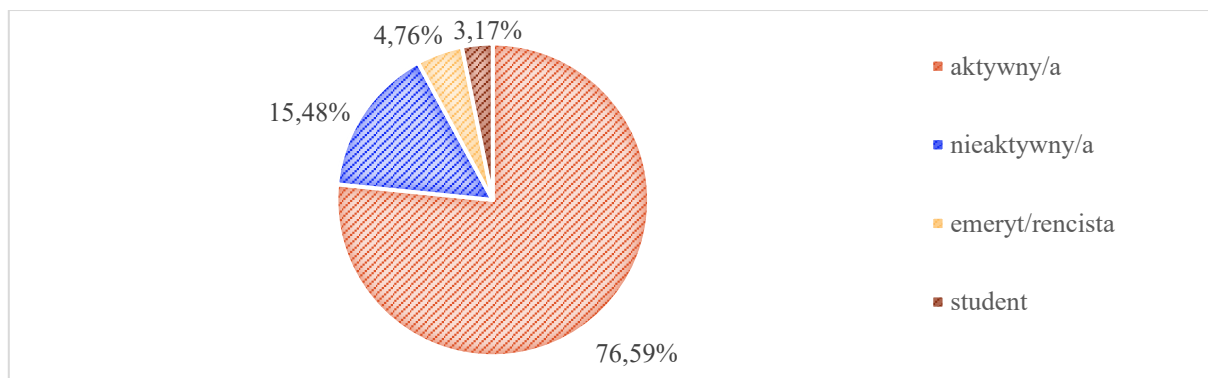
Wykres 2. Struktura próby badawczej ze względu na płeć

Najliczniej reprezentowanym przedziałem wiekowym wśród badanych był przedział 31-60 lat, stanowiący 74,21% ogólnej próby badawczej. Kolejno 19,84% ankietowanych stanowiły osoby w przedziale 20-30 lat. 4,37% stanowiły osoby powyżej 60 roku życia, a pozostałe 1,59% stanowiły osoby w wieku do 19 lat.

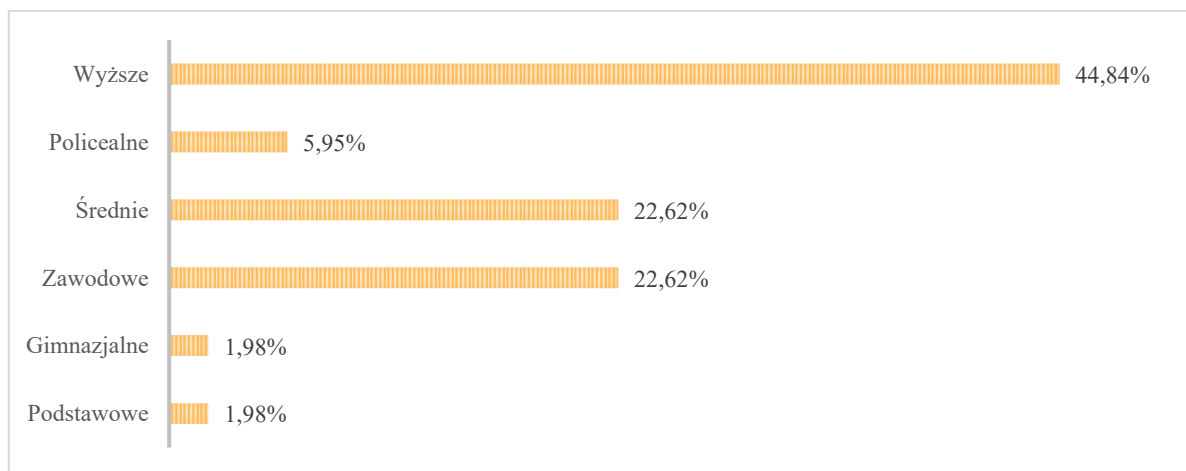
Wykres 3. Struktura próby badawczej ze względu na wiek

Wśród ankietowanych będących w wieku produkcyjnym, 76,59% stanowiły osoby aktywne zawodowo. 15,48% pozostawało bez zatrudnienia. 4,76% to emeryci lub renciści, a pozostałe 3,17% posiadało status studenta.

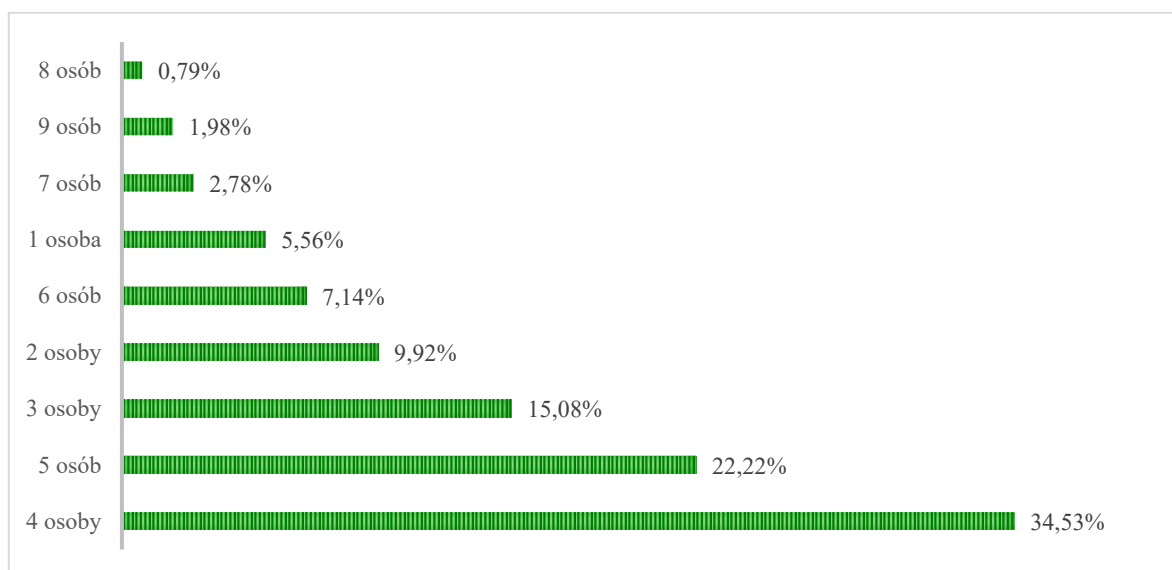
Wykres 4. Struktura próby badawczej ze względu na aktywność zawodową

Z kolei, różnicując próbę badawczą według poziomu wykształcenia okazało się, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (44,84%). Kolejno 22,62% ankietowanych posiadało wykształcenie średnie i tyle samo posiadało wykształcenie zawodowe. 5,95% potwierdziło ukończenie szkoły policealnej. 1,98% ukończyło szkołę gimnazjalną i tyle samo ukończyło szkołę podstawową.

Wykres 5. Struktura próby badawczej z podziałem na wykształcenie

Ponadto próba badawcza została scharakteryzowana ze względu na wielkość gospodarstwa domowego. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby reprezentujące czteroosobowe gospodarstwa domowe (34,53%).

Wykres 6. Ilość osób w gospodarstwie domowym

Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców

W pierwszym pytaniu poproszono mieszkańców o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie gminy Myślenice. W kwestionariuszu ankiety zostały ujęte problemy tj.: alkoholizm, narkomania, wzrost przestępczości, nowe substancje psychoaktywne (dopalacze), bezrobocie oraz ubóstwo. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

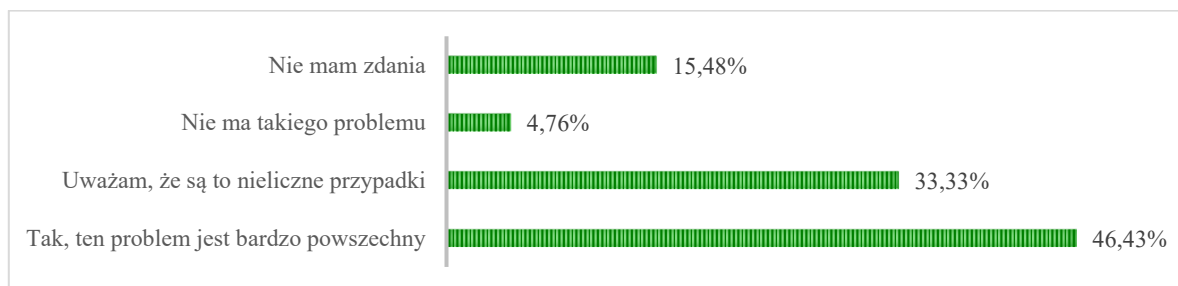
Problemy społeczne	Ważność problemu
Alkoholizm	3,43
Narkomania	2,75
Wzrost przestępczości	2,81
Nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	2,89
Bezrobocie	2,96
Ubóstwo	2,97

Tabela 16. Ocena ważności problemów społecznych na terenie gminy Myślenice.

Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali problem alkoholizmu, którego ważność ocenili na poziomie 3,43. Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie gminy Myślenice okazał się problem ubóstwa oraz problem bezrobocia. Najwyższa pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Mieszkańcy mieli również możliwość wskazania innych najistotniejszych problemów w ich otoczeniu. Wśród nich znalazły się problemy tj.: bezpieczeństwo na drogach, barak chodników i miejsc parkingowych, brak patroli policji, uzależnienie dzieci od Internetu, agresja nastolatków, patologia, przemoc w rodzinie, problemy wychowawcze, używanie napojów alkoholowych wśród dzieci, problem używania napojów energetycznych przez dzieci, narkotyki sprzedawane w miejscach publicznych np. MOKIS, skate park Zarabie, palenie tytoniu wśród

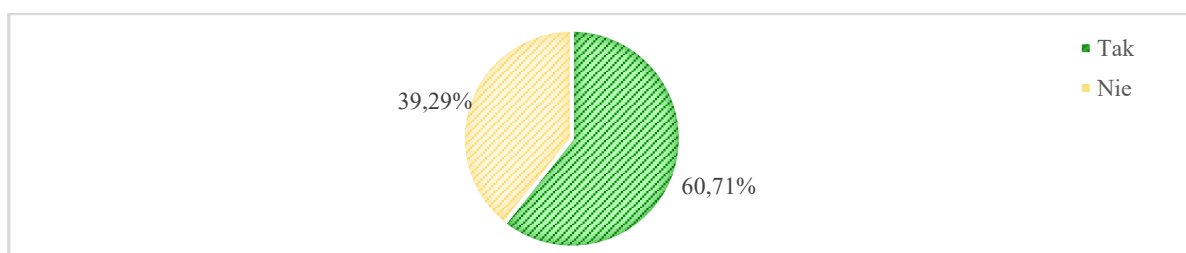
dzieci i młodzieży, brak organizacji wolnego czasu dla dzieci, wandalizm, brak tolerancji, ekologia, smog, nienawiść w społeczeństwie, niepełnosprawność oraz bezdomność.

Nawiązując do poprzedniego pytania, kolejne dotyczyło bezpośrednio zjawiska alkoholizmu. Jak wynika z odpowiedzi, 46,43% badanych postrzega alkoholizm jako problem bardzo powszechny na terenie gminy Myślenice. Kolejno 33,33% przyznało, że jest to problem zauważalny, natomiast są to nieliczne przypadki. 4,76% stwierdziło, iż na terenie gminy nie występuje taki problem. Pozostałe 15,48% nie miało zdania w tym temacie.

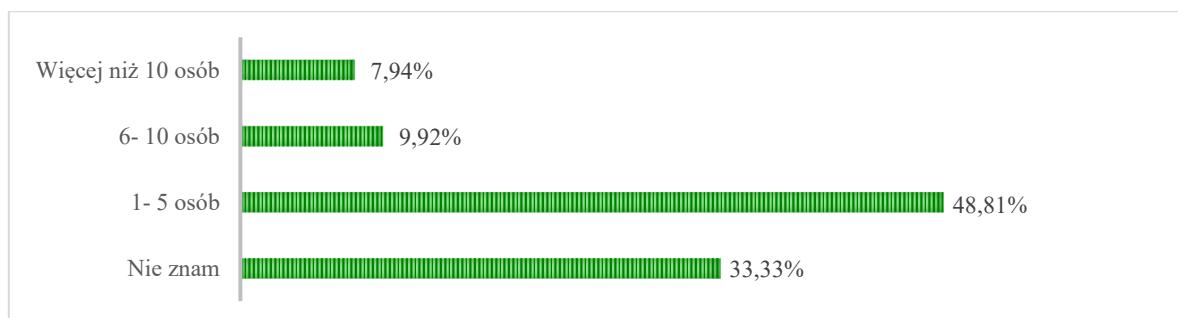
Wykres 7. Czy Pana/Pani zdaniem na terenie gminy występuje problem alkoholizmu?

Następnie zapytano ankietowanych o to czy osoby pijące alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa w środowisku lokalnym. W opinii 60,71% badanych takie osoby stanowią zagrożenie, zaś 39,29% mieszkańców było przeciwnego zdania.

Wykres 8. Czy osoby pijące alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa w środowisku lokalnym?

Badając skalę rozpowszechnienia zjawiska alkoholizmu na terenie gminy Myślenice okazało się również, że wśród badanych mieszkańców, łącznie 66,67% zna osobiście kogoś, kto w ich ocenie nadużywa alkoholu. Pozostali ankietowani, tj. 33,33% zaprzeczyli posiadaniu takich znajomości.

Wykres 9. Czy zna Pan/Pani w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?

Poproszono także mieszkańców o odpowiedź, czy znają przypadki sprzedaży alkoholu nieletnim. 20,24% badanych zadeklarowało, że spotkało się z taką sytuacją kilka razy, a 5,16% przyznało, że bardzo często zdarzają się takie przypadki. 59,92% badanych odpowiedziało, że nigdy nie było świadkami sprzedaży alkoholu nieletnim, a pozostałe 14,68% zaznaczyło, że nie zwraca uwagi na to, komu sprzedawany jest alkohol. Z racji tego, iż 25,40% mieszkańców potwierdziło przypadki sprzedaży alkoholu nieletnim zasadnym wydaje się minimalizowanie presji wywieranej na młodzież dotyczącej spożywania alkoholu, w szczególności w sferze promocji, poprzez kontrolę prawidłowości reklamy napojów alkoholowych w punktach sprzedaży alkoholu. Co więcej, ważne jest także szkolenie osób odpowiedzialnych za sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych w zakresie egzekwowania prawa zakazującego sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim, jak również uświadamianie na temat negatywnego oddziaływania alkoholu na wszystkie sfery życia człowieka, rodziny, a także społeczeństwa.³

Na pytanie dotyczące rozpowszechnienia zjawiska picia alkoholu przez kobiety w ciąży, 17,06% respondentów odpowiedziało, że kilka razy spotkało się z konsumpcją napojów alkoholowych przez kobiety w ciąży, a 1,19% przyznało, że bardzo często zdarzają się takie przypadki. 69,44% ankietowanych zaprzeczyło takim sytuacjom, natomiast pozostałe 12,30% zadeklarowało, że nie zwraca na to uwagi. Biorąc pod uwagę powyższe widzimy zatem, że ważne jest uświadamianie społeczeństwa na temat szkodliwości spożycia nawet niewielkiej ilości alkoholu w ciąży, gdyż wypity alkohol negatywnie wpływa na rozwój płodu, prowadząc między innymi do poronień lub wystąpienia różnorodnych wrodzonych wad psychicznych i fizycznych określanych mianem Alkoholowy Zespół Płodowy (FAS ang. *fetal alcohol syndrome*)⁴.

Dzieci z zaburzeniem FAS cechuje prenatalne i postnatalne spowolnienie rozwoju fizycznego, uszkodzenie Ośrodkowego Układu Nerwowego (OUN) oraz specyficzne anomalie w budowie twarzy⁵.

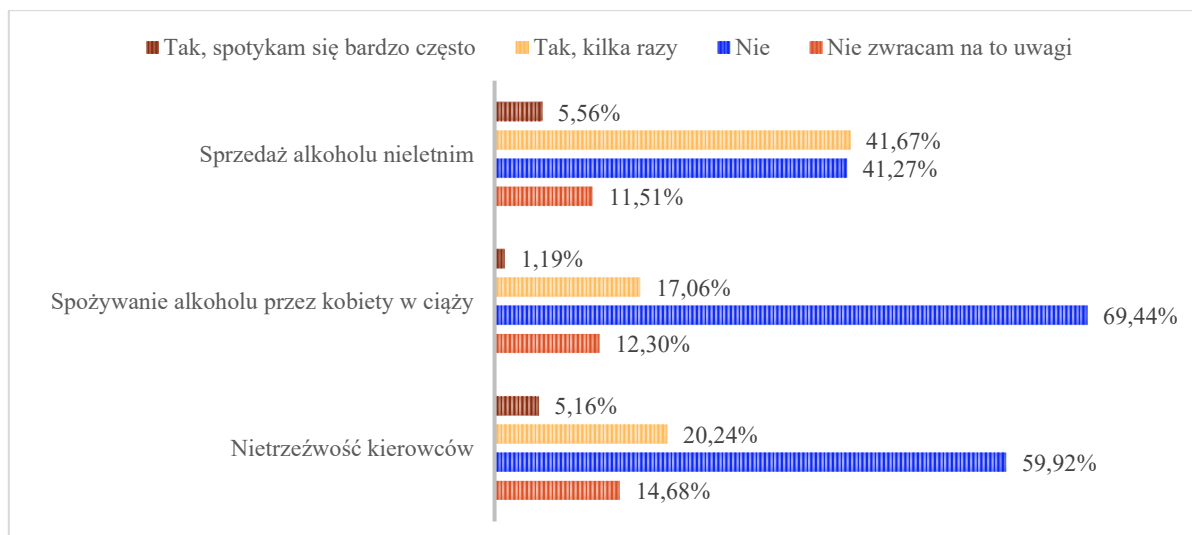
---

³ PARPA, *Deklaracja w Sprawie Młodzieży i Alkoholu*, <http://www.parpa.pl/index.php/profilaktyka-system-rekomendacji/deklaracja-w-sprawie-mlodziezy-i-alkoholu>

⁴ PARPA, *Jak zmieniają się postawy kobiet wokół picia alkoholu w ciąży?*, <http://www.parpa.pl/index.php/ciaza-bez-alkoholu/badania>

⁵ J. Klimczak, *Fetal Alcohol Syndrom – czyli skutki oddziaływania alkoholu na płód*, w: M. Banach (red.), *Alkoholowy zespół płodu*, Kraków: Wydawnictwo WAM, 2011, https://wydawnictwo.ignatianum.edu.pl/sites/wydawnictwo/files/publikacje_pdf/alkoholowy_zespol_ploodu.pdf

Gdy zapytano mieszkańców o to czy spotkali się kiedykolwiek ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców na terenie gminy Myślenice, 41,67% potwierdziło, że kilka razy było świadkami takiej sytuacji, a 5,56% przyznało, że często spotyka się z takimi przypadkami. 41,27% zaprzeczyło takim zdarzeniom, a pozostałe 11,51% nie zwraca uwagi na takie sytuacje.

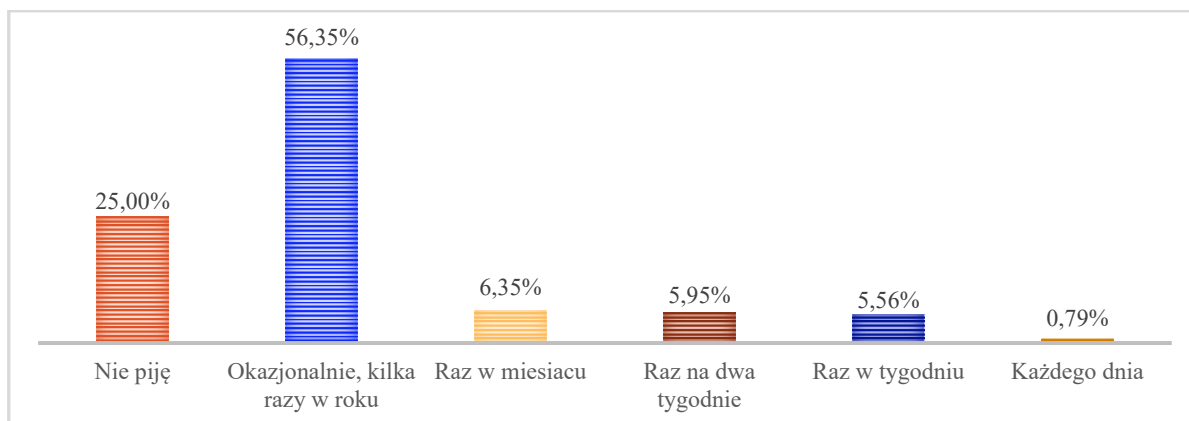
Wykres 10. Rozpowszechnienie problemu alkoholizmu na terenie gminy Myślenice

Postawy dorosłych mieszkańców wobec alkoholu

Badania CBOS na rok 2019 pokazują, że ponad połowa Polaków (56%) deklaruje, że pije alkohol okazjonalnie, mniej niż co dziesiąty badany spożywa go często (8%), a co trzeci unika okazji do picia alkoholu lub w ogóle nie bierze go do ust (33%). W stosunku do badania z 2010 roku nieznacznie zmniejszył się odsetek deklarujących częste picie (z 11% do 8%), a nieco więcej ubyło całkowitych abstynentów (z 22% do 16%). Wzrósł więc udział osób spożywających alkohol czasami, z dobrej okazji, ale nie często (z 50% do 56%). Odsetek ten jest obecnie najwyższy, odkąd monitorujemy tę kwestię.⁶

Niestety spożywanie alkoholu niesie za sobą daleko idące szkody. Nie sposób je wszystkie wymienić, ale warto wspomnieć choćby o zdrowotnej degradacji pijących (alkohol uważany jest za jeden z ważniejszych czynników zwiększających ryzyko przedwczesnego zgonu, szczególnie wśród mężczyzn). Powoduje on także szkody społeczne (przestępstwa, wypadki drogowe, przemoc, rozpad rodziny) oraz ekonomiczne. Pomimo, iż wyżej wymienione szkody są daleko idące i wymiennie (finansowo) bardzo wysokie, ciągle nie udaje się opanować zjawiska nadmiernego spożywania alkoholu, zarówno wśród dorosłych, jak i młodszych mieszkańców naszego kraju.

Jak wynika z deklaracji badanych mieszkańców z terenu gminy Myślenice, alkohol jest obecny w ich życiu, lecz częstotliwość jego spożywania jest zazwyczaj okazjonalna. Najliczniejsza grupa ankietowanych tj. 56,35% przyznała się do spożywania napojów alkoholowych okazjonalnie, średnio kilka razy w roku. 25,00% zadeklarowało abstynencję, natomiast pozostałe osoby przyznały się do spożywania alkoholu z większą częstotliwością tj. raz w miesiącu lub częściej.

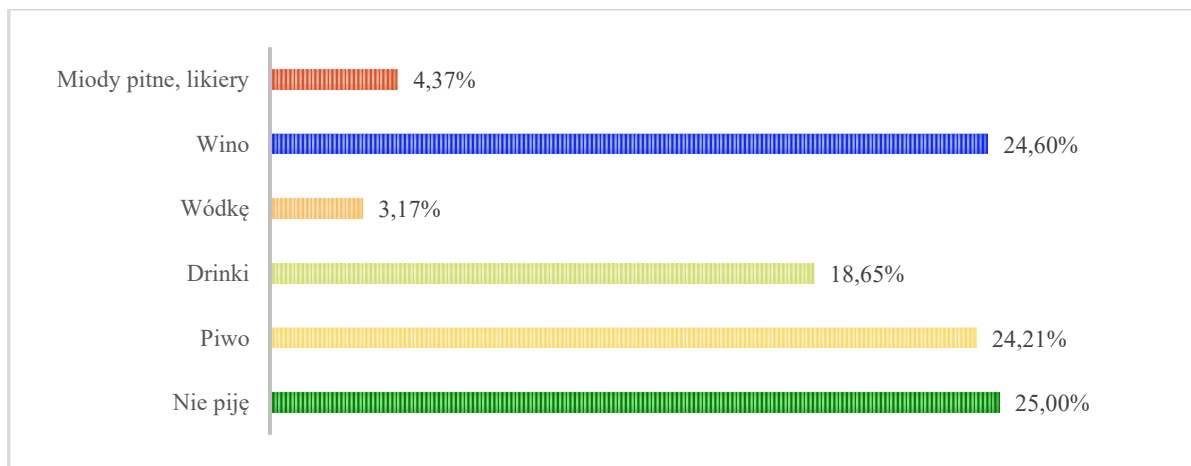

Wykres 11. Jak często spożywa Pan/Pani alkohol?

⁶ CBOS, *Konsumpcja alkoholu w Polsce*, Warszawa 2019

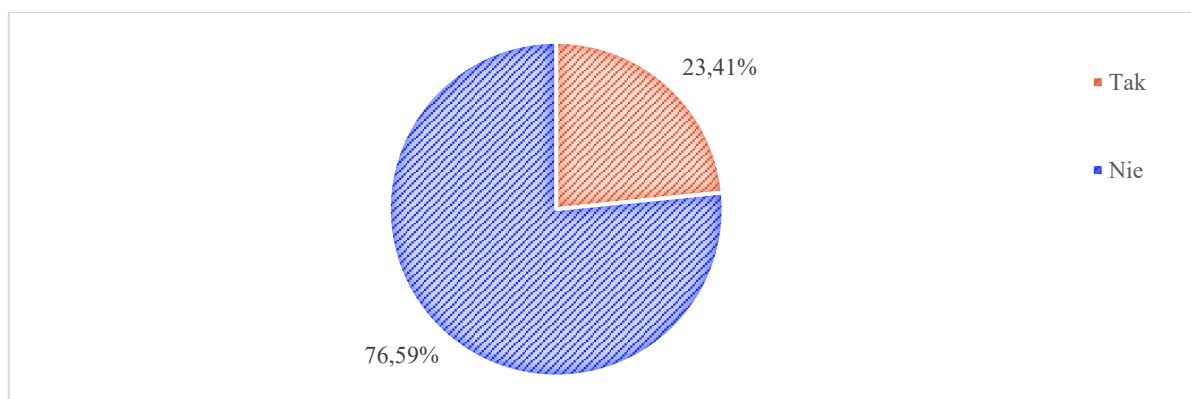

W odpowiedzi na pytanie odnośnie rodzaju spożywanego alkoholu, respondenci najczęściej wskazywali, że piją wino. Odpowiedź tę wybrało 24,60% ogółu badanych. Kolejno 24,21% wskazało na piwo. Idąc dalej, 18,65% preferuje drinki. 4,37% wskazało na miody pitne oraz likiery, a pozostałe 3,17% wybiera wódkę.

Wykres 12. Jaki rodzaj alkoholu spożywa Pan/Pani najczęściej?

W części poruszającej problematykę alkoholizmu zadano także badanym pytanie odnośnie przyzwolenia w ich domu na picie względnie nowych na naszym rynku napojów alkoholowych, to jest cydru i alcopops oraz napojów bezalkoholowych, w tym piwa 0% i napojów energetyzujących przez osoby niepełnoletnie. 23,41% badanych stwierdziło, że w ich domach nie ma zakazu spożywania tego typu napojów. Pozostałe 76,59% respondentów odpowiedziało, że w ich rodzinie nie ma przyzwolenia na picie przez nieletnich napojów energetyzujących, piwa 0%, cydru lub alcopops.

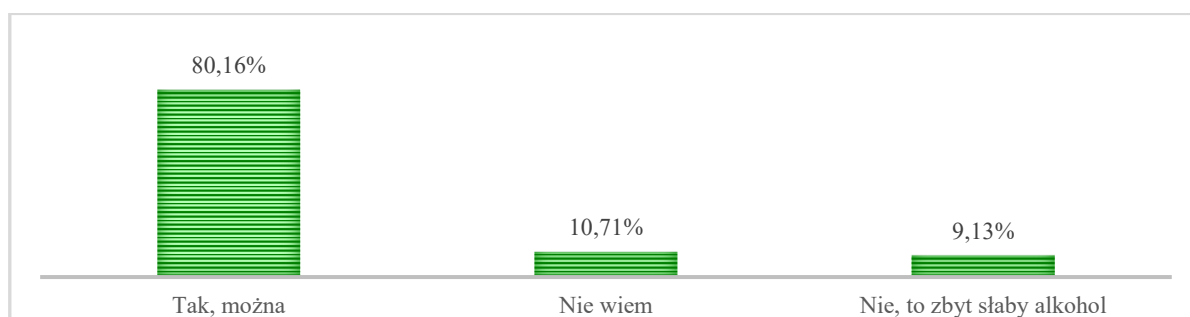

Wykres 13. Czy w Pana/Pani rodzinie jest przyzwolenie na picie napojów energetyzujących lub 0% przez nieletnich?

Warto dodać, iż w 91,67% tych gospodarstw najpopularniejszą używką wśród młodzieży nieletniej są napoje energetyzujące. 35,00% pozwala na picie piwa 0%, w 5,00% tych gospodarstw dopuszczalne jest picie przez młode osoby cydru, a w pozostałych 3,33% alkopopu.

W tym miejscu należy odwołać się do oficjalnego stanowiska Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zgodnie z którym „sprzedaż osobom nieletnim tzw. piwa bezalkoholowego (...) będzie budzić wątpliwości wychowawcze oraz może naruszać cele ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych szczególnie wśród dzieci i młodzieży, gdyż spożywanie przez dzieci oraz młodzież piwa bezalkoholowego wyrabia nawyki konsumpcji piwa w życiu dorosłym.”⁷.

Pozytywnym jest, że zdecydowana większość ankietowanych tj. 80,16% ma świadomość, iż niezależnie od tego jaki rodzaj alkoholu jest spożywany możliwość uzależnienia jest taka sama. 9,13% uznało, że jest to zbyt słaby alkohol, a pozostałe 10,71% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na tak zadane pytanie.

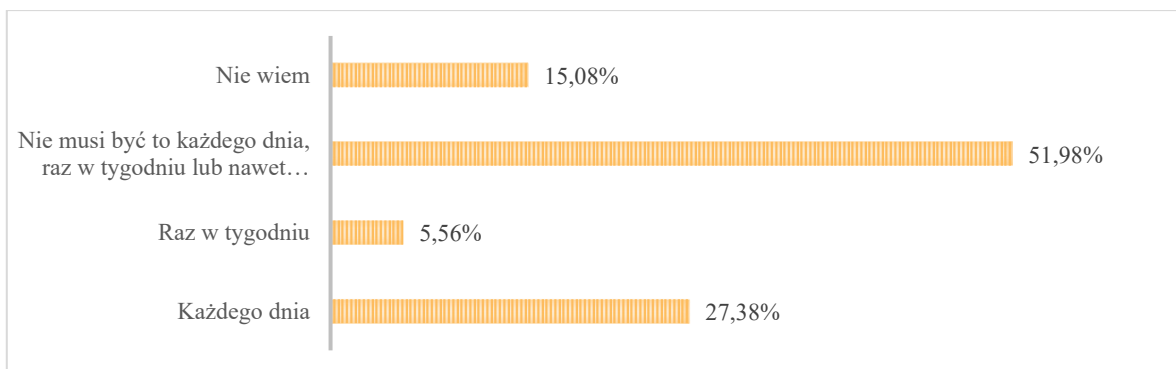

Wykres 14. Czy Pani/Pana zdaniem można uzależnić się od piwa lub wina?

Postawy badanych mieszkańców wobec spożywania alkoholu warto podsumować przekonaniem na temat częstotliwości jego spożywania, która może prowadzić do uzależnienia. 51,98% ankietowanych ma świadomość, iż spożywanie napojów procentowych nie musi odbywać się każdego dnia, aby się od nich uzależnić, a odczuwanie potrzeby napicia się alkoholu nawet raz w miesiącu jest już sygnałem ostrzegawczym. Należy jednak zwrócić uwagę, iż według 27,38% badanych tylko w przypadku codziennego spożywania alkoholu można się uzależnić, a według 5,56% wystarczy raz w tygodniu. Pozostałe 15,08% respondentów nie miało zdania na ten temat.

---

⁷ PARPA, *Stanowisko PARPA w sprawie sprzedaży piwa bezalkoholowego*, Warszawa 2018, <http://www.parpa.pl/index.php/aktualnosci/1178-stanowisko-parpa-ws-sprzedazy-piwa-bezalkoholowego>

Wykres 15. Jak często według Pana/Pani trzeba by było spożywać napoje procentowe, żeby się od nich uzależnić?

Wobec powyższego, powołując się na zdanie kierownika działu leczenia odwykowego i programów medycznych PARPA wystarczy, aby raz w tygodniu lub nawet raz w miesiącu odczuwać potrzebę spożycia alkoholu, bowiem nie ma określonej dopuszczalnej ilości spożywanego alkoholu, która gwarantowałaby brak szkód zdrowotnych⁸.

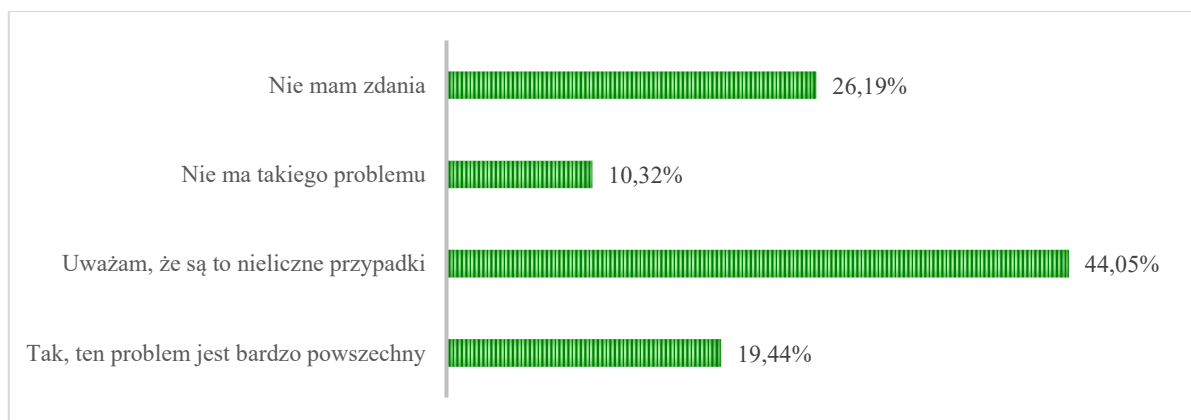
⁸ Za: J. Fudała, *Bezpieczne picie alkoholu*, 2017, <https://www.mp.pl/pacjent/psychiatria/uzaleznienia/69551.bezpieczne-picie-alkoholu>

Postawy dorosłych mieszkańców gminy wobec narkotyków

„Narkomania staje się coraz bardziej powszechnym zjawiskiem w Polsce. Aż co piąty nastolatek spróbował marihuany, co dziesiąty – amfetaminy, natomiast co piętnasty próbował heroiny. Zjawisko narkomanii jest coraz bardziej wszechobecne. Obowiązujące w Rzeczypospolitej normy prawne nakładają wiele sankcji karnych na osoby powiązane ze środowiskiem narkomanii: na dealerów narkotyków, osoby, które je przetwarzają, wytwarzają, czerpią zyski ze sprzedaży lub są ich posiadaczami. Normy te są często interpretowane jako jedne z najbardziej restrykcyjnych w porównaniu z innymi państwami Europy. Zjawisko narkomanii to jeden z najpoważniejszych problemów społecznych, a także chorób XXI wieku. Osób zarażonych wciąż przybywa i są to w głównej mierze osoby młode.”⁹

Pomimo tego, iż problem stosowania narkotyków dotyczy głównie ludzi młodych, warto poznać, jakie są postawy dorosłych wobec tego rodzaju substancji psychoaktywnych.

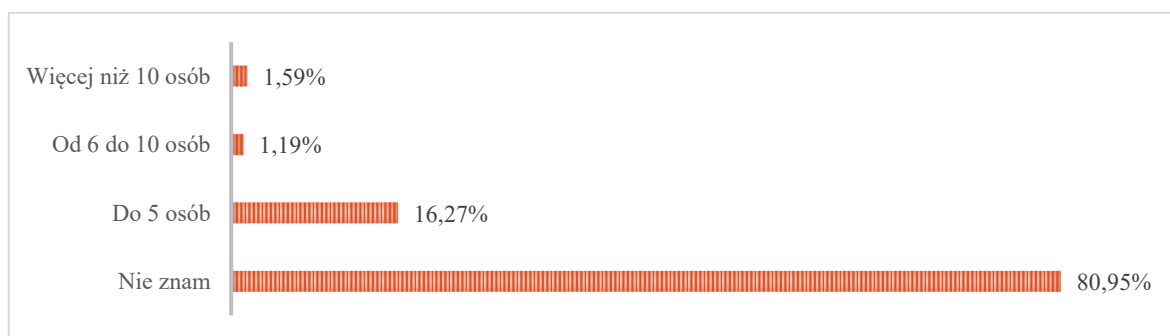
W odpowiedzi na pytanie odnośnie oceny rozpowszechnienia narkomanii na terenie gminy Myślenice, największy odsetek respondentów tj. 44,05% przyznało, że jest to problem zauważalny, natomiast są to nieliczne przypadki. 19,44% ankietowanych stwierdziło, że jest to bardzo powszechny problem. 10,32% badanych odpowiedziało, że taki problem w ogóle nie występuje na terenie gminy, natomiast pozostałe 26,19% badanych nie miało zdania na ten temat.

Wykres 16. Czy w Pana/Pani opinii na terenie gminy występuje problem narkomanii?

⁹ Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. *Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017, http://www.neurocentrum.pl/dcten/wp-content/uploads/nowak-starz_g3p1.pdf

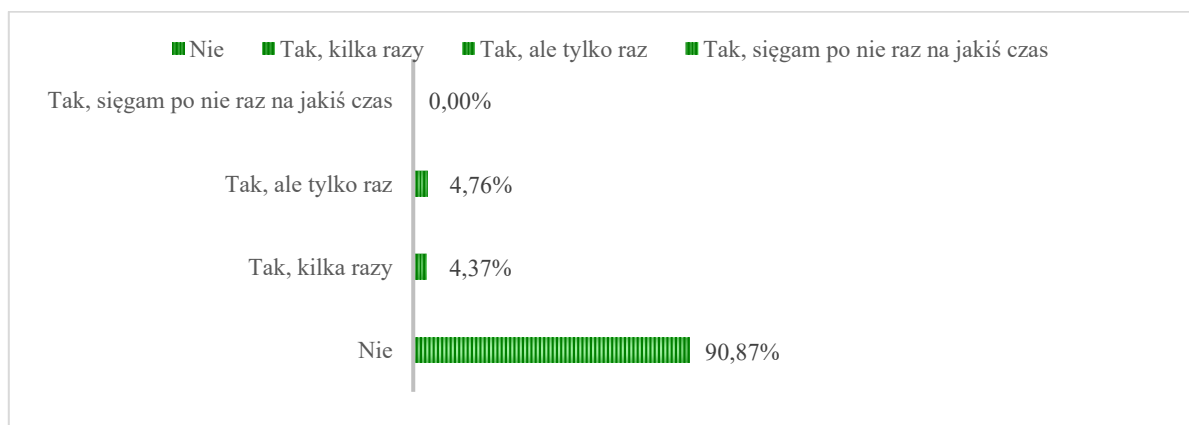
Idąc dalej, 80,95% badanych mieszkańców gminy Myślenice nie zna w swoim otoczeniu nikogo, kto zażywałby narkotyki. Pozostałe 19,05% respondentów przyznało, że zna takie osoby.

Wykres 17. Czy zna Pan/Pani w swoim środowisku osoby zażywające narkotyki?

Zapytano także mieszkańców, czy w swoim otoczeniu znają miejsca, w których można zdobyć narkotyki. 12,70% badanych przyznało, że posiada taką wiedzę i wskazało w odpowiedziach okolice Myślenickiego Ośrodka Kultury i Sportu, natomiast pozostałe 87,30% zaprzeczyło.

Do zażywania narkotyków bądź innych substancji odurzających przyznało się łącznie 9,13% badanych; w tym 4,76% przyznając, iż był to jednorazowy kontakt, a 4,37% zaznaczyło, że taka sytuacja miała miejsce kilka razy. Pozostałe 90,87% badanych zaprzeczyło by kiedykolwiek sięgało bo tego typu substancje psychoaktywne.

Wykres 18. Czy kiedykolwiek zażywał/a Pan/Pani narkotyki lub inne substancje odurzające?

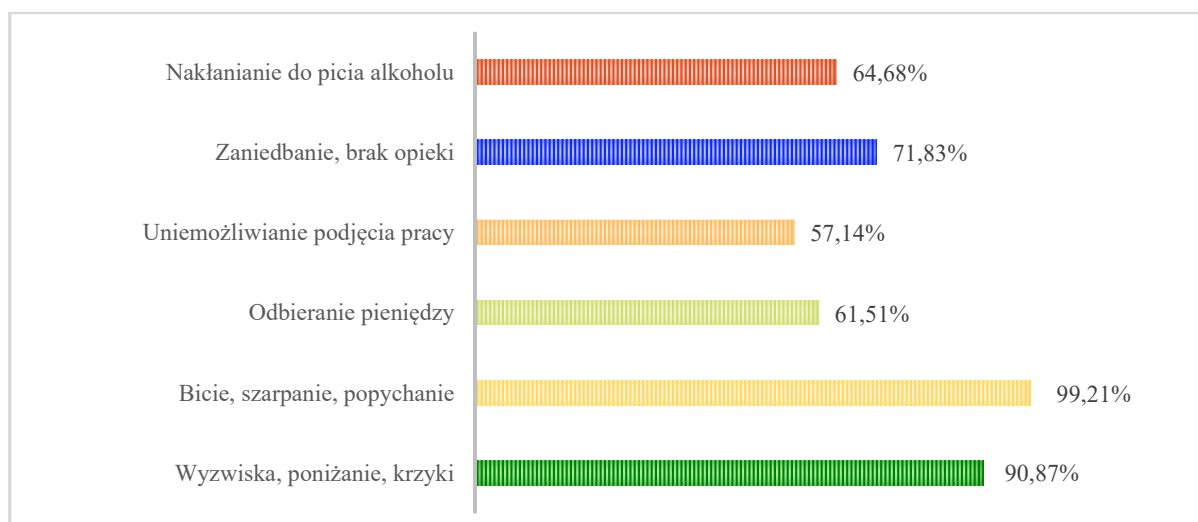
Zjawisko przemocy w środowisku lokalnym

W ostatnich latach do publicznej wiadomości dociera wiele informacji na temat różnych form przemocy, zarówno domowej jak i w środowisku lokalnym. Badanie zjawiska przemocy, szczególnie domowej jest trudnym przedsięwzięciem, bowiem wymaga od respondenta podzielenia się bardzo trudnymi, intymnymi osobistymi doświadczeniami. Przemoc traktują jako sytuację poniżającą, wstydlivą, stąd ogromne bariery przed przyznaniem się do tego typu incydentów.

Badania CBOS dotyczące doświadczania zjawiska przemocy wśród Polaków pokazują, iż przemoc oraz inne formy agresji nie są czymś nadzwyczajnym w życiu Polaków, gdyż coraz częściej można zaobserwować tego typu incydenty na ulicy, w miejscach publicznych, w pracy, w szkole, środkach komunikacji miejskiej.

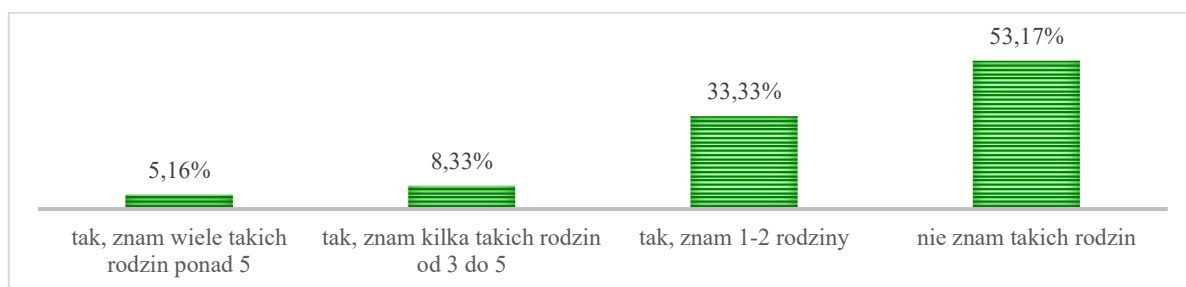
Na początku tej części ankietyzacji poproszono badanych mieszkańców gminy Myślenice o wskazanie stwierdzeń, które według nich oznaczają przemoc w rodzinie. Najliczniejsze (99,21%) okazały się odpowiedzi wskazujące na przemoc fizyczną tj. bicie, szarpanie, popychanie. Kolejno 90,87% wskazało na przemoc psychiczną, czyli wyzwiska, poniżanie czy krzyki. Dla 71,83% jest to zaniedbanie i brak opieki. Kolejno 61,51% uznaje za przemoc odbieranie pieniędzy, a 64,68% nakłanianie do picia alkoholu. Dla 57,14% przemocą w rodzinie jest uniemożliwienie podjęcia pracy.

Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100,00%.

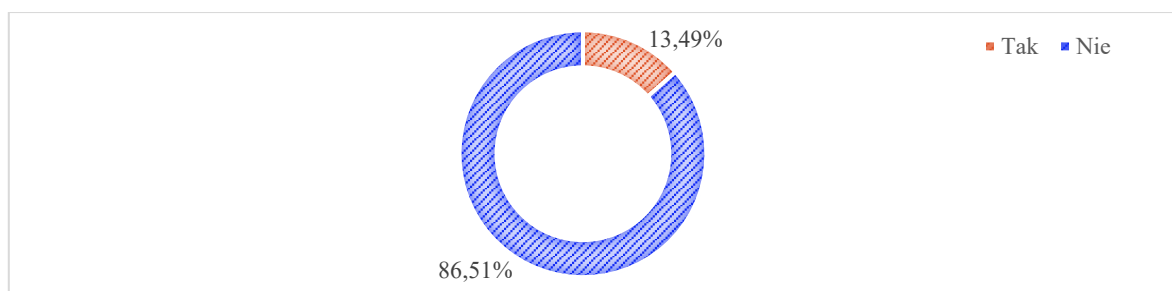
Wykres 19. Które z poniższych stwierdzeń oznaczają według Pana/Pani przemoc w rodzinie?

Niepokojący jest wynik, iż wśród ankietowanych, łącznie 46,83% zna rodziny, w których stosowana jest przemoc. Pozostałe 53,17% badanych przyznało, że w ogóle nie zna takich rodzin.

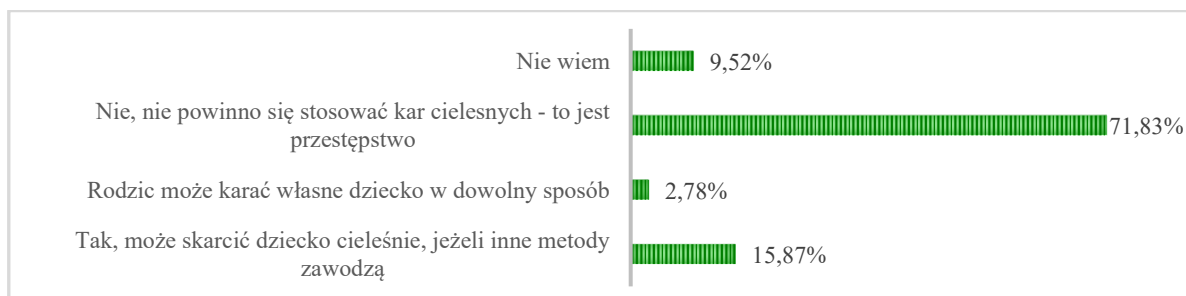
Wykres 20. Czy zna Pan/Pani rodziny, w których według Pana/Pani stosowana jest przemoc w rodzinie?

Respondenci zostali również zapytani czy kiedykolwiek sami doświadczyli przemocy w rodzinie. Zdecydowana większość badanych tj. 86,51% zaprzeczyło by takie zdarzenia miały miejsce. Pozostałe 13,49% potwierdziło natomiast, że doświadczyło przemocy w rodzinie, a osobą stosującą przemoc był najczęściej ojciec, a kolejno rodzeństwo, mąż oraz osoba z rodziny.

Wykres 21. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?

Jak wynika z pozyskanych danych, zdecydowana większość mieszkańców nie popiera stosowania kar fizycznych i surowego traktowania dzieci. 71,83% badanych wyraziło zdanie, że tego typu kary zdecydowanie nie stanowią dobrej metody wychowawczej. Kolejno 15,87% stwierdziło, że stosowanie kar cielesnych jest dopuszczalne w sytuacji kiedy inne metody zawodzą, a 2,78% uznało, iż rodzic może karać swoje dziecko w dowolny sposób. Pozostałe 9,52% ankietowanych nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 22. Czy uważa Pan/Pani, że rodzic może uderzyć własne dziecko?

Kolejne pytanie dotyczyło znajomości instytucji, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie na terenie gminy Myślenice. Pozyskane dane są niepokojące gdyż, tylko 32,94% ankietowanych zna instytucje pomocowe w swoim środowisku, a wśród najczęściej wymienianych znalazły się: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Myślenicach, Centrum Usług Społecznych Myślenice, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Prometeusz, Pogotowie Opiekuńcze, Policja, dzielnicowi. Pozostałe 67,06% respondentów przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

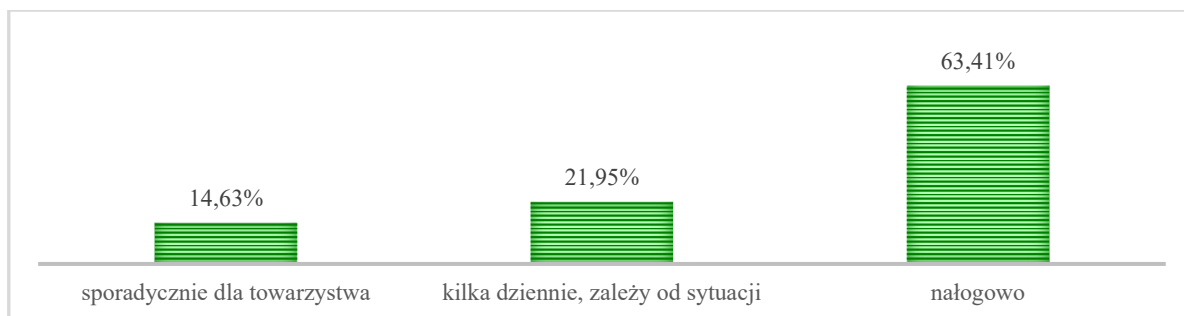

Postawy mieszkańców wobec palenia papierosów

Palacze są obecnie mniej widoczni w przestrzeni publicznej niż w ostatnich latach. W 2010 roku w życie weszła tzw. ustawa antynikotynowa, zakazująca palenia w miejscach publicznych. Zmniejszyło się przyzwolenie społeczne na obecność osób palących w otoczeniu innych ludzi. Zmiany te odczuli m.in. klienci restauracji i barów. Papierosy pali jedna czwarta dorosłych Polaków (26%) – co piąty regularnie, a co dwudziesty – okazjonalnie. Odsetek palących jest obecnie najniższy w historii badań CBOS¹⁰.

W trakcie ankietyzacji nie zabrakło więc pytania o to, czy mieszkańcy palą papierosy. Wśród badanych z terenu gminy Myślenice 15,87% przyznało się do palenia, natomiast pozostałe 84,13% zaprzeczyło.

W grupie mieszkańców, którzy przyznali się do palenia, przeważały deklaracje dotyczące palenia nałogowego, wskazane przez 63,41% palących mieszkańców. Kolejno 21,95% to mieszkańcy, którzy palą kilka dziennie papierosów, w zależności od sytuacji, a pozostałe 14,63% przyznało, iż pali sporadycznie dla towarzystwa.

Wykres 23. Jak często pali Pan/Pani papierosy?

Zbadano także postawy palących ankietowanych wobec wpływu palenia papierosów na ich zdrowie. Jak się okazało, prawie wszyscy z nich mają świadomość tego, że papierosy wpływają w sposób negatywny na zdrowie człowieka (95,12%).

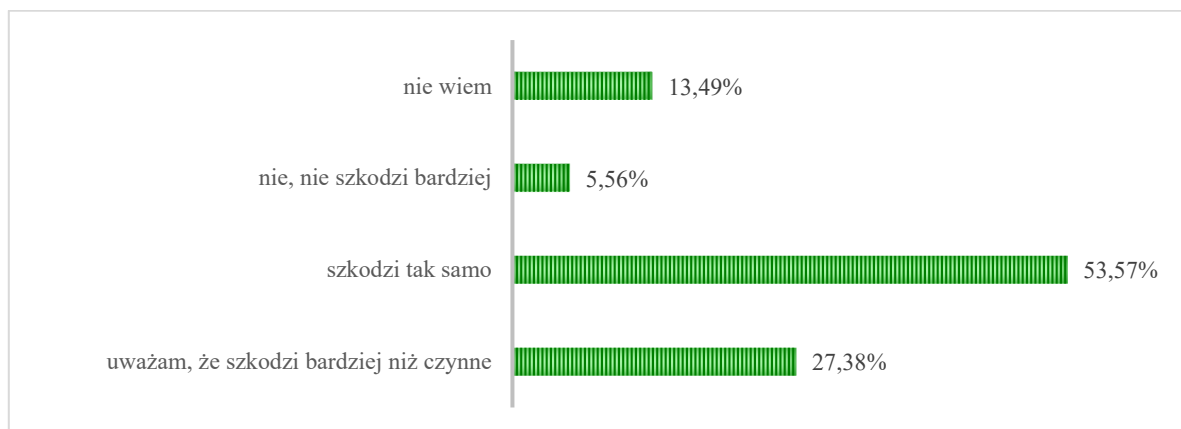
Gdy zapytano palących czy zdarzyło się im palić papierosy w obecności dzieci, 43,90% przyznało, iż takie sytuacje mają miejsce. Pozostałe 56,10% zaprzeczyło takiemu działaniu.

W kontekście konsekwencji zdrowotnych, jakie powoduje palenie zapytano ogółu badanych, czy ich zdaniem palenie bierne szkodzi tak samo jak czynne. 53,57% ankietowanych stwierdziło, iż w obu przypadkach szkodliwość jest taka sama, a 27,38% było

---

¹⁰CBOS, *Palenie papierosów*, Warszawa 2019

zdania, że palenie bierne jest bardziej szkodliwe dla organizmu człowieka. 5,56% uznało, iż palenie bierne jest mniej szkodliwe. Pozostałe 13,49% nie wyraziło swojej opinii w tym temacie.

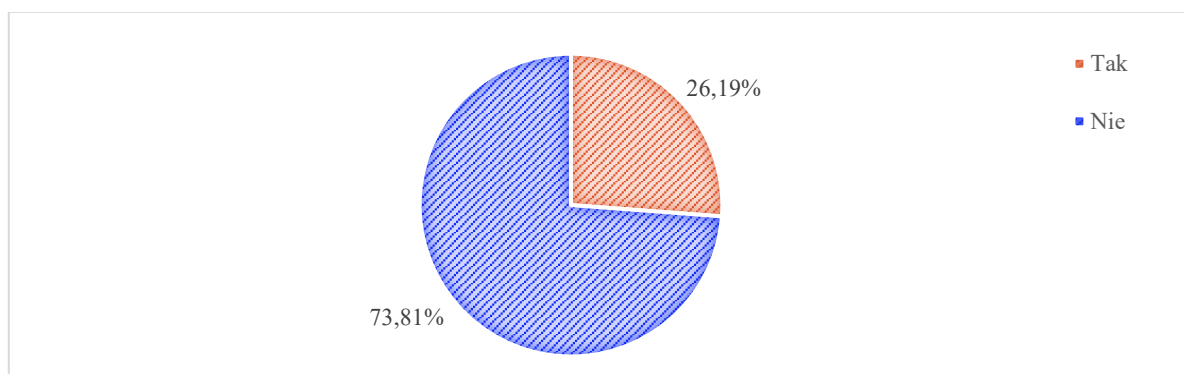
Wykres 24. Czy uważa Pan/Pani, że palenie bierne szkodzi tak samo jak palenie czynne?

Profilaktyka uzależnień

Wielokrotne używanie substancji psychoaktywnych nasila ich uzależniające działanie, które objawia się silną potrzebą ich ciągłego przyjmowania, pomimo bycia świadomym szkód (somatycznych, psychicznych, społecznych), jakie te substancje powodują¹¹. Co więcej, uzależnienie to choroba niezwykle złożona wymagająca kompleksowego leczenia.

Mając na uwadze powyższe, na zakończenie badania zapytano mieszkańców o to, czy znają instytucje na terenie gminy Myślenice, które udzielają pomocy osobom uzależnionym.

Nieco niepokojącym jest, iż tylko 26,19% badanych potrafiło samodzielnie wskazać przynajmniej jedną instytucję, która zajmuje się taką pomocą. Odpowiedzi respondentów wskazywały najczęściej na Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnię Zdrowia Psychicznego, Centrum Usług Społecznych, Poradnię Uzależnień, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Klub Anonimowych Alkoholików, Urząd Miasta i Gminy Myślenice, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Poradnię dla osób uzależnionych przy ul. Szpitalna. Pozostałe 73,81% przyznało, że nie zna żadnej instytucji na terenie gminy, udzielającej pomocy osobom uzależnionym. W celu poszerzenia wiedzy mieszkańców na temat instytucji działających w obszarze profilaktyki, zasadnym wydaje się więc podjęcie działań informacyjnych w tym zakresie.

Wykres 25. Czy zna Pan/Pani instytucje na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym?

Osoby ankietowane zostały również poproszone o wskazanie kierunków działań, jakie w ich opinii powinny podjąć władze gminy w celu przeciwdziałania uzależnieniom. W pierwszej kolejności, zdaniem większości respondentów należy skupić się na prowadzeniu profilaktycznej działalności edukacyjnej z zakresu postaw prozdrowotnych, której adresatami

---

¹¹ Za: A. Dietrich-Muszalska, *Uzależnienie od substancji psychoaktywnych*, 2015, <http://a.umed.pl/psychiatria/dydaktyka/2015/Uzaleznienia%20od%20SPA%20VI.pdf>

będą dzieci i młodzież szkolna, ich rodzice oraz grono pedagogiczne. Następnie warto byłoby podejmować działania informacyjno-edukacyjne na temat uzależnień oraz możliwości uzyskania pomocy (w tym np. organizacja spotkań, dystrybucja ulotek, broszur). Na kolejnej pozycji mieszkańcy jako zasadne wskazali na organizowanie spotkań informacyjno-profilaktycznych dotyczących szkodliwości alkoholu. Na ostatniej usytuowali stworzenie centrum integracji społecznej dla młodzieży.

Postawy mieszkańców wobec problemu hazardu

Badania ankietowe przeprowadzone w 2017 roku przez CBOS na temat hazardzistów, pokazują, że w ciągu ostatniego roku przed badaniem niemal połowa Polaków przynajmniej raz uczestniczyła w grze na pieniądze. Ponadto problem hazardu dużo częściej dotyka mężczyzn niż kobiety. Co więcej, jest on najbardziej nasilony w grupie wiekowej od 35 do 44 lat oraz od 18 do 24 lat¹².

W trakcie ankietyzacji zapytano więc badanych mieszkańców gminy Myślenice o to czy zdarza im się uczestniczyć we wskazanych formach gier losowych. Jak wynika z pozyskanych danych zdecydowana większość ankietowanych nie bierze udziału w tego typu grach. Wśród tych, którzy przyznali się do uczestnictwa, najbardziej popularną formą gier okazały się zakłady bukmacherskie typu STS, Lotto, w których jak najczęściej przyznawali respondenci uczestniczą od czasu do czasu.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi respondentów został zaprezentowany w tabeli poniżej.

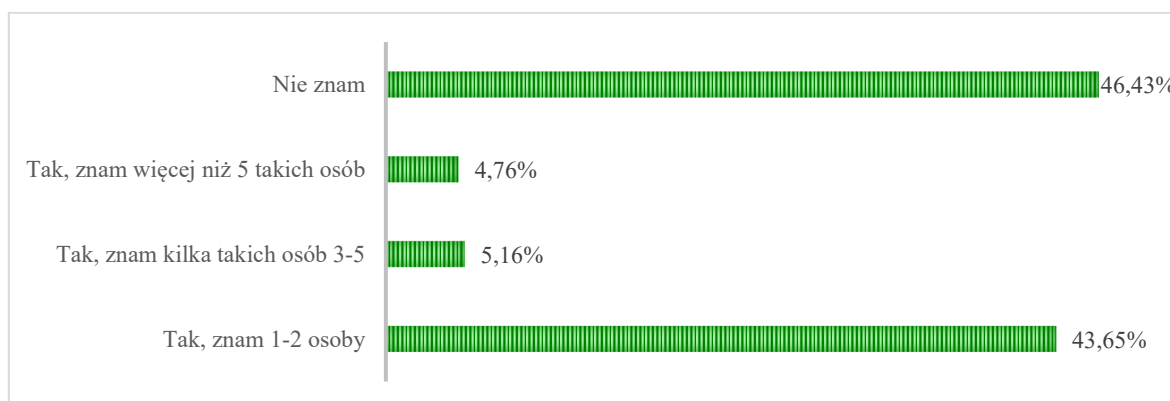
Rodzaje gier losowych	Tak, regularnie	Tak, od czasu do czasu	Korzystałem w przeszłości	Nie
Konkursy organizowane przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych, polegające na wysyłaniu płatnych smsów	0,00%	9,13%	7,14%	83,73%
Gry na automatach w salonie gier	0,40%	4,37%	3,97%	91,27%
Zakłady bukmacherskie np. STS, Lotto	4,37%	17,86%	7,54%	70,24%
Internetowe gry hazardowe np. poker	0,00%	2,38%	2,38%	95,24%

Tabela 17. Czy uczestniczy Pan/Pani we wskazanych formach gier losowych?

---

¹² CBOS, *Hazardziści*, 2017 r.

Jak się okazało, 46,43% nie zna w swoim otoczeniu osób, które korzystają regularnie z gier hazardowych. 43,65% przyznało, że zna 1-2 takie osoby, 5,16% odpowiedziało, że zna od 3 do 5 osób, a pozostałe 4,76% powyżej 5 takich osób.

Wykres 26. Czy zna Pan/Pani w swoim otoczeniu osoby korzystające regularnie z gier losowych?

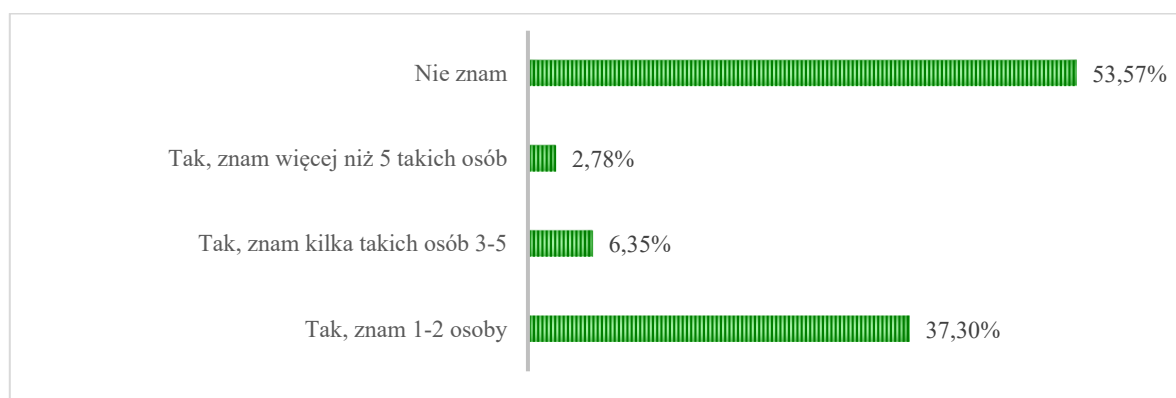
Zagrożenia internetowe

Nieustanny postęp technologiczny, będący imperatywem o sile nieomal równej postępowi biologicznemu, codziennie zmienia otaczającą nas rzeczywistość, kreując nie tylko nowe możliwości, lecz także wyzwania. (...) Takie zjawiska, jak ogólnoświatowa wymiana informacji, stosowanie elektronicznego podpisu, korzystanie z e-bankowości czy niezwykle popularne portale społecznościowe oraz rozrywkowe, prowadzą do wirtualizacji rzeczywistości i „cyfryzacji” ludzkiego życia.¹³

Wraz ze wzrostem popularności i dostępności nowych technologii wzrasta także lista zagrożeń związana z ich użytkowaniem. Za pośrednictwem Internetu, tak jak i w świecie rzeczywistym, popełniana jest cała gama różnego rodzaju przestępstw, jednak użytkownicy nie zawsze zdają sobie z tego sprawę, jak łatwo można stać się ofiarą cyberprzestępczości. Ofiary cyberprzestępczości to najczęściej ofiary oszustw. Oszustwa internetowe stanowią przeważającą grupę przestępstw, która w bardzo szybkim tempie się rozwija i ewoluuje w coraz bardziej złożone formy.

W trakcie ankietyzacji nie zabrakło więc pytań dotyczących problemu zagrożeń związanych z użytkowaniem Internetu.

Gdy zapytano respondentów czy znają w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia czy zniesławienia, większość z nich tj. 53,57% odpowiedziało, że nie posiada takich znajomości. 37,30% badanych potwierdziło, że zna 1-2 ofiary przestępstw internetowych, a 6,35% wskazało na przedział od 3-5 takich osób. Pozostałe 2,78% przyznało, iż zna powyżej 5 takich osób.

Wykres 27. Czy zna Pan/Pani w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego?

¹³ Wasilewski, J, *Zarys definicyjny cyberprzestrzeni [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego”* 2013, nr 9, dostęp online: <http://www.abw.gov.pl/pl/pbw/publikacje/przeglad-bezpieczenstwa/987,Przeglad-BezpieczenstwaWewnetrznego-nr-9-5-2013.html>.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wyrażenie opinii związanych z użytkowaniem Internetu. Z pozyskanych danych wynika, iż według 84,52% użytkowników Internetu nie do końca są anonimowi. Pomimo tego 56,35% ankietowanych stwierdziło, że przestępcy internetowi zazwyczaj unikają odpowiedzialności karnej. Pozytywnym jest, iż 89,68% badanych ma świadomość tego, iż raz udostępniona w Internecie informacja zostaje tam na zawsze, dlatego należy być szczególnie ostrożnym przy udostępnianiu swoich danych osobistych.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi respondentów został zaprezentowany w tabeli poniżej.

	Tak	Nie	Nie wiem
Użytkownicy Internetu są zupełnie anonimowi	4,37%	84,52%	11,11%
Przestępcy internetowi najczęściej unikają odpowiedzialności karnej	56,35%	16,67%	26,98%
Raz udostępniona w Internecie informacja zostaje tam na zawsze, dlatego należy być ostrożnym przy udostępnianiu danych osobistych	89,68%	0,00%	10,32%

Tabela 18. Czy zgadza się Pan/Pani z następującymi stwierdzeniami dotyczącymi użytkowania Internetu?

Problemy w świadomości dorosłych mieszkańców wynikające z pandemii COVID-19

Choroby zakaźne przenoszone z człowieka na człowieka nie są niczym niezwykłym i towarzyszą ludzkości od wieków. Ich pojawienie się wywoływało określone reakcje psychologiczne całych zbiorowości, zmieniało dotychczasowe zachowanie, zwyczaje i wprowadzało różne, mniej lub bardziej skuteczne sposoby walki ze skutkami zarazy.¹⁴

Na początku tej części poproszono mieszkańców z terenu gminy Myślenice o wskazanie uczuć, których częstotliwość wyraźnie zwiększyła się podczas pandemii. Największy odsetek tj. 57,94% wskazał na brak energii spowodowany pandemią. Kolejno 56,75% wskazało na wzrost poirytowania. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Uczucia, których częstotliwość wyraźnie zwiększyła się u Pani/Pana podczas pandemii	Tak	Nie
Osamotnienie	30,56%	69,44%
Smutek	39,68%	60,32%
Brak energii	57,94%	42,06%
Poirytowanie	56,75%	43,25%
Złość	43,25%	56,75%
Jestem pełen/a obaw	38,49%	61,51%
Inne: bezradność, bezsilność, brak poczucia bezpieczeństwa, brak pomocy w szkołach dla dzieci, dezorientacja, lęk o przyszłość, nerwica, niepewność, obawa o rodzinę i pracę, stany depresyjne, strach, zdenerwowanie, zmęczenie, tęsknota, rozżalenie, rozczarowanie.	30,56%	69,44%

Tabela 19. Uczucia, których częstotliwość wyraźnie zwiększyła się u Pani/Pana podczas pandemii.

Poproszono również mieszkańców o odpowiedź, czy w związku z zaistniałą sytuacją sięgają częściej po środki psychoaktywne. Możemy zauważyć, iż zdecydowana większość przyznała, że pandemia COVID-19 nie wpływa na ich postawy wobec używania środków psychoaktywnych. Jednak 9,13% respondentów przyznało, iż częściej sięga po papierosy, a 9,13% po alkohol.

¹⁴ http://www.psychiatriapolska.pl/uploads/images/PP_2_2020/187Heitzman_PsychiatrPol2020v54i2.pdf

Czy podczas pandemii sięga Pani/Pan częściej po środki psychoaktywne?	Tak	Nie	Nie używam w ogóle
Alkohol	7,14%	70,24%	22,62%
Papierosy	9,13%	34,92%	55,95%
Narkotyki	0,00%	24,21%	75,79%

Tabela 20. Czy podczas pandemii sięga Pani/Pan częściej po środki psychoaktywne?

Następnie poproszono mieszkańców o ocenę stwierdzeń biorąc pod uwagę czas trwania pandemii.

W zakresie oceny poziomu rozpowszechnienia zjawiska picia alkoholu w środowisku lokalnym, mieszkańcy z terenu gminy Myślenice skłaniali się także ku stwierdzeniu, iż częstotliwość spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych oraz widok osób awanturujących się pod wpływem alkoholu jest zjawiskiem podobnym. Ponadto, w opinii większości badanych, spożywanie alkoholu przez osoby dorosłe, jest również podobne, natomiast spożywanie alkoholu przez nieletnich częstsze. Największą trudność sprawiła ocena zjawiska spożywania alkoholu w miejscu pracy, gdyż 58,73% nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania. Występowanie przemocy w rodzinie zostało ocenione jako zjawisko podobne na przestrzeni trwania pandemii COVID-19. Niepokojącym jest, iż największy odsetek tj. 54,76% stwierdził, iż coraz częściej można zaobserwować zaburzenia lekowe i depresyjne.

	Częściej	Podobnie	Rzadziej	Nie wiem
Osoby pijące alkohol w miejscach publicznych	15,08%	40,08%	31,75%	13,10%
Osoby pijane lub awanturujące się pod wpływem alkoholu	10,32%	42,06%	31,35%	16,27%
Spożywanie alkoholu przez dorosłych	18,25%	58,33%	9,52%	13,89%
Spożywanie alkoholu przez nieletnich	34,92%	34,13%	10,71%	20,24%
Spożywanie alkoholu w miejscu pracy	1,19%	21,83%	18,25%	58,73%
Występowanie przemocy w rodzinie	26,19%	31,75%	7,94%	34,13%
Zaburzenia lekowe, depresyjne	54,76%	11,51%	6,75%	26,98%

Tabela 21. Ocena zjawisk społecznych w czasie trwania pandemii

Na samym końcu zadano pytanie, czy w związku z pandemią mieszkańcy potrzebują wsparcia psychologicznego. I tak, 91,27% zaprzeczyło, natomiast pozostałe 8,73% przyznało, iż potrzebuje takiego wsparcia.

CZEŚĆ III

Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów klas piątych i szóstych

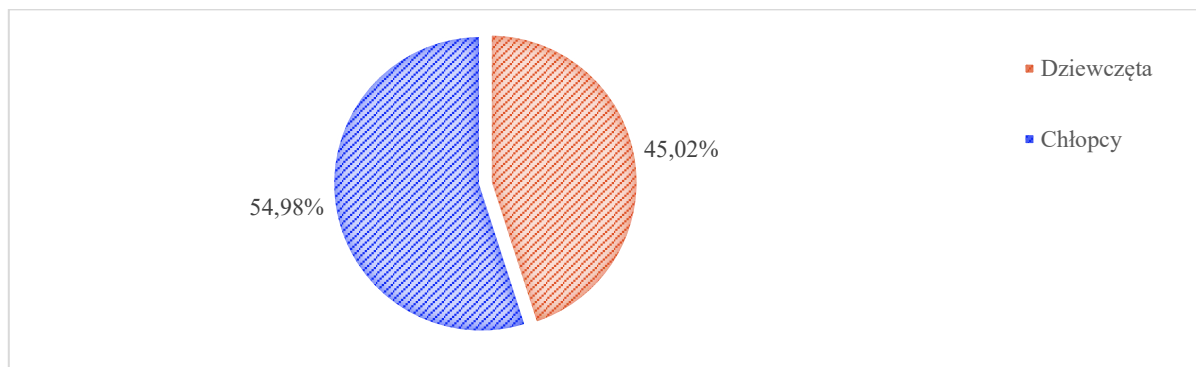
Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonej ankiety była analiza następujących problemów społecznych:

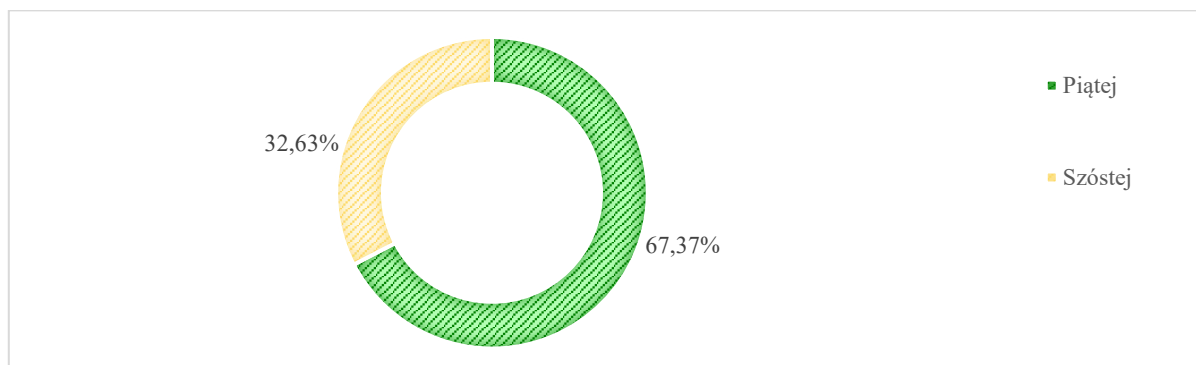
- 1) przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym;
- 2) używania przez młodych ludzi substancji psychoaktywnych, w tym picia alkoholu, palenia papierosów oraz używania narkotyków i dopalaczy;
- 3) używania komputera i zagrożenia cyberprzemocą.

Grupa badawcza

W badaniu wzięło udział 331 uczniów klas piątych i szóstych szkół podstawowych z terenu gminy Myślenice. W grupie badanych znalazło się 149 dziewcząt i 182 chłopcy.

Wykres 28. Podaj swoją płeć.

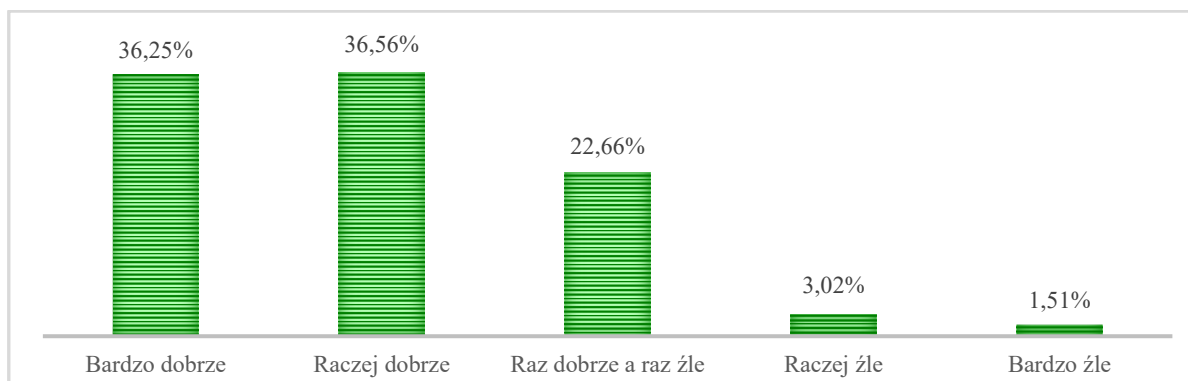

Wykres 29. Jesteś uczniem klasy?

Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym

„Szkoła jest odzwierciedleniem problemów, z jakimi spotyka się społeczeństwo. Klimat moralny i społeczny narodu, społeczności lokalnej czy rodziny znajduje swoje odbicie w sposobie postrzegania przez uczniów wartości edukacji oraz w ich zachowaniu w szkole. Narastające stare i pojawiające się nowe problemy społeczne, takie jak alkoholizm, przestępczość, bezrobocie etc., porażka społeczeństwa w realizowaniu podstawowych potrzeb dzieci, począwszy od potrzeb fizjologicznych i bezpieczeństwa, skończywszy na potrzebie samorealizacji wpływają na pojawianie się i wzmaganie problemów z zachowaniem, wśród których znaczące miejsce zajmuje agresja i przemoc. Związek między problemami społecznymi a zachowaniami uczniów wskazuje na wielość czynników tkwiących poza szkołą, nad którymi nie ma ona kontroli.”¹⁵

Chcąc pozyskać informacje dotyczące klimatu panującego w szkołach, zadano uczniom klas piątych i szóstych pytanie o to jak czują się w swojej szkole. Z odpowiedzi badanych wynika, iż najczęściej czują się raczej dobrze. Taką odpowiedź wskazało 36,56% uczniów. Kolejno 36,25% ankietowanych oceniło swoje samopoczucie w szkole jako bardzo dobre. Następnie 22,66% stwierdziło, że czuje się zmiennie. Idąc dalej, 3,02% przyznało, iż czuje się raczej źle, natomiast pozostałe 1,51% zaznaczyło, że czuje się w swojej szkole bardzo źle.

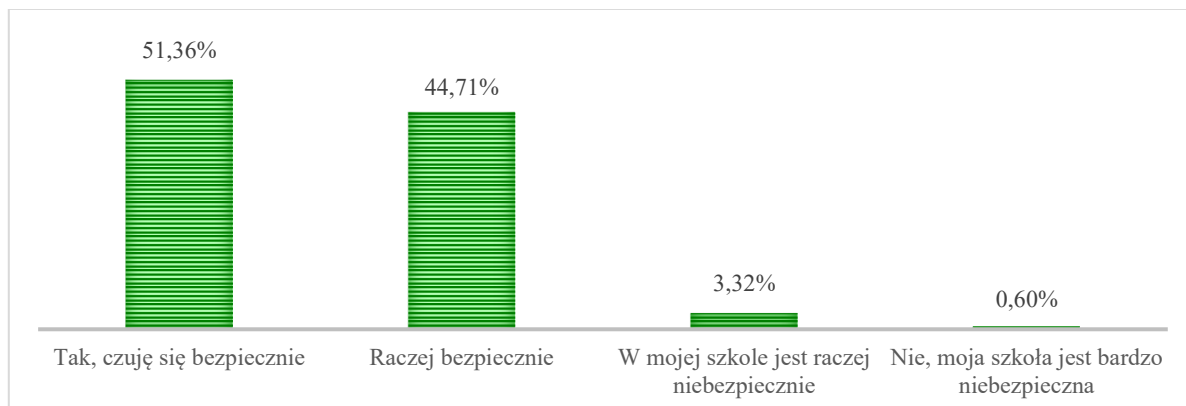

Wykres 30. Jak się czujesz w swojej szkole?

Zapytano także uczniów, czy zdarza im się wagarować. Zdecydowana większość zaprzeczyła takiemu działaniu (96,07%). Pozostałe 3,93% tj. 13 uczniów przyznało, iż takie sytuacje się zdarzają.

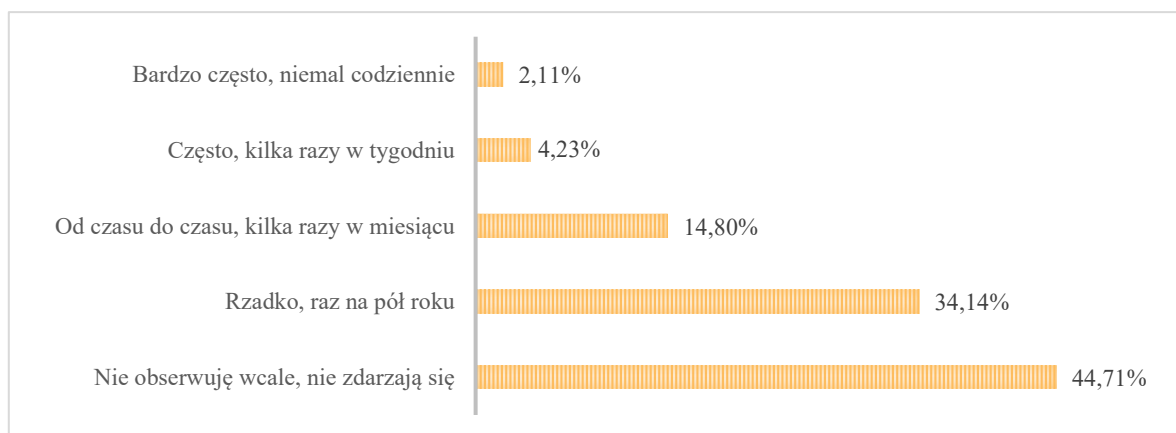
¹⁵ Kołodziejczyk, J., *Agresja i przemoc w szkole*, Kraków 2004, <http://www.powiatwolowski.pl/files/file/Agresja-przemoc-wszkole.pdf>, str.5

Ponadto 51,36% uczniów klas piątych i szóstych przyznało, iż szkoła jest dla nich miejscem zdecydowanie bezpiecznym. 44,71% ankietowanych odpowiedziało, że w szkole czuje się raczej bezpiecznie. 3,32% stwierdziło, iż szkoła jest miejscem raczej niebezpiecznym, a pozostałe 0,60% uznało, iż zdecydowanie niebezpiecznym.

Wykres 31. Czy w swojej szkole czujesz się bezpiecznie?

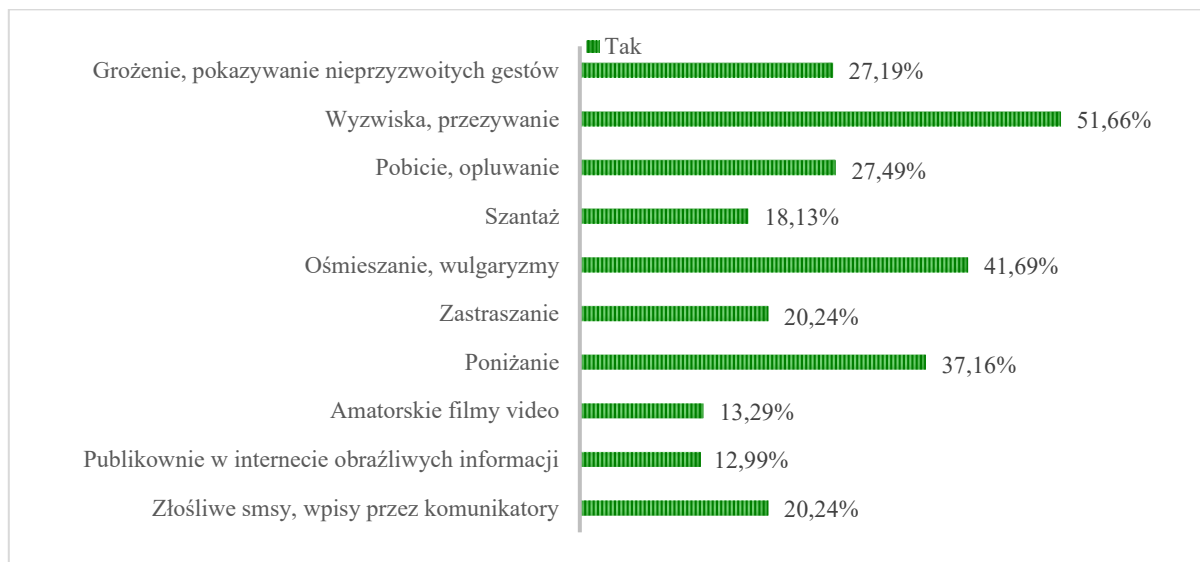
Pomimo tego, że uczniowie wysoko oceniają swoje poczucie bezpieczeństwa w szkole, to jednak zdarza im się obserwować w szkole zjawiska przemocy rówieśniczej. 34,14% przyznało, iż obserwuje tego typu zjawiska rzadko, raz na pół roku. Kolejno 14,80% stanowiły odpowiedzi badanych potwierdzające występowanie zjawisk przemocy kilka razy w miesiącu. Następnie 4,23% przyznało, iż bywa świadkami przemocy kilka razy w tygodniu, a 2,11% przyznało, że takie sytuacje występują bardzo często. Pozostałe 44,71% badanych stwierdziło, że takie sytuacje w ogóle się nie zdarzają.

Wykres 32. Jak często obserwujesz zjawiska przemocy w szkole?

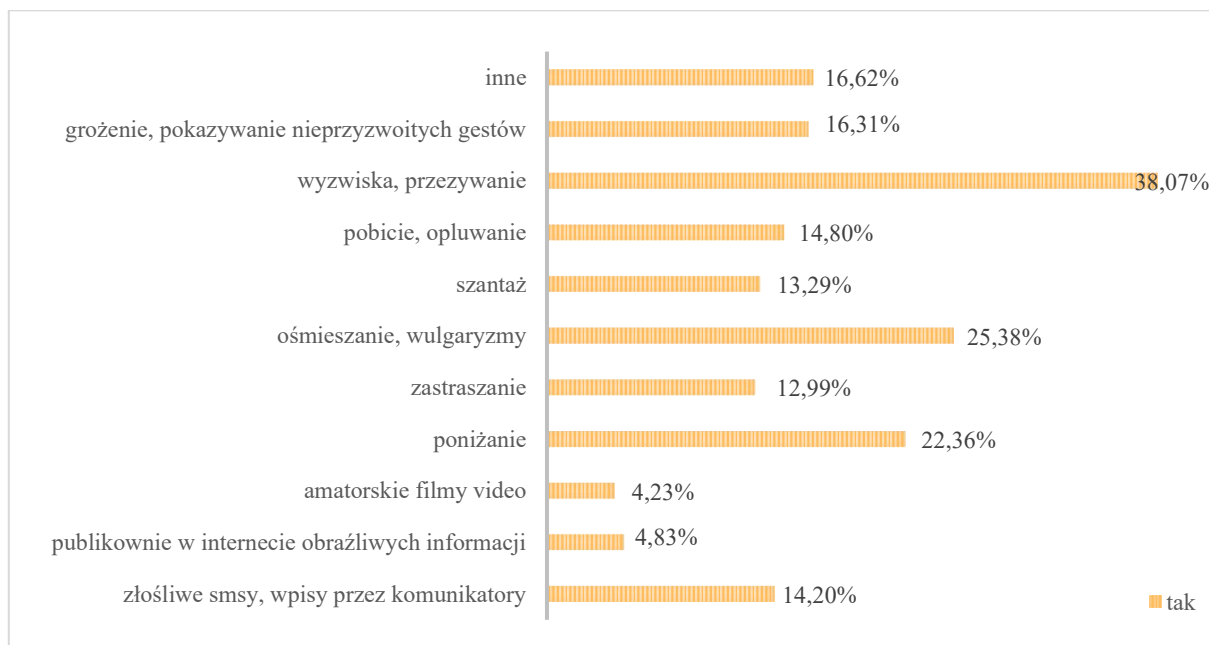
Uczniowie zostali także bezpośrednio zapytani o to czy kiedykolwiek sami byli ofiarą jakiegoś rodzaju przemocy. Z odpowiedzi respondentów wynika, że 16,31% z nich, w tym 14,77% ogółu dziewcząt i 17,58% ogółu chłopców osobiście doświadczyło przemocy. Ponadto 19,34% ankietowanych; w tym 19,46% ogółu badanych dziewcząt i 19,23% ogółu badanych chłopców przyznało, że są w szkole uczniowie, których się boją.

W kolejnym pytaniu poproszono uczniów o odpowiedź, czy kiedykolwiek spotkali się z konkretnymi formami przemocy. Z pozyskanych odpowiedzi wynika, że wśród badanych uczniów znane są różne formy przemocy. Najwięcej badanych uczniów zetknęło się z wyzwiskami, bo 51,66%. Następnie 41,69% ankietowanych spotkało się ośmieszaniem i wulgaryzmami, a 37,16% zetknęło się z poniżaniem. Pozostałe dane przedstawia poniższy wykres.

Wykres 33. Czy znasz przypadki stosowania poszczególnych form przemocy?

Następnie zapytano uczniów, czy osobiście doświadczyli którejś z form przemocy wymienionej w poprzednim pytaniu. Najwięcej z nich doświadczyło osobiście agresji słownej.

Wykres 34. Czy w stosunku do Ciebie miało miejsce któreś z powyższych zachowań przemocowych?

Co więcej, poproszono uczniów klas piątych i szóstych o odpowiedź czy poza terenem szkoły również spotykają się z aktami przemocy. 21,75% ankietowanych, w tym 20,13% ogółu badanych dziewcząt i 23,08% ogółu badanych chłopców przyznało, że spotyka się z przejawami przemocy poza szkołą. Pozostali uczniowie tj. 78,25% zaprzeczyli by takie sytuacje miały miejsce.

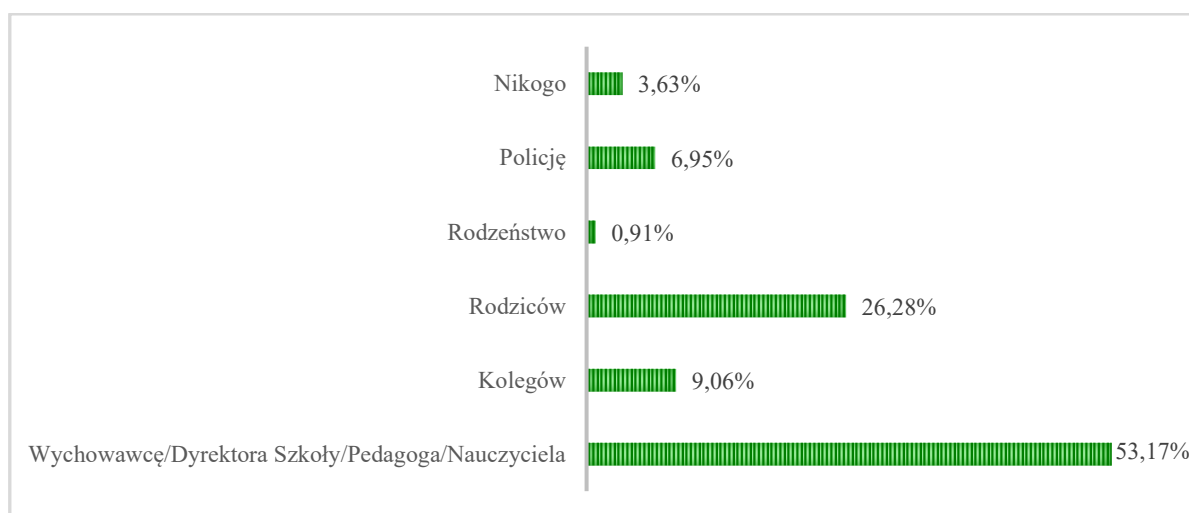
Gdy zapytano respondentów o to czy kiedykolwiek brali czynny udział w akcie przemocy, 12,99% w tym 10,74% ogółu badanych dziewcząt oraz 14,84% ogółu badanych chłopców przyznało, że takie zdarzenia miały miejsce. Pozostali uczniowie tj. 87,01% odpowiedzieli, że nigdy nie brali udziału w czynnym akcie przemocy.

Czy poza terenem szkoły spotykasz się z aktami przemocy?	Tak	Nie
	21,75%	78,25%
Czy uczestniczyłaś/eś w czynnym akcie przemocy?	Tak	Nie
	12,99%	87,01%

Tabela 22. Akty przemocy wśród uczniów klas piątych i szóstych szkoły podstawowej

Bycie ofiarą przemocy jak i świadomość obecności w szkole osób, których się boimy, wpływa na nasze codzienne funkcjonowanie. Często prowadzi do zamykania się w sobie, wycofania, a nawet obwiniania, że to z nami jest coś nie tak, dlatego ktoś w stosunku do nas stosuje przemoc. Nauczyciele powinni zatem kontrolować, aby zjawisko przemocy nie rozprzestrzeniło się, ale też starać się rozmawiać o przemocy z uczniami, którzy jej doświadczają. Tym bardziej, że na pytanie kogo w pierwszej kolejności uczniowie powiadomią, jeśli będą świadkiem lub ofiarą przemocy, 53,17% odpowiedziało, że wychowawcę, dyrektora szkoły lub pedagoga. 26,28% uczniów w sytuacji zagrożenia przemocą szukałoby wsparcia u rodziców, a 9,06% powiadomiłoby kolegów. Pozostałe dane przedstawia poniższy wykres.

Uzyskany w tym pytaniu wynik jest bardzo pozytywny, gdyż świadczy o tym, iż uczniowie darzą zaufaniem swoich rodziców, jak również nauczycieli, pedagoga oraz dyrekcję i w sytuacji zagrożenia właśnie do nich zwrócą się z problemem.

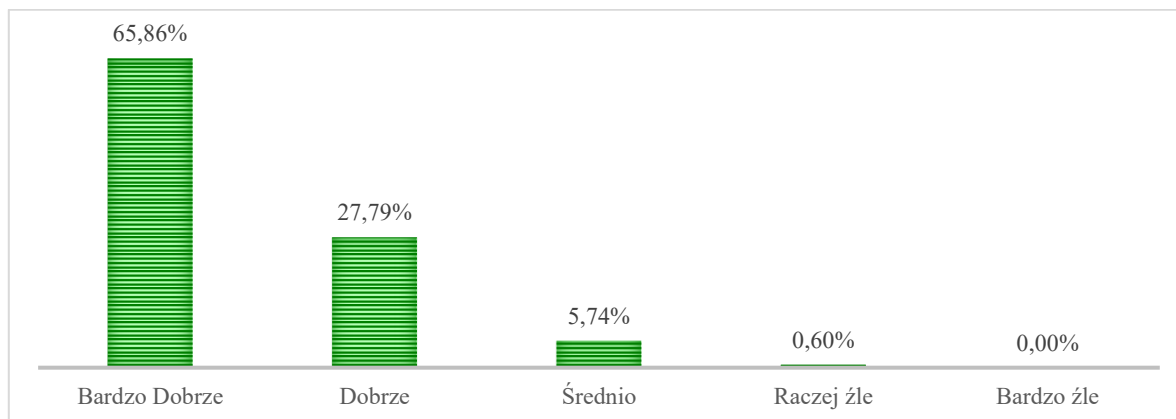
Wykres 35. Kogo zawiadomisz w pierwszej kolejności jeśli będziesz świadkiem lub ofiarą przemocy?

Problem przemocy w środowisku domowym

W trakcie ankietyzacji uczniowie klas piątych i szóstych odpowiadali również na pytania związane ze swoimi relacjami rodzinnymi oraz klimacie panującym w ich domu.

Pierwsze pytanie tej części badań dotyczyło relacji badanych z rodzicami i jak się okazało większość uczniów tj. 65,86%, bez względu na płeć określiła je jako bardzo dobre. Kolejno 27,79% oceniło je jako dobre, a 5,74% jako średnie. Dwóch uczniów oceniło negatywnie swoje relacje z rodzicami.

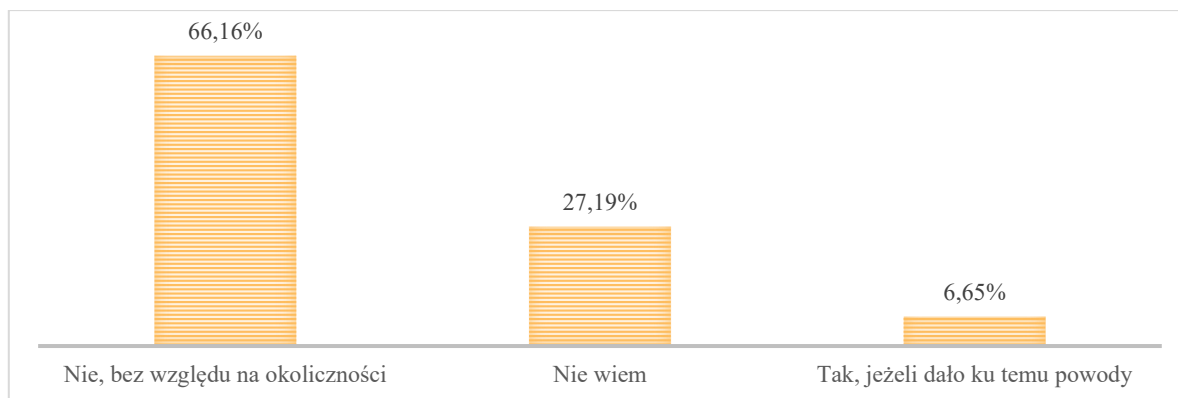

Wykres 36. Jak oceniasz swoje relacje z rodzicami?

Ponadto, pytając uczniów o to, czy mogą porozmawiać na temat swoich problemów z rodzicami, większość z nich tj. 65,86% odpowiedziała, że ma pełne zaufanie do swoich najbliższych. Była to odpowiedź najczęściej wskazywana zarówno przez dziewczęta (67,79%), jak i chłopców (64,29%). Kolejno 27,49% zadeklarowało, iż czasem coś powie rodzicom, ale nie zawsze, a 5,14% przyznało, iż raczej nie rozmawia ze swoimi rodzicami na temat swoich problemów. Pozostałe 1,51% nigdy nie rozmawia z rodzicami na takie tematy.

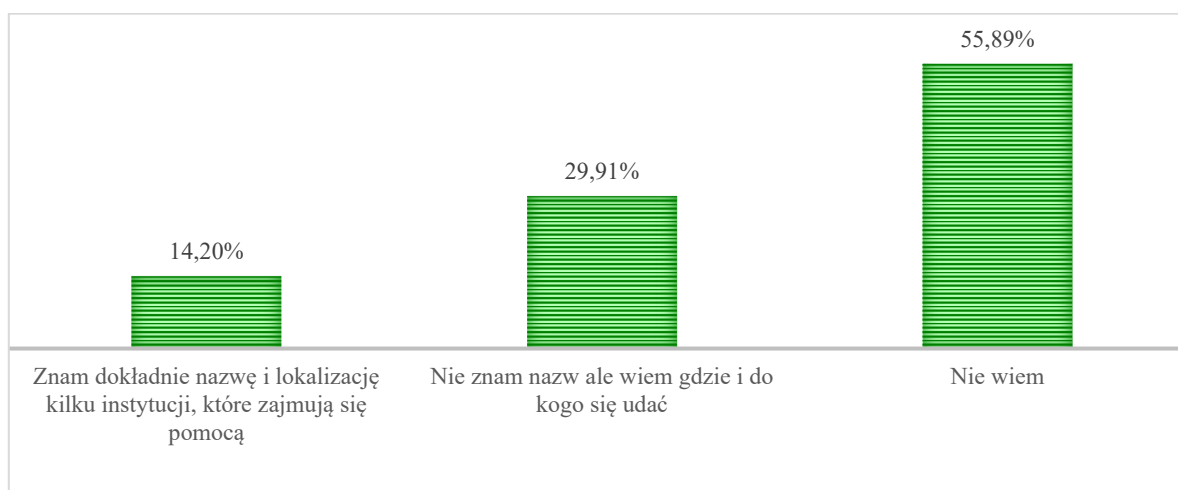
Gdy zapytano respondentów, czy w swoim domu czują się bezpiecznie, prawie wszyscy udzielili odpowiedzi twierdzącej (99,09%). Pozostałe 0,91% tj. 3 uczniów przyznało, iż w swoim domu nie czuje się bezpiecznie.

W ankiecie pojawiły się również pytania dotyczące oceny relacji i sposobów wychowywania rodziców w uznaniu badanych. Gdy zapytano o to, czy rodzic ma prawo uderzyć swoje dziecko; 66,16% uczniów odpowiedziało, że rodzice nie mają prawa tego zrobić bez względu na okoliczności. W ocenie 6,65% mogą w ten sposób ukarać dziecko, jeśli są ku temu powody. Pozostałe 27,19% uczniów nie wyraziło swojej opinii na dany temat.

Wykres 37. Czy uważasz, że rodzice mają prawo uderzyć swoje dziecko?

Niepokojący okazał się wynik dotyczący poziomu wiedzy uczniów w zakresie instytucji, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych przemocą. Jak wynika z danych, aż 55,89% uczniów nie posiada wiedzy w tym zakresie. Tylko 14,20% respondentów zna dokładną lokalizację kilku instytucji, które zajmują się niesieniem pomocy dla osób dotkniętych problemem przemocy, a 29,91% ankietowanych, zadeklarowało, że nie zna nazw takich instytucji, ale wie gdzie i do kogo udać się po pomoc.

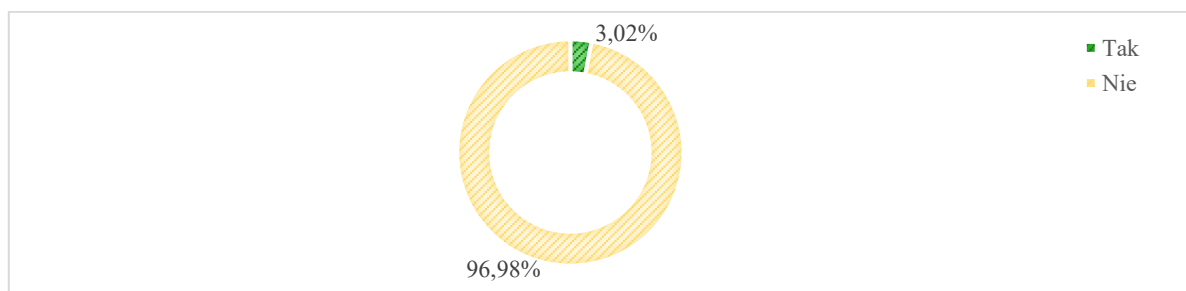

Wykres 38. Czy wiesz, jakie instytucje w Twoim środowisku zajmują się pomocą osobom dotkniętym przemocą?

Uczniowie wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi

Palenie papierosów

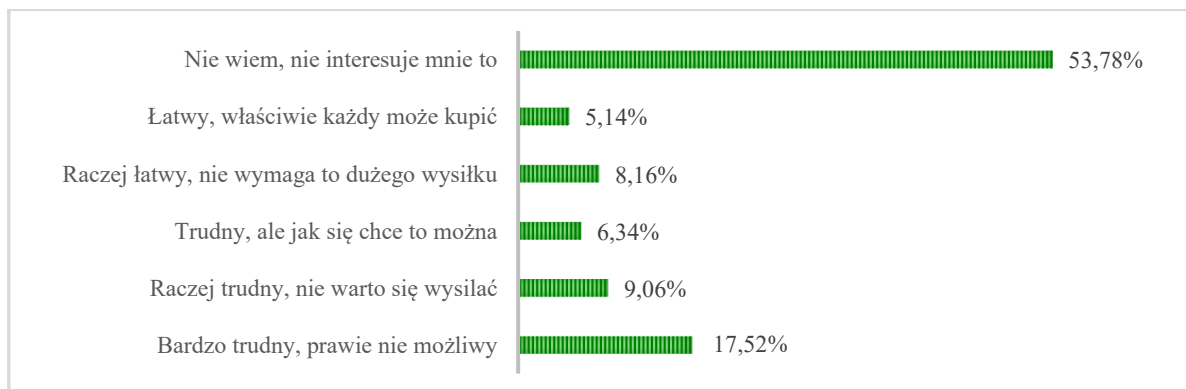
Kolejna część ankiety dotyczyła doświadczeń uczniów z wyrobami nikotynowymi. Zapytano badanych czy mają już za sobą inicjację nikotynową. Wśród uczniów klas piątych i szóstych z terenu gminy Myślenice, 3,02% ankietowanych; w tym 4,03% ogółu badanych dziewcząt oraz 2,20% ogółu badanych chłopców przyznało się do zapalenia papierosa. Pozostałe 96,98% uczniów odpowiedziało, że jeszcze nigdy nie zdarzyło im się zapalić.

Wykres 39. Czy kiedykolwiek paliłaś/eś papierosa?

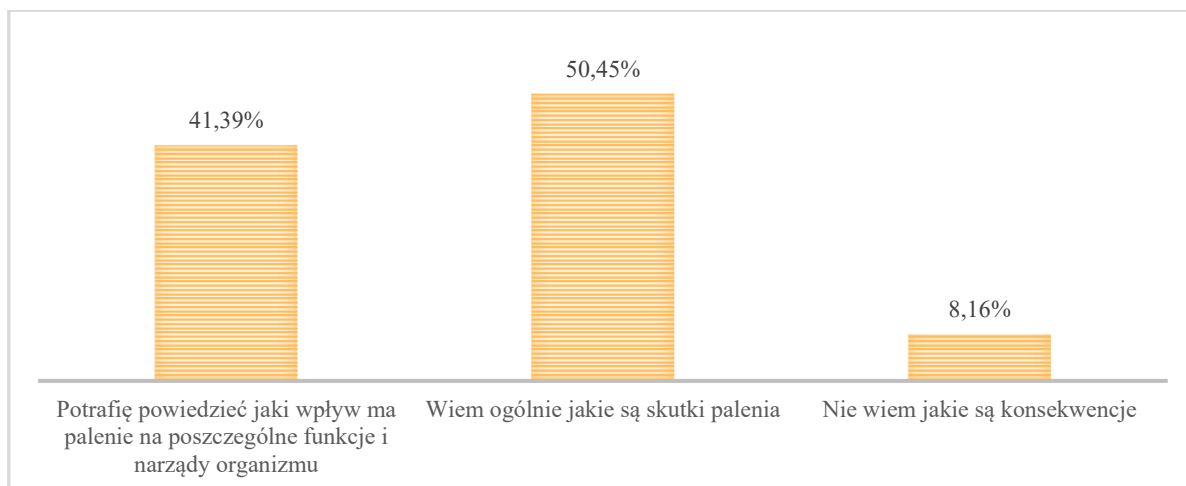
W drodze badania okazało się również, iż ogółem 26,86% uczniów zna w swoim otoczeniu osoby poniżej 18 roku życia, które palą papierosy. Pozostałe 73,14% zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Uczniowie zapytani o dostęp do papierosów w swoim środowisku najczęściej odpowiadali, że nie interesują się tym tematem. Taką odpowiedź wskazało 53,78% badanych. Pozostałe osoby dokonały oceny dostępności wyrobów tytoniowych i najczęściej skłaniały się ku stwierdzeniu, że zakup wyrobów tytoniowych jest trudny. 17,52% uznało, że zakup papierosów jest bardzo trudny, prawie niemożliwy. 9,06% uznało, iż jest to zadanie raczej trudne i niewarte wysiłku. 8,16% wskazało, iż zakup papierosów jest raczej łatwy. Kolejno 6,34% przyznało, że jest to zadanie trudne, ale jednak możliwe. Pozostałe 5,14% uznało dostęp do papierosów za bardzo łatwy dla każdego.

Wykres 40. Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?

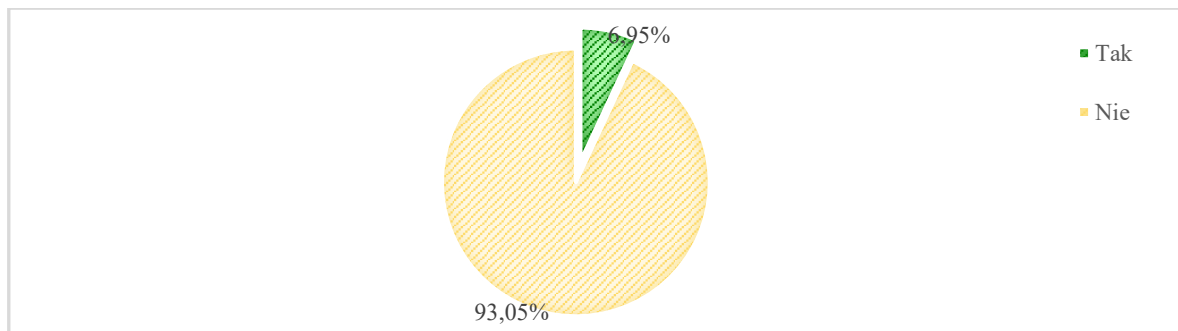
Uczniowie stosunkowo wysoko ocenili swoją wiedzę na temat zdrowotnych konsekwencji palenia. 50,45% przyznało, że zna ogólne skutki palenia, a 41,39% uczniów zadeklarowało, że potrafi dokładnie powiedzieć, jaki wpływ ma palenie na poszczególne funkcje organizmu. Pozostałe 8,16% badanych odpowiedziało, że nie wie jakie są konsekwencje palenia papierosów.

Wykres 41. Czy znasz konsekwencje zdrowotne palenia papierosów?

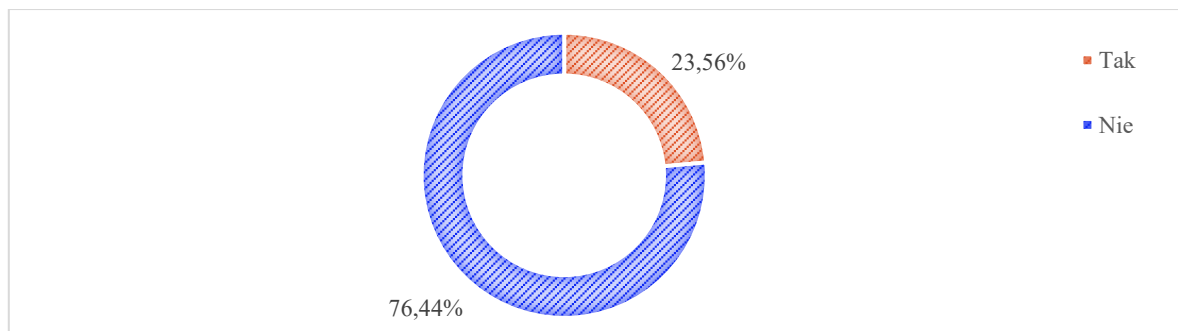
Picie alkoholu

Z badań przeprowadzonych wśród uczniów klas piątych i szóstych z terenu gminy Myślenice wynika, iż 6,95% badanych, w tym: 6,71% ogółu badanych dziewcząt oraz 7,14% ogółu badanych chłopców odbyło już inicjację alkoholową. Pozostali ankietowani tj. 93,05% odpowiedzieli, że jeszcze nigdy nie pili alkoholu.

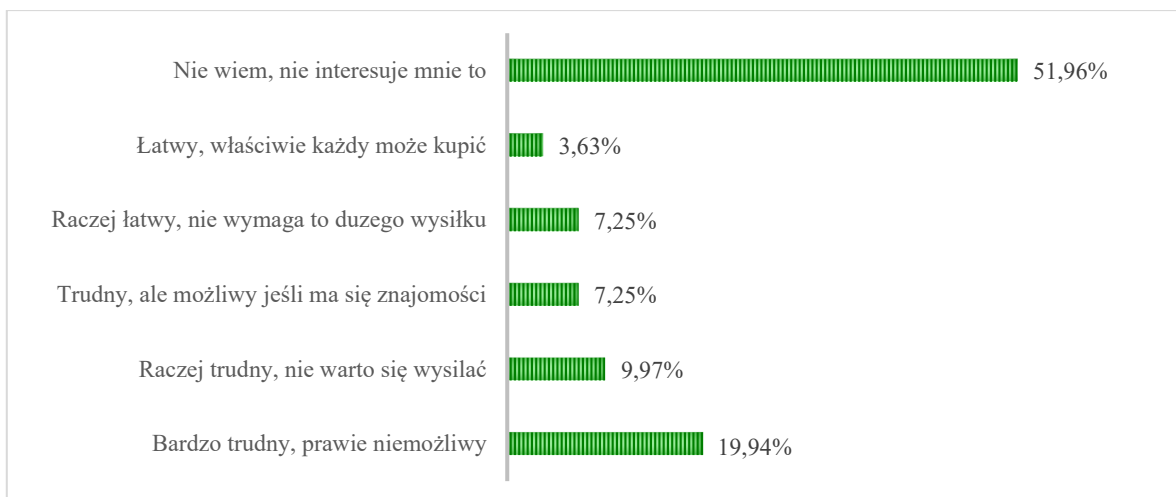
Wykres 42. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkoholu?

Gdy zapytano uczniów czy znają w swoim otoczeniu osoby poniżej 18 roku życia, które sięgają po alkohol, 23,56% przyznało, że zna takie osoby. Pozostałe 76,44% przyznało, że nie posiada takich znajomości.

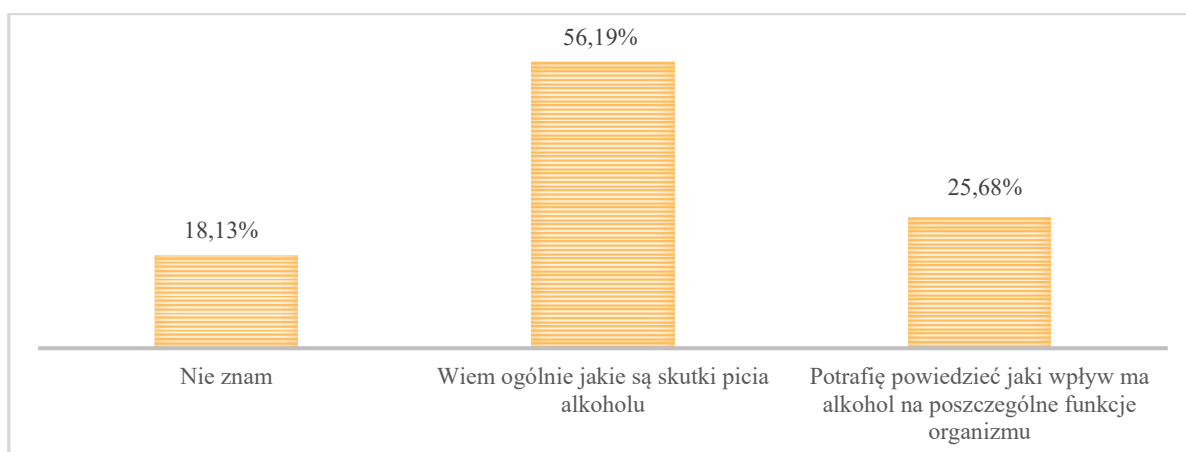
Wykres 43. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol?

Uczniowie zapytani o dostęp do alkoholu w swoim środowisku najczęściej odpowiadali, że nie interesują się tym tematem. Taką odpowiedź wskazało 51,96% badanych. Pozostałe osoby dokonały oceny dostępności napojów alkoholowych i najczęściej skłaniały się ku stwierdzeniu, że ich zakup jest trudny. 19,94% ankietowanych przyznało, że zakup alkoholu jest bardzo trudny, wręcz niemożliwy. Następnie 9,97% uznało, że jest to zadanie raczej trudne i nie warto wysiłku. Kolejno 7,25% uczniów stwierdziło, że zakup alkoholu jest trudny, ale prosząc odpowiednie osoby jest to osiągalne i tyle samo określiło kupno alkoholu jako raczej łatwe. Pozostałe 3,63% przyznało, iż zakup alkoholu jest łatwy dla każdego.

Wykres 44. Jak oceniasz dostęp do alkoholu w Twoim środowisku?

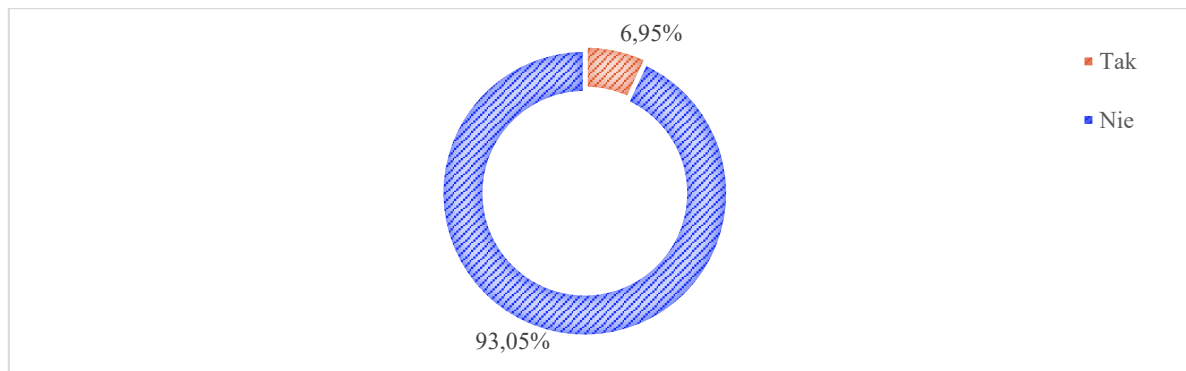
W badaniach nie zabrakło również pytania o znajomość konsekwencji zdrowotnych spożywania alkoholu. 56,19% uczniów zadeklarowało, iż posiada ogólną wiedzę na temat skutków picia, a 25,68% stwierdziło, że potrafi powiedzieć jaki wpływ ma alkohol na poszczególne funkcje organizmu. Pozostałe 18,13% ankietowanych przyznało, że nie zna zdrowotnych konsekwencji picia alkoholu.

Wykres 45. Czy znasz konsekwencje zdrowotne picia alkoholu?

Zażywanie narkotyków

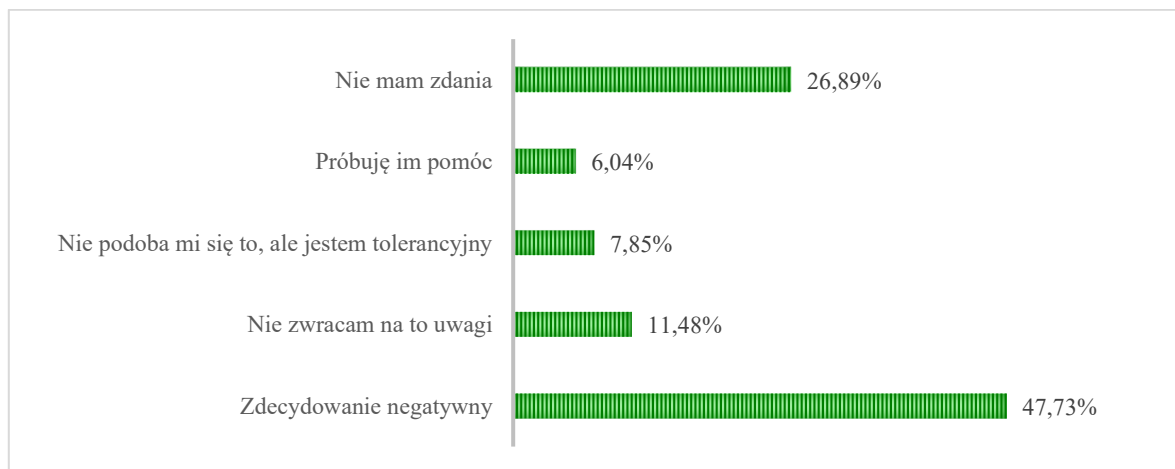
Z badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczniów klas piątych i szóstych wynika, że zdecydowana większość badanych tj. 93,05% nie zna w swoim środowisku osób zażywających narkotyki. Pozostałe 6,95% przyznało natomiast, że zna osoby zażywające tego typu substancje psychoaktywne.

Wykres 46. Czy znasz w swoim środowisku osoby zażywające narkotyki?

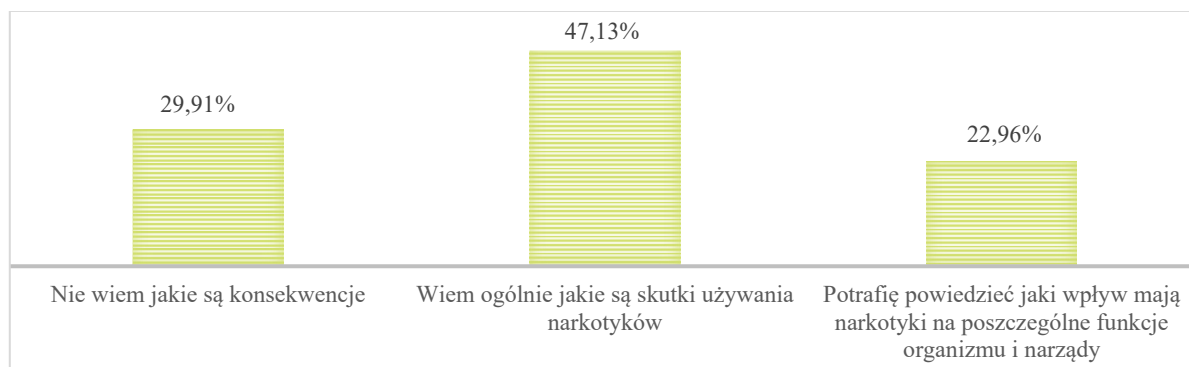
Zapytano także badanych uczniów czy kiedykolwiek ktoś namawiał ich do zażycia narkotyków. Osiem badanych osób potwierdziło, iż taka sytuacja miała miejsce.

W trakcie ankietyzacji pojawiło się również pytanie o to jaki jest stosunek badanych uczniów do osób zażywających narkotyki. 47,73% stanowiły odpowiedzi ankietowanych wskazujące na negatywny stosunek do osób, które używają tego typu substancji psychoaktywnych. Następnie 11,48% przyznało, iż nie zwraca uwagi na zachowania innych. Kolejno 7,85% przyznało, że nie podoba się im takie zachowanie ale są tolerancyjni wobec wyborów innych, a 6,04% zadeklarowało, że stara się pomóc osobom zażywającym narkotyki. Pozostałe 26,89% nie potrafiło wyrazić swojej opinii na dany temat.

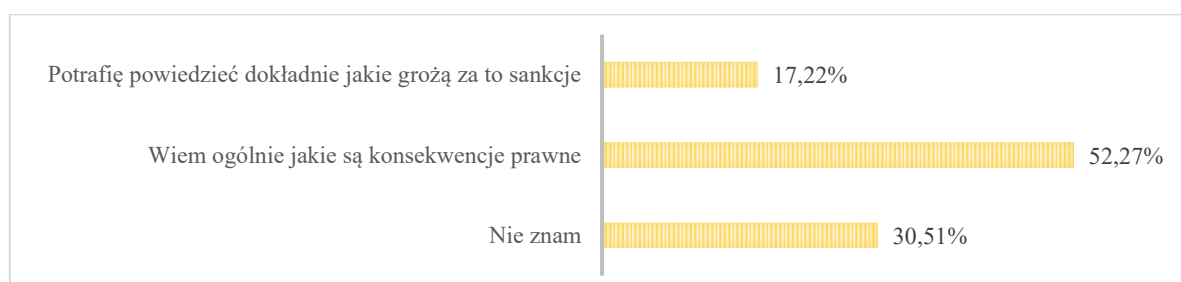
Wykres 47. Jaki jest Twój stosunek do osób zażywających narkotyki?

Idąc dalej, 47,13% badanych zna ogólne skutki zdrowotne zażywania tego typu substancji, a 22,96% jest w stanie wskazać wpływ narkotyków na poszczególne funkcje organizmu. Nieco niepokojącym jest jednak fakt, iż 29,91% uczniów nie posiada żadnych informacji w tym zakresie.

Wykres 48. Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania narkotyków?

Okazało się również, że 30,51% uczniów nie zna prawnych konsekwencji posiadania narkotyków. 52,27% badanych stwierdziło, że wie jakie są ogólne kary, a 17,22% zadeklarowało, że potrafi powiedzieć dokładnie, jakie grożą za to sankcje.

Wykres 49. Czy znasz konsekwencje prawne posiadania narkotyków?

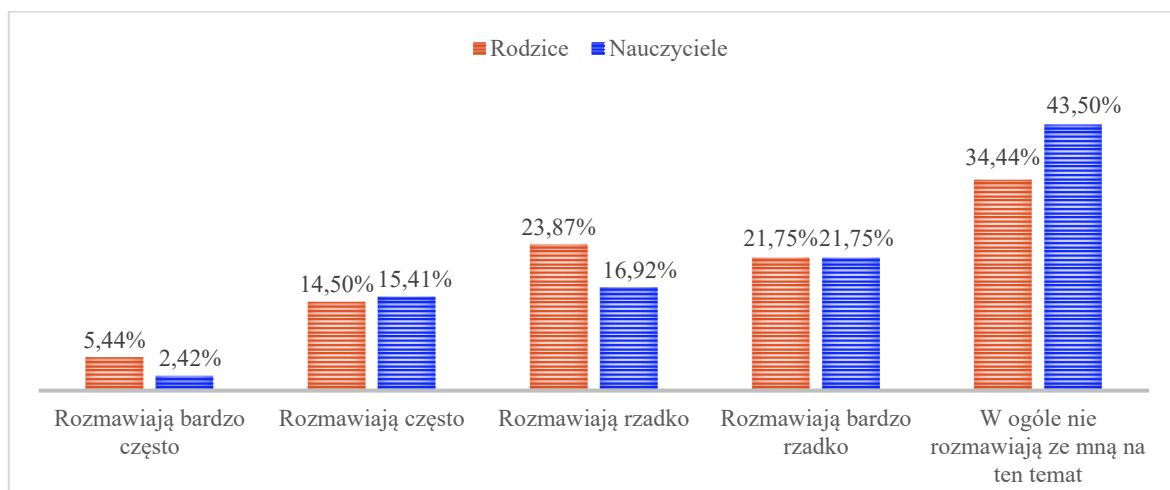
Odwołując się do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem¹⁶ szkoły i placówki prowadzą systematyczną działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną wśród uczniów i wychowanków, ich rodziców lub opiekunów oraz nauczycieli, wychowawców i innych pracowników szkoły i placówki w celu przeciwdziałania narkomanii.

Mając na uwadze powyższe, uczniowie zostali zapytani czy rodzice oraz nauczyciele rozmawiają z nimi na temat konsekwencji zdrowotnych używania narkotyków. Jak wynika

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii, Dz.U. 2015 poz. 1249

z najczęstszych odpowiedzi respondentów, zarówno rodzice oraz nauczyciele w ogóle nie rozmawiają z nimi o konsekwencjach zdrowotnych używania narkotyków czy dopalaczy.

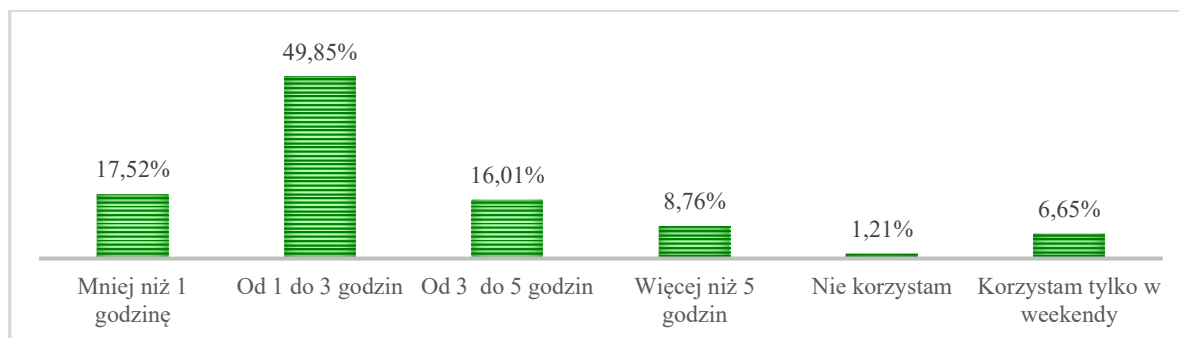

Wykres 50. Czy rodzice i nauczyciele rozmawiają z Tobą na temat konsekwencji zdrowotnych używania narkotyków/dopalaczy?

Uczniowie a inne zagrożenia

Komputer i Internet w życiu uczniów

Jak wynika z pozyskanych danych prawie wszyscy badani uczniowie klas piątych i szóstych posiadają swój komputer, telefon czy tablet. Jak najczęściej przyznają uczniowie, że sprzętów elektronicznych korzystają od 1 do 3 godzin w ciągu dnia. Taką odpowiedź wskazało 49,85% badanych. Pozostałe wyniki przedstawia poniższy wykres.

Wykres 51. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z komputera, tabletu, telefonu?

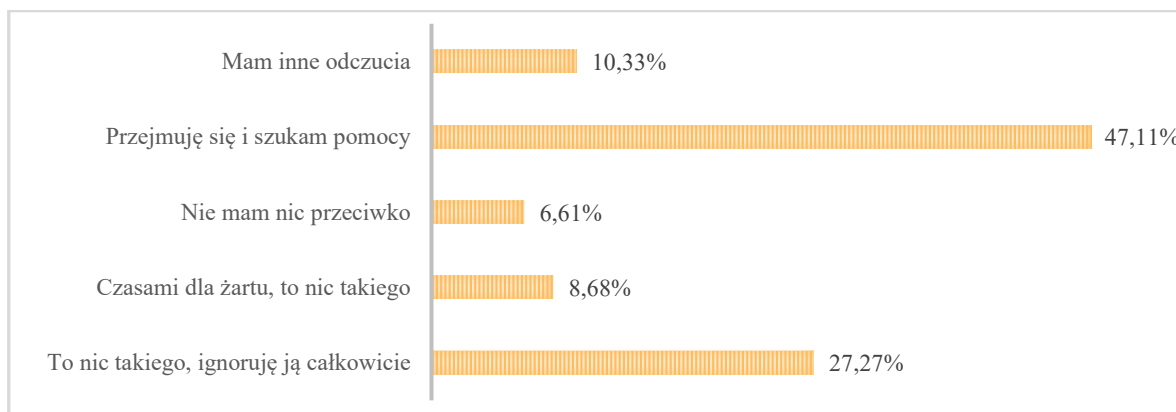
Badani korzystając z komputera, telefonu czy tabletu najczęściej poświęcają swój czas na odwiedzanie stron internetowych w związku z nauką, kolejno na gry w wirtualne światy oraz śledzenie portali społecznościowych. Najrzadziej korzystają ze stron tematycznych lub zawierających fora.

Gdy zapytano badanych o to, czy często zawierają nowe znajomości w Internecie, 54,68% odpowiedziało, że takie sytuacje w ogóle się nie zdarzają. Pozostali ankietowani przyznali, że zdarza się im nawiązywać nowe kontakty w Sieci; w tym 36,86% zadeklarowało, że robi to okazjonalnie, a 8,46% odpowiedziało, że zdarza się to bardzo często.

Uczniowie a problem zjawiska cyberprzemocy

W trakcie ankietyzacji pojawiły się również pytania mające na celu zdiagnozowanie problemu cyberprzemocy występującego w środowisku badanych. Na początku zapytano uczniów czy wiedzą czym jest cyberprzemoc. 73,11% badanych zadeklarowało, że wie na czym polega to zjawisko, natomiast nieco niepokojącym jest, iż pozostałe 26,89% uczniów przyznało, że nie posiada wiedzy w tym temacie.

Uczniowie, którzy uprzednio potwierdzili posiadanie wiedzy na temat zjawiska cyberprzemocy, zostali zapytani o swoje odczucia co do aktów tego typu przemocy. Jak wynika z odpowiedzi, ankietowani najczęściej przejmują się tym zjawiskiem i szukają pomocy. Taką odpowiedź wskazało 47,11% badanych i jednocześnie była ona najczęściej wybierana w grupie dziewcząt (56,88%), jak i w grupie badanych chłopców (39,10%). Pozostałe odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 52. Jakie są Twoje odczucia wobec cyberprzemocy?

W drodze przeprowadzonego badania okazało się również, iż 18,73% uczniów, w tym 17,45% ogółu badanych dziewcząt i 19,78% ogółu badanych chłopców osobiście doświadczyło cyberprzemocy, gdyż zdarzyło się, że wbrew ich woli zrobiono im zdjęcie lub nagrano film z ich udziałem. Kolejno 46,22% zaprzeczyło takim sytuacjom, a pozostałe 35,05% nie przypominało sobie takiego zdarzenia.

Kolejno zadano uczniom pytanie, czy sami kiedykolwiek byli sprawcą oczerniania lub szantażowania kogoś przy użyciu urządzeń elektronicznych. Zdecydowana większość respondentów tj. 92,45% zaprzeczyła, natomiast pozostałe 7,55% badanych przyznało się do tego typu zachowań.

Niepokojący okazał się wynik dotyczący wiedzy uczniów na temat organizacji czy serwisów świadczących pomoc dla osób dotkniętych problemem cyberprzemocy. Jak wynika z odpowiedzi respondentów, 76,44% z nich nie zna ani jednej takiej organizacji. Pozostałe

23,56% ankietowanych zadeklarowało, że potrafi wskazać choć jedną instytucję lub organizację, która zajmuje się taką pomocą i najczęściej była to organizacja Sieciaki.pl.

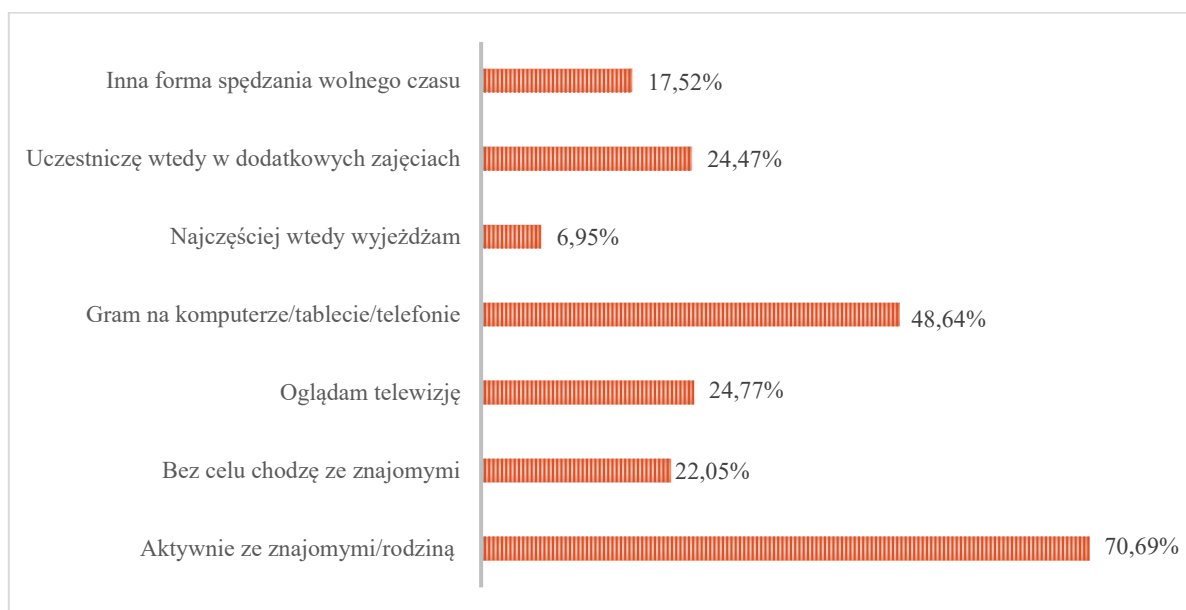
Kolejno zadano pytanie uczniom, czy wiedzą na czym polega zjawisko hejtu. Zdecydowana większość uczniów tj. 87,31% wie na czy polega to zjawisko, natomiast pozostałe 12,69% deklaruje brak wiedzy w tym obszarze.

Idąc dalej zapytano uczniów klas piątych i szóstych szkół podstawowych z terenu gminy Myślenice, czym jest dla nich hejt. I tak, 66,77% uważa, że jest to mowa nienawiści, której konsekwencje mogą być bardzo negatywne. 16,01% uważa, że to nic takiego, gdyż rówieśnicy często mówią sobie przykre rzeczy i nie warto sobie tym zawracać głowy, a pozostałe 17,22% uczniów nie miało zdania w tym temacie.

Na sam koniec zadano pytanie, czy uczniowie osobiście spotkali się z tą formą przemocy. 35,65% respondentów stwierdziło, iż to zjawisko nie występuje w ich środowisku szkolnym. 10,88% potwierdziło, że osobiście spotkało się z hejtem, a 19,64% przyznało, że spotkało się z tą formą przemocy, jednak nie doświadczyło jej osobiście. Pozostałe 33,84% nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania.

Spędzanie czasu wolnego

Zadano również pytanie uczniom klas piątych i szóstych, o to jak najczęściej spędzają swój wolny czas. I tak, 70,69% ankietowanych uczniów odpowiedziało, że najchętniej spędza swój czas aktywnie ze znajomymi/rodziną (jazda na rowerach, gra w piłkę, basen itp.). Kolejno 48,64% najchętniej w wolnym czasie gra na komputerze/tablecie/telefonie. Pozostałe odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 53. Jak spędzasz swój wolny czas?

CZEŚĆ IV

Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów klas siódmych i ósmych

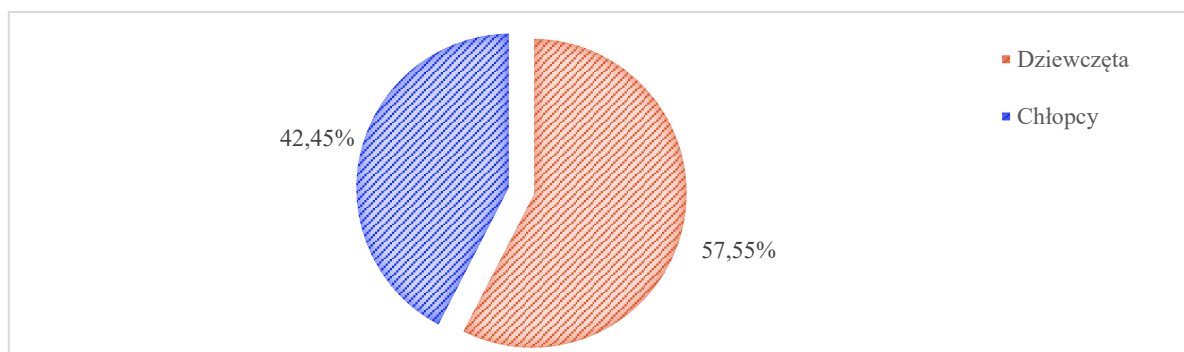
Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonej ankiety była analiza następujących problemów społecznych:

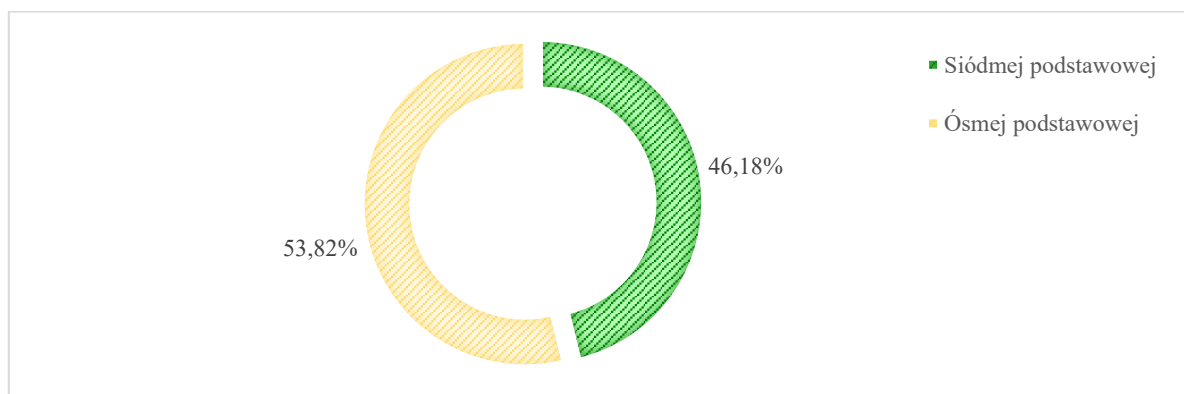
- 1) przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym;
- 2) używania przez młodych ludzi substancji psychoaktywnych, w tym picia alkoholu, palenia papierosów oraz używania narkotyków i dopalaczy;
- 3) używania komputera i zagrożenia cyberprzemocą.

Grupa badawcza

W badaniu wzięło udział 602 uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych z terenu gminy Myślenice; w tym 346 dziewcząt i 256 chłopców.

Wykres 54. Podaj swoją płeć.

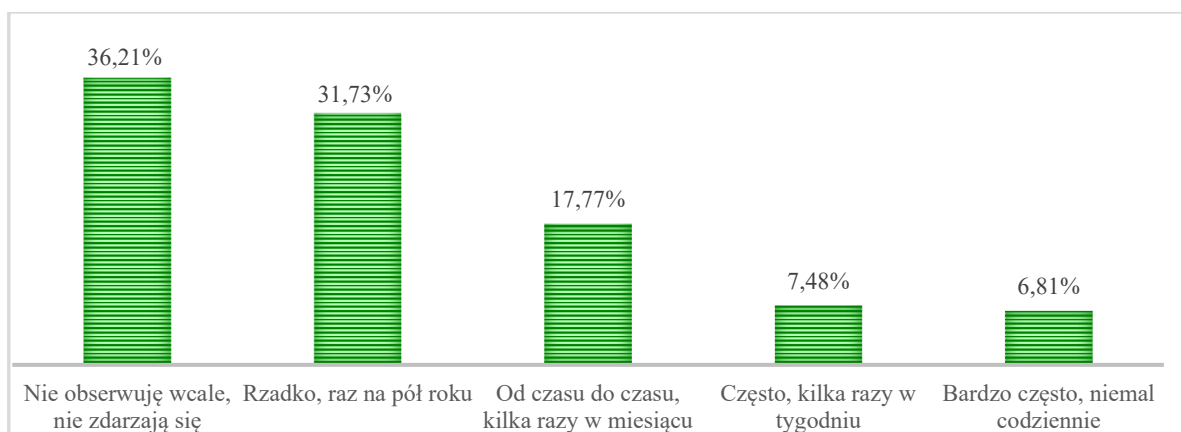

Wykres 55. Jesteś uczniem klasy?

Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym

Szkoła jest jednym ze źródeł przemocy i równocześnie znaczącym środowiskiem w życiu dziecka. Przez swoje intencjonalne oddziaływanie nie tylko stymuluje intelektualny rozwój ucznia, ale także wspiera kształcenie cech jego osobowości. Bardzo ważną rolę w tym procesie odgrywa klimat oraz relacje interpersonalne dziecka zarówno z nauczycielami jak i z uczniami. Jest to równocześnie obszar, na którym młody człowiek styka się z przemocą i tę przemoc odczuwa¹⁷.

Na początku zapytano badanych jak często zdarzają się im obserwować w szkole zjawiska przemocy. I tak, 31,73% stanowiły deklaracje uczniów potwierdzające obserwowanie zjawisk przemocy rzadko, raz na pół roku. Następnie 17,77% przyznało, iż zdarza się to od czasu do czasu, kilka razy w miesiącu. 7,48% było świadkami przemocy wobec innych uczniów kilka razy w tygodniu, a 6,81% bardzo często, niemalże codziennie. Pozostałe 36,21% przyznało, iż nie obserwuje takich zdarzeń w ogóle.

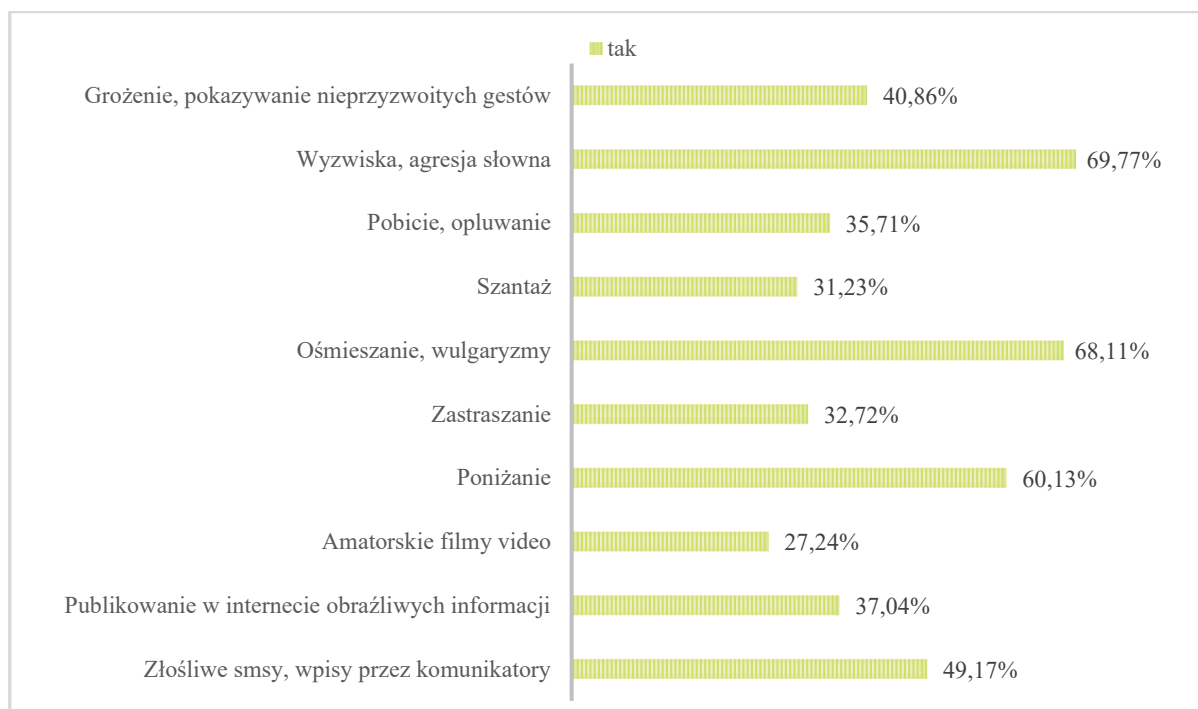
Wykres 56. Jak często obserwujesz zjawisko przemocy w szkole?

Jak wynika z badań, 25,25% uczniów; w tym 23,12% ogółu badanych dziewcząt i 28,24% ogółu badanych chłopców osobiście doświadczyło przemocy. Ponadto 17,61% ankietowanych; w tym 20,23% ogółu badanych dziewcząt oraz 14,12% ogółu badanych chłopców przyznało, że są w szkole uczniowie, których się boją.

W kolejnym pytaniu poproszono uczniów o odpowiedź, czy w szkole spotkali się z konkretnymi formami przemocy. Z pozyskanych danych wynika, że wśród badanych uczniów klas siódmych i ósmych znane są różne formy przemocy. Najwięcej badanych uczniów zetknęło się z wyzwiskami, bo 69,77%. Kolejno 68,11% ankietowanych spotkało

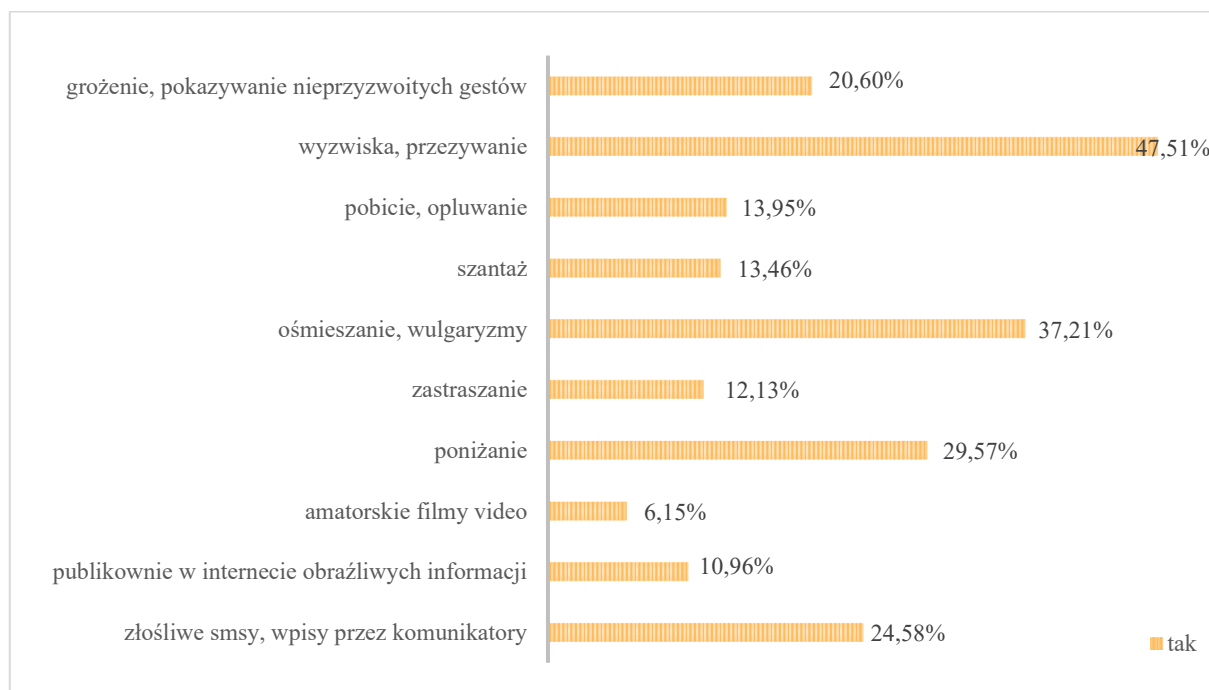
¹⁷ Tracz-Dral J., *Agresja i przemoc w szkołach*, Warszawa 2012, http://www.senat.gov.pl/gfx/senat/pl/senatopracowania/34/plik/ot-613_2.pdf

się ośmieszaniem i wulgaryzmami. Z poniżaniem zetknięło się 60,13% uczniów. Pozostałe dane przedstawia poniższy wykres.

Wykres 57. Czy znasz przypadki stosowania, którejs z wymienionych form przemocy?

Następnie zapytano uczniów, czy osobiście doświadczyli którejs z form przemocy wymienionej w poprzednim pytaniu. Najwięcej z nich doświadczyło osobiście agresji słownej.

Wykres 58. Czy w stosunku do Ciebie miało miejsce którejs z powyższych zachowań przemocowych?

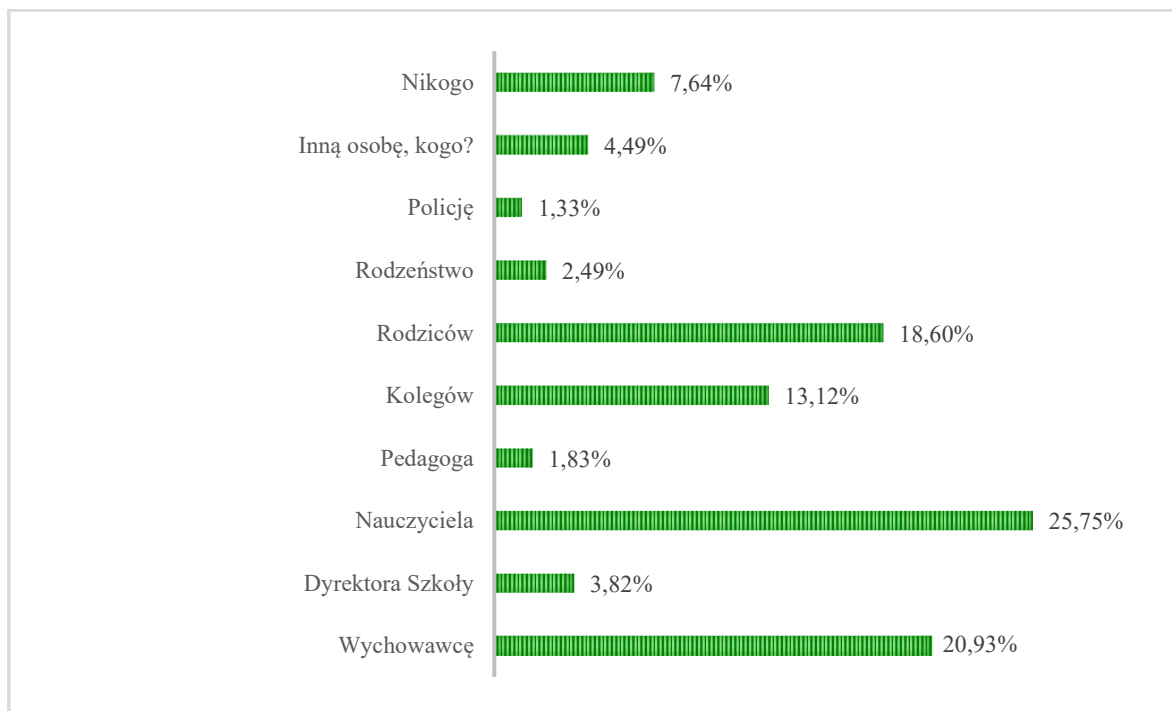
Co więcej, poproszono uczniów o odpowiedź, czy poza terenem szkoły również spotykają się z aktami przemocy. Wśród ankietowanych, 22,59%; w tym 19,94% ogółu badanych dziewcząt oraz 26,27% ogółu badanych chłopców przyznało, że spotyka się z przejawami przemocy poza szkołą. Pozostałe 77,41% badanych stwierdziło, że poza murami szkoły takie sytuacje nie występują.

Następnie zapytano uczniów, czy kiedykolwiek brali czynny udział w akcie przemocy. W grupie respondentów, 14,12%; w tym 11,56% ogółu badanych dziewcząt oraz 17,65% ogółu badanych chłopców, przyznało się do stosowania przemocy. Pozostali uczniowie tj. 85,88% odpowiedzieli, że nigdy nie brali czynnego udziału w akcie przemocy.

Czy poza terenem szkoły spotykasz się z aktami przemocy?	Tak	Nie
	22,59%	77,41%
Czy uczestniczyłeś w czynnym akcie przemocy?	Tak	Nie
	14,12%	85,88%

Tabela 23. Akty przemocy wśród uczniów klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej

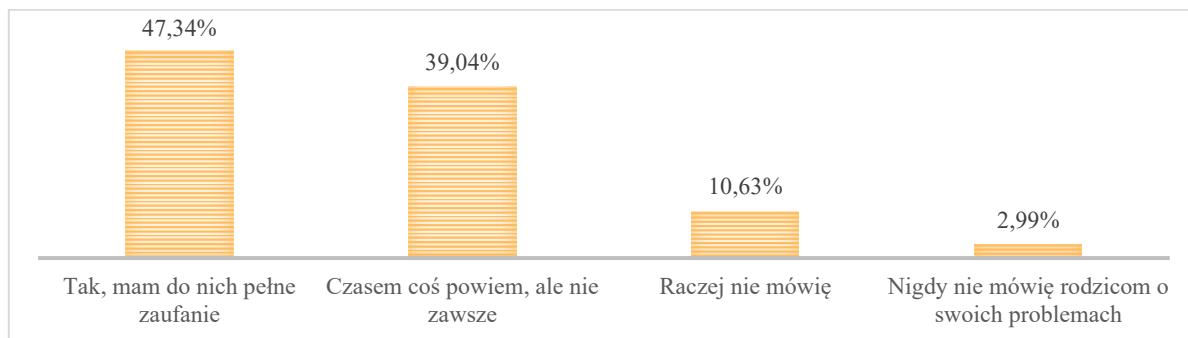
Na pytanie kogo przede wszystkim uczniowie powiadomią jeśli będą świadkiem lub ofiarą przemocy, łącznie 52,33% wskazało na grono pedagogiczne. Kolejno 18,60% zawiadomiłoby o takim fakcie rodziców, a 13,20% szukałoby wsparcia wśród kolegów. Następnie 7,64% nie powiedziałyby o tym fakcie nikomu. Idąc dalej, 4,49% wskazało inne osoby, 2,49% na rodzeństwo, a pozostałe 1,33% na Policję.

Wykres 59. Kogo zawiadomisz, jeżeli będziesz świadkiem lub ofiarą przemocy?

Problem przemocy w środowisku domowym

Na początku tej części zapytano uczniów o to, czy mogą porozmawiać na temat swoich problemów z rodzicami, 47,34% przyznało, że ma pełne zaufanie do swoich najbliższych i chętnie rozmawia z nimi na temat swoich problemów. Kolejno 39,04% odpowiedziało, że podejmuje takie rozmowy z rodzicami, jednak nie zawsze o wszystkim im mówi. 10,63% stanowili uczniowie deklarujący, że raczej nie mówią o swoich problemach, a pozostałe 2,99% to osoby w ogóle nie rozmawiające z rodzicami na takie tematy.

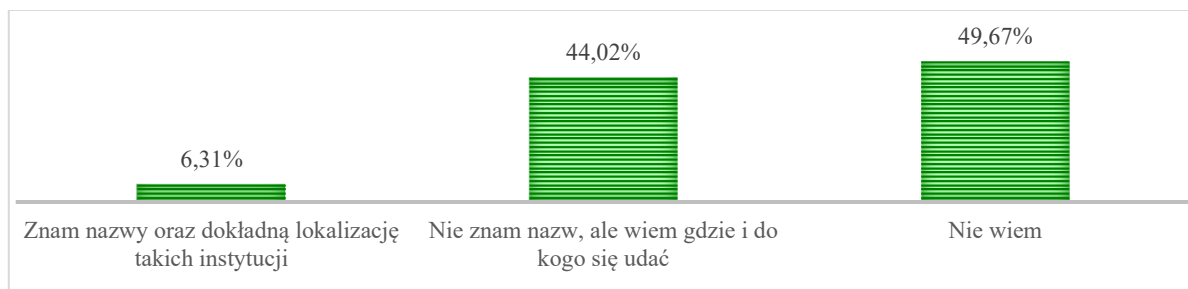

Wykres 60. Czy uważasz, że możesz porozmawiać z rodzicami na temat swoich problemów?

Co więcej, 78,90% uczniów wyraziło zdanie, że rodzice nie mają prawa uderzyć swojego dziecka bez względu na okoliczności. W ocenie 6,81% mogą to zrobić, jeśli są ku temu powody. Pozostałe 14,29% uczniów nie wiedziało jak odpowiedzieć na tak postawione pytanie.

Z przeprowadzonych badań wynika również, że zdecydowana większość uczniów czuje się bezpiecznie w swoim domu. Taką odpowiedź wskazało 95,85%, natomiast pozostałe 4,15% zaprzeczyło.

Na koniec tej części badań zapytano uczniów o instytucje, które zajmują się pomocą osobom dotkniętym problemem przemocy. Uzyskany wynik jest niepokojący, gdyż 49,67% badanych nie posiada wiedzy w tym zakresie. Kolejno 44,02% odpowiedziało, że nie zna nazw takich instytucji, ale wie gdzie i do kogo udać się po pomoc. Z kolei 6,31% ankietowanych zadeklarowało, że zna nazwy i dokładną lokalizację instytucji, które zajmują się niesieniem pomocy osobom pokrzywdzonym.

Wykres 61. Czy wiesz jakie instytucje w Twoim środowisku świadczą pomoc dla osób dotkniętych problemem przemocy?

Uczniowie wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi

Palenie papierosów

Badania CBOS realizowane w latach 1992–2003 wskazywały na stopniowy wzrost odsetka uczniów regularnie palących papierosy (z 23% do 31%), jednak w roku 2008 odnotowaliśmy spadek w tym zakresie (do 22%). Obecnie możemy mówić o spadku wartości tego wskaźnika – w 2018 roku regularne palenie deklarowało 18% badanych. Od 2010 roku odsetek niepalących utrzymuje się na podobnym poziomie około 60%, jednakże zmieniła się proporcja palących regularnie oraz palących w wyjątkowych sytuacjach. Osoby palące w wyjątkowych sytuacjach stanowią około 20%–21% w ostatnich trzech latach, gdy liczba regularnie palących zmniejszyła się z 21% do 18%.¹⁸

W trakcie badania zapytano więc uczniów klas siódmych i ósmych z terenu gminy Myślenice, czy kiedykolwiek zdarzyło się im zapalić papierosa. Do odbycia inicjacji nikotynowej przyznało się 15,12% badanych uczniów, z czego 7,48%; w tym 4,91% ogółu badanych dziewcząt i 10,98% ogółu badanych chłopców zapaliło e-papierosa, a 7,64%; w tym 6,36% ogółu badanych dziewcząt oraz 9,41% ogółu badanych chłopców paliło tradycyjne papierosy. Pozostałe 84,88% stanowili uczniowie niepalący.

Należy zwrócić uwagę, że 84,44% osób palących e-papierosy stwierdziło, że są one mniej szkodliwe od zwykłych papierosów. Prawie wszyscy zaprzeczyli by ich rodzice pozwalali im palić e-papierosy (91,11%). Czterech uczniów przyznało, iż rodzice pozwalają im palić e-papierosy.

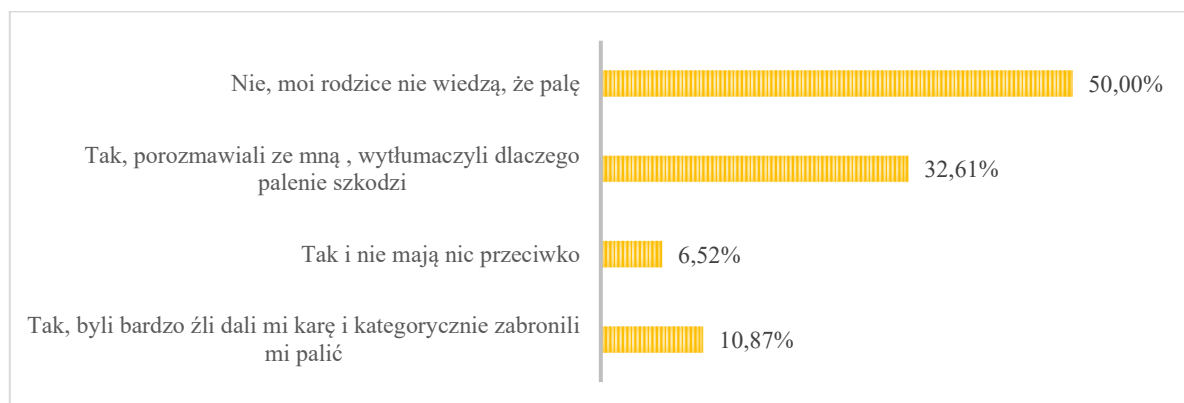
Czy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?	Uczniowie klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej n= 602
Nigdy nie paliłam/-em papierosów	84,88% - 511 osób K- 88,73% M- 79,61%
Tak, ale elektronicznego (e-papierosa)	7,48% - 7 osób K- 4,91% M- 10,98%
Tak, tradycyjne papierosy	7,64% - 46 osób K- 6,36% M- 9,41%

Tabela 24. Czy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?

¹⁸ CBOS, *Młodzież 2018*, Warszawa 2019, <https://www.cinn.gov.pl/porta1?id=166545>

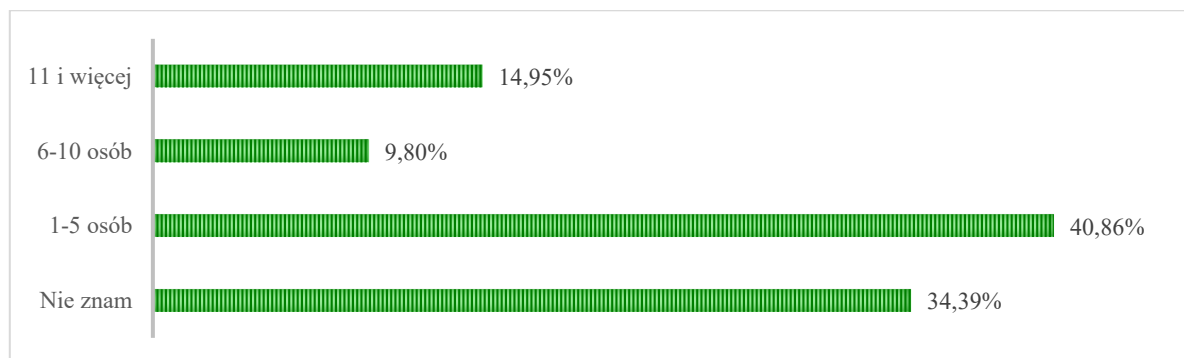
Z przeprowadzonych badań wynika również, iż pierwszym kontaktem z wyrobami nikotynowymi najczęściej sprzyjają wakacje. Ponadto 41,30% uczniów mających już za sobą inicjację nikotynową zapaliło po namowie innej osoby.

Pałacy uczniowie w połowie potwierdzili, iż ich rodzice nie wiedzą o ich kontakcie z papierosami. Taką odpowiedź wskazało 50,00%. Szczegółowe dane przedstawia poniższy wykres.

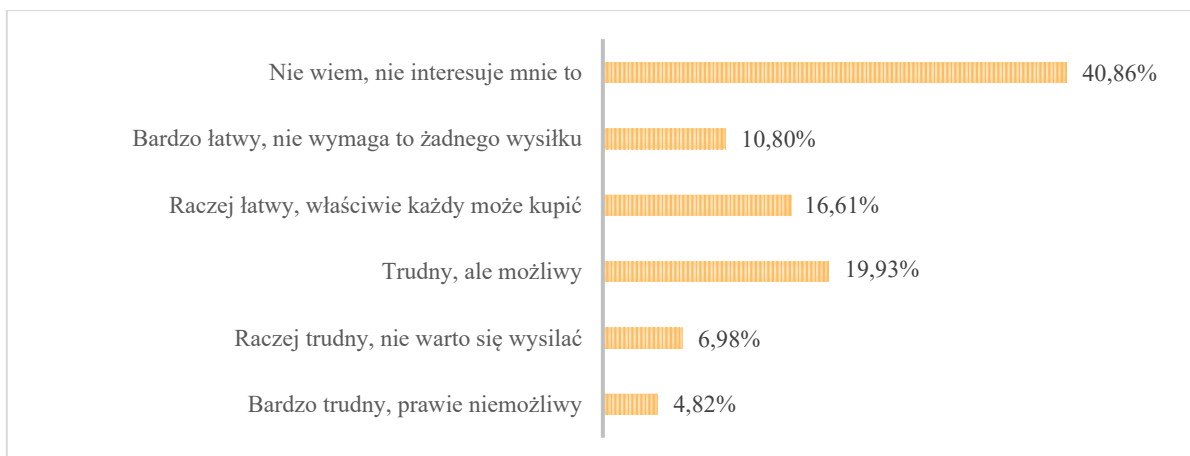
Wykres 62. Czy Twój rodzic wie, że palisz/palą? i jaka jest ich reakcja?

Co więcej, ogółem 65,61% respondentów, zapytanych o znajomość osób poniżej 18 roku życia, które palą papierosy odpowiedziało twierdząco. Pozostałe 34,39% badanych zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

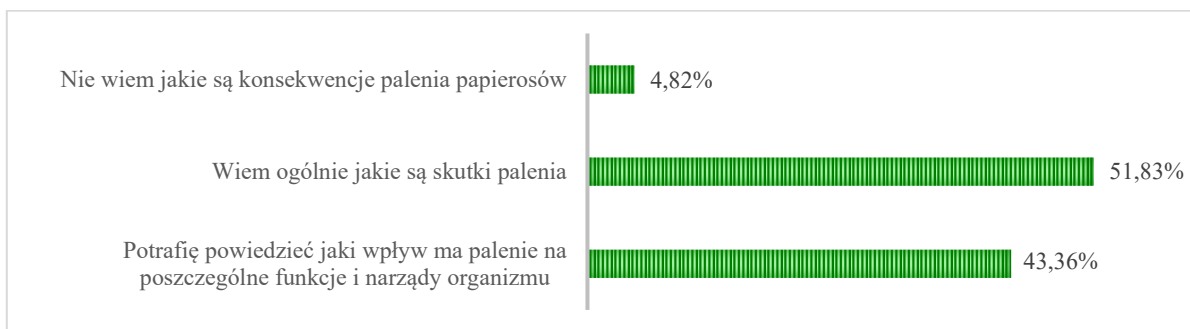
Wykres 63. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które palą papierosy?

Uczniowie zostali także poproszeni o ocenę dostępności papierosów w swoim środowisku. Dla 19,93% jest to zadanie trudne, ale możliwe. Kolejno 16,61% odpowiedziało, że zakup tytoniu przez osobę niepełnoletnią jest raczej łatwy. Następnie 10,80% uważa, że zakup papierosów jest bardzo łatwy i nie wymaga większego wysiłku. 6,98% uznaje go za raczej trudny, a 4,82% za bardzo trudny, wręcz niemożliwy. Pozostałe 40,86% nie wiedziało jak odpowiedzieć na to pytanie, gdyż nie interesuje się tym tematem.

Wykres 64. Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?

Uczniowie wysoko ocenili swoją wiedzę na temat zdrowotnych konsekwencji palenia papierosów. 51,83% zna ogólne skutki palenia, a 43,36% badanych zadeklarowało, że potrafi dokładnie powiedzieć, jaki wpływ ma palenie na poszczególne funkcje organizmu. Pozostałe 4,82% nie posiada wiedzy w tym zakresie.

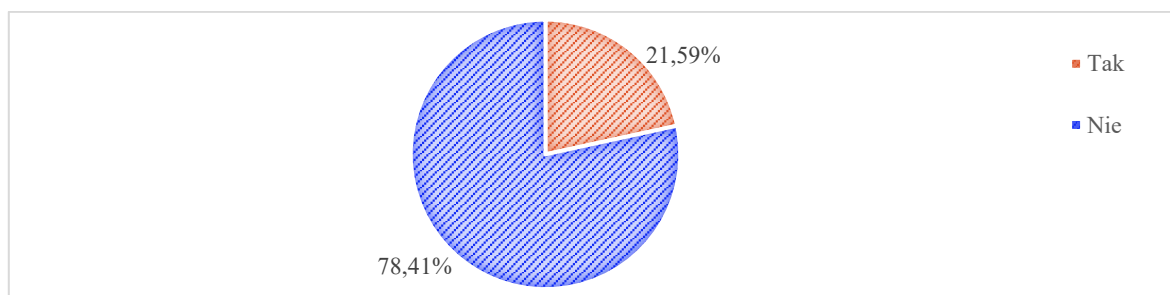
Wykres 65. Czy znasz konsekwencje zdrowotne palenia papierosów?

Picie alkoholu

Badania przeprowadzone przez CBOS w 2016 roku ugruntowały tezę, iż napoje alkoholowe to najbardziej rozpowszechniona substancja psychoaktywna wśród nieletnich w Polsce od wielu lat¹⁹. Jak się okazuje, 75,1% młodzieży w wieku 12-17 lat ma już za sobą pierwsze doświadczenia z alkoholem. Co więcej, do inicjacji alkoholowej wśród polskich nastolatków najczęściej dochodzi w wieku 13 lat, zaś miejscem, w którym po raz pierwszy dochodzi do inicjacji alkoholowej jest własny dom.

Poniżej zaprezentowano dane statystyczne dotyczące spożywania napojów alkoholowych przez uczniów klas siódmych i ósmych z terenu gminy Myślenice.

Gdy zapytano ankietowanych, czy kiedykolwiek zdarzyło im się spożywać napoje alkoholowe, 78,41% odpowiedziało, że taka sytuacja nie miała jeszcze miejsca. Pozostałe 21,59% badanych, w tym: 18,79% ogółu badanych dziewcząt i 25,49% ogółu badanych chłopców przyznało się do odbycia inicjacji alkoholowej.

Wykres 66. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?

Wśród osób mających już za sobą inicjację alkoholową, najwyższy odsetek stanowiły odpowiedzi wskazujące jako moment jej rozpoczęcia wiek 11 lat.

W jakim wieku zdarzyło Ci się po raz pierwszy wypić napój alkoholowy?	Uczniowie klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej n= 602
Nie piłam/em	78,41% - 472 osoby
11 lat	8,80% - 53 osoby
12 lat	4,82% - 29 osób
13 lat	3,82% - 23 osoby
14 lat	3,16% - 19 osób
15 lat	1,00% - 6 osób

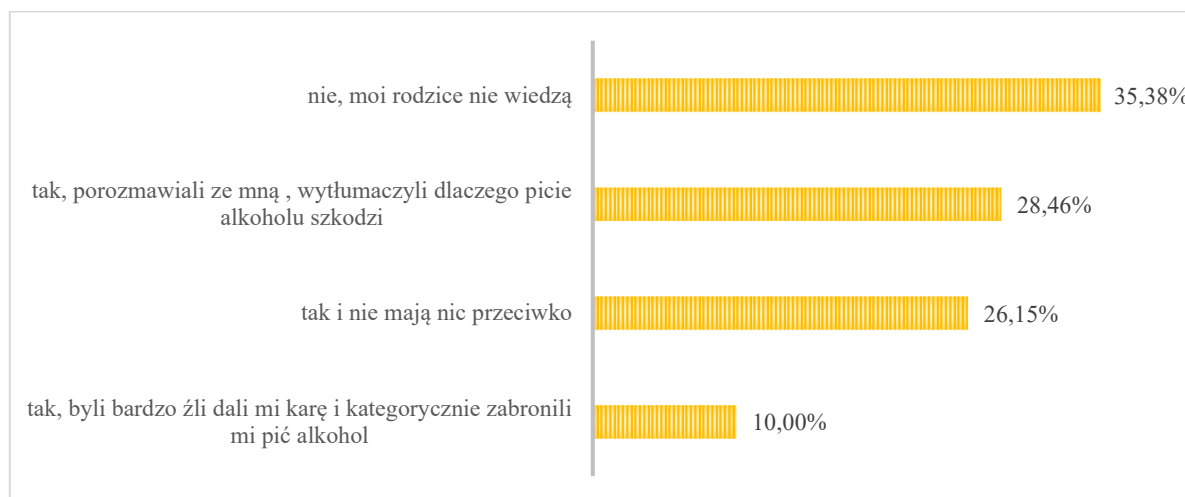
Tabela 25. W jakim wieku po raz pierwszy zdarzyło Ci się wypić napój alkoholowy?

¹⁹ CBOS, *Młodzież 2016*, Warszawa 2017, dostęp on-line: <http://www.cinn.gov.pl/portal?id=166545>

Z pozyskanych danych wynika, iż pierwszym kontaktem z alkoholem sprzyja okres wakacyjny, a młode osoby najczęściej sięgają po alkohol dla towarzystwa.

Co więcej, 23,08% badanych uczniów zadeklarowało, iż do „pierwszego razu” zostały namówione przez inne osoby.

Ponadto przyznali w większości, iż ich rodzice wiedzą o ich kontakcie z alkoholem. Taką odpowiedź wskazało łącznie 64,62% uczniów mających za sobą inicjację alkoholową.

Wykres 67. Czy Twoi rodzice wiedzą, że piłeś/eś alkohol? i jaka jest ich reakcja?

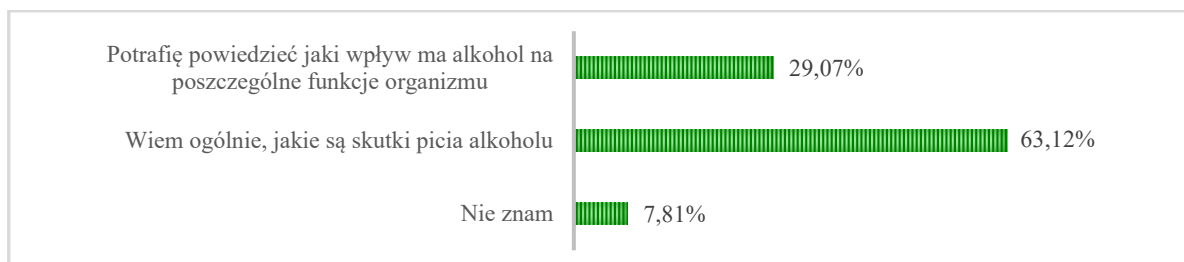
Gdy zapytano uczniów o częstotliwość spożywania alkoholu, 70,77% zadeklarowało, że zdarzyło im się wypić alkohol tylko raz. 15,38% stanowili badani, którzy odpowiedzieli, że spożywają alkohol okazjonalnie, kilka razy w roku. 4,62% sięga po alkohol kilka razy w miesiącu, a 2,31% kilka razy w tygodniu. Niepokojącym jest, iż 6,92% przyznało, iż spożywa alkohol codziennie lub prawie codziennie.

Jak często sięgasz po alkohol?	Uczniowie klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej n=130
Codziennie lub prawie codziennie	6,92% - 9 osób
Kilka razy w tygodniu	2,31% - 3 osoby
Kilka razy w miesiącu	4,62% - 6 osób
Kilka razy w roku	15,38% - 20 osób
Piłam/em tylko raz	70,77% - 92 osoby

Tabela 26. Jak często sięgasz po alkohol?

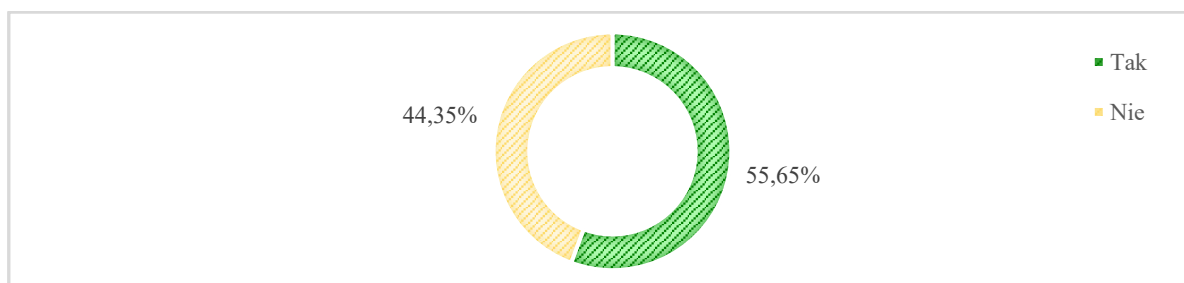
Uczniowie dobrze ocenili swój poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych picia alkoholu. 63,12% ankietowanych posiada ogólne informacje na temat skutków

spożywania alkoholu, a 29,07% zadeklarowało, że potrafi powiedzieć, jaki wpływ ma picie na poszczególne funkcje organizmu. Pozostałe 7,81% uczniów przyznało, że nie posiada wiedzy w tym zakresie.

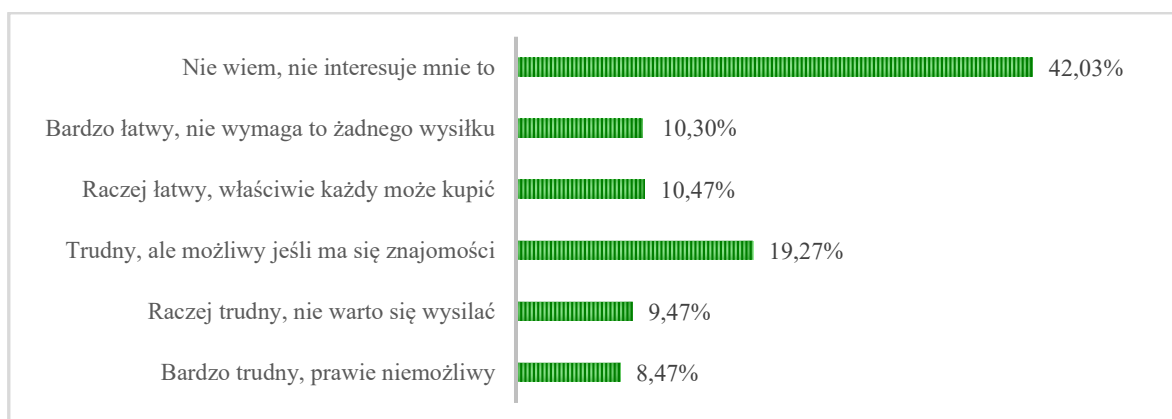
Wykres 68. Czy znasz konsekwencje zdrowotne picia alkoholu?

Gdy zapytano ankietowanych o to czy znają w swoim otoczeniu osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol, 55,65% potwierdziło, że zna takie osoby. Pozostałe 44,35% zaprzeczyło takim znajomościom.

Wykres 69. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol?

Na koniec tej części badań poproszono uczniów o ocenę dostępności alkoholu w ich środowisku. Opinie respondentów w tym zakresie były dość zróżnicowane. Dla 19,27% ankietowanych zakup alkoholu jest trudny, ale odpowiednie znajomości ułatwiają jego zdobycie. 10,47% uznaje go za raczej łatwy, a 10,30% stwierdziło, iż zakup alkoholu jest bardzo łatwy i niewymagający żadnego wysiłku. Kolejno 9,47% uznaje to za zadanie raczej trudne i niewarte wysiłku. 8,47% uważa, że jest to zadanie bardzo trudne, wręcz niemożliwe. Pozostałe 42,03% uczniów nie wyraziło swojej opinii gdyż nie interesuje się tym tematem.

Wykres 70. Jak oceniasz dostęp do alkoholu w Twoim środowisku?

Zażywanie narkotyków

Narkomania staje się coraz bardziej powszechnym zjawiskiem w Polsce. Aż co piąty nastolatek spróbował marihuany, co dziesiąty amfetaminy, natomiast co piętnasty próbował heroiny. Narkotyki są coraz bardziej wszechobecne. Przepisy prawne, obowiązujące w Rzeczypospolitej, nakładają szereg sankcji karnych na dealerów narkotyków, osoby, które je wytwarzają, przetwarzają, czerpią zyski ze sprzedaży, czy też sami są ich posiadaczami. Narkomania to obecnie jeden z najaktualniejszych problemów cywilizacyjnych, do których sięga coraz większa liczba młodych ludzi.²⁰

Z badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczniów klas siódmych i ósmych z terenu gminy Myślenice wynika, że 38 badanych osób zaznaczyło, iż miało kontakt z narkotykami, z czego 26 osób w kolejnych pytaniach wycofało się z odpowiedzi, co może budzić wątpliwości co do szczerości odpowiedzi uczniów.

12 osób, które przyznały się do zażywania narkotyków przyznało, iż najczęściej była to marihuana i haszysz. Kolejno wskazali na narkotyki w tabletkach i proszku.

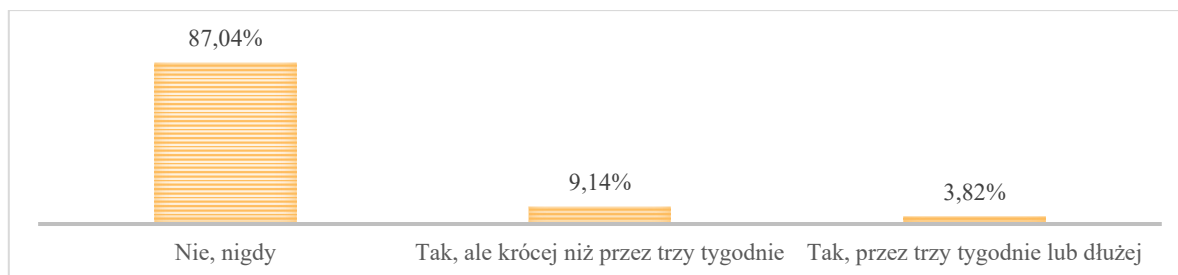
Idąc dalej, zapytano uczniów z jakiego powodu użyli narkotyków po raz pierwszy. Najczęściej pojawiającą się odpowiedzią była ciekawość, a kolejno silne emocje. Jeśli chodzi o miejsce w jakich zostały użyte po raz pierwszy narkotyki, pojawiły się odpowiedzi tj. na wakacjach, w szkole oraz na wagarach. Kilka osób nie podało miejsca.

4 osoby zaznaczyły, iż zdarzyło się im przebywać w szkole pod wpływem narkotyków. Idąc dalej, wszyscy z nich przyznali, iż ich rodzice wiedzą o ich kontakcie z narkotykami.

Kolejne pytanie zostało skierowane do ogółu badanych i dotyczyło przyjmowania substancji takich, jak leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza. Zdecydowana większość uczniów tj. 87,04% zaprzeczyła by taka sytuacja kiedykolwiek miała miejsce. Pozostałe osoby potwierdziły zażywanie tego typu leków; w tym 9,14% krócej niż przez trzy tygodnie, a 3,82% przez trzy tygodnie lub dłużej.

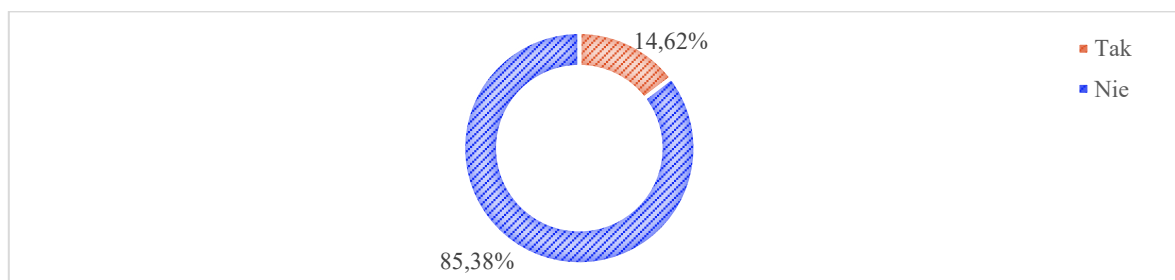
---

²⁰ Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
Praca zbiorowa *Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*,
Lublin 2017

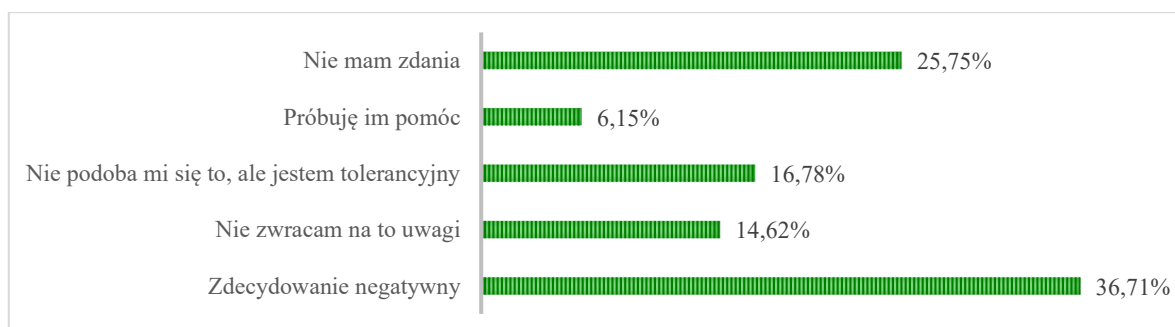
Wykres 71. Czy zdarzyło Ci się przyjmować takie substancje jak leki uspokajające lub nasenne z przepisu lekarza?

Gdy zapytano respondentów czy znają w swoim otoczeniu osoby zażywające narkotyki, 14,62% udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Pozostałe 85,38% zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

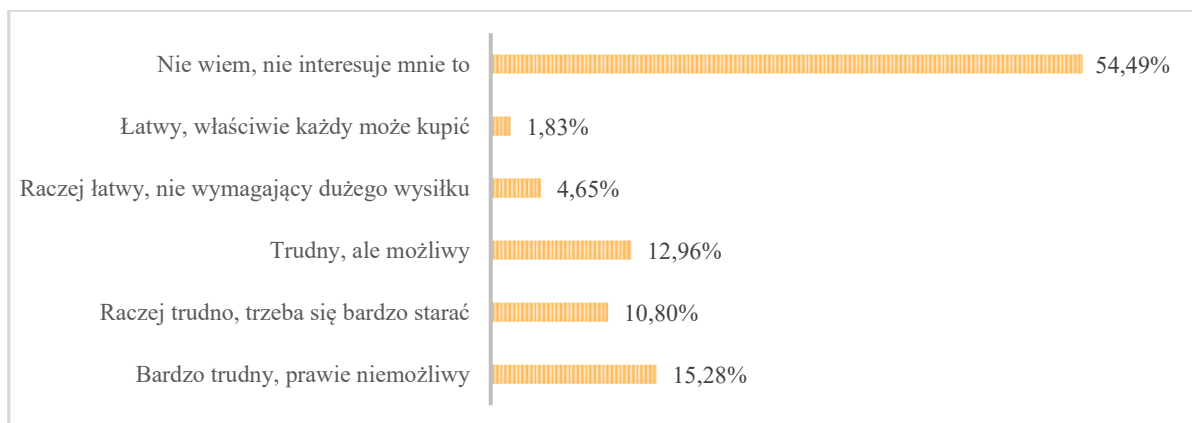
Wykres 72. Czy znasz w swoim środowisku osoby zażywające narkotyki?

Z pozyskanych danych wynika, iż 36,71% ma negatywny stosunek do osób zażywających narkotyki. Kolejno 16,78% stwierdziło, że takie zachowanie się im nie podoba, ale są tolerancyjni wobec wyborów innych. 14,62% odpowiedziało, że nie zwraca na to uwagi, a 6,15% przyznało, że stara się pomóc osobom, które zażywają narkotyki. Pozostałe 25,75% respondentów nie miało zdania na ten temat.

Wykres 73. Jaki jest Twój stosunek do osób zażywających narkotyki?

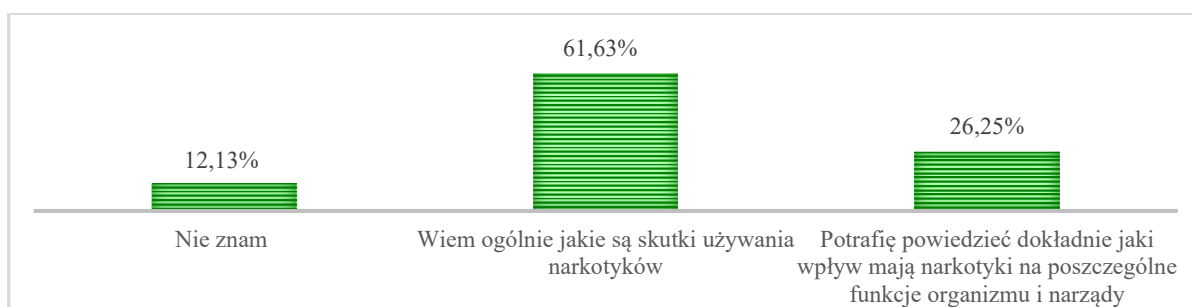
W kwestionariuszu ankiety nie zabrakło również pytania o dostęp do narkotyków. I tak, 15,28% badanych stwierdziło, że jest to zadanie bardzo trudne, prawie niemożliwe. Następnie 12,69% uznało, że zakup narkotyków jest trudny, ale możliwy. Kolejno 10,80% skłaniało się ku stwierdzeniu, że ich zakup jest raczej trudny. Idąc dalej, 4,65% przyznało, iż jest to zadanie raczej łatwe, niewymagające dużego wysiłku, a 1,83% stwierdziło, że jest to zadanie łatwe i właściwie każdy może je kupić. Pozostałe 54,49% ankietowanych nie wiedziało jak odpowiedzieć na to pytanie, gdyż się tym nie interesuje.

Wykres 74. Jak oceniasz dostęp do narkotyków w Twoim środowisku?

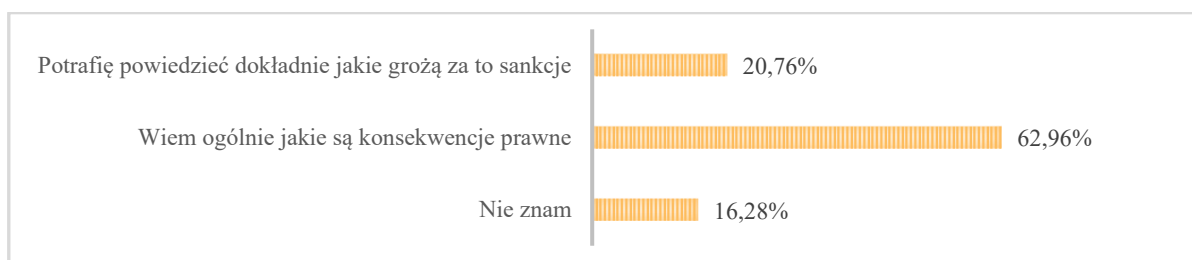
W drodze badania okazało się, iż zdecydowana większość uczniów tj. łącznie 92,03% nie zna miejsc ani osób, u których można zakupić narkotyki lub nie interesuje się tym tematem. Pozostałe 7,97% potwierdziło, iż wie gdzie dokonać zakupu narkotyków.

Z przeprowadzonej ankietyzacji wynika również, że 61,63% zna ogólne skutki zdrowotne ich zażywania, a 26,25% uczniów jest w stanie wskazać jaki wpływ mają narkotyki na poszczególne funkcje organizmu. Pozostałe 12,13% badanych przyznało się do braku wiedzy na ten temat.

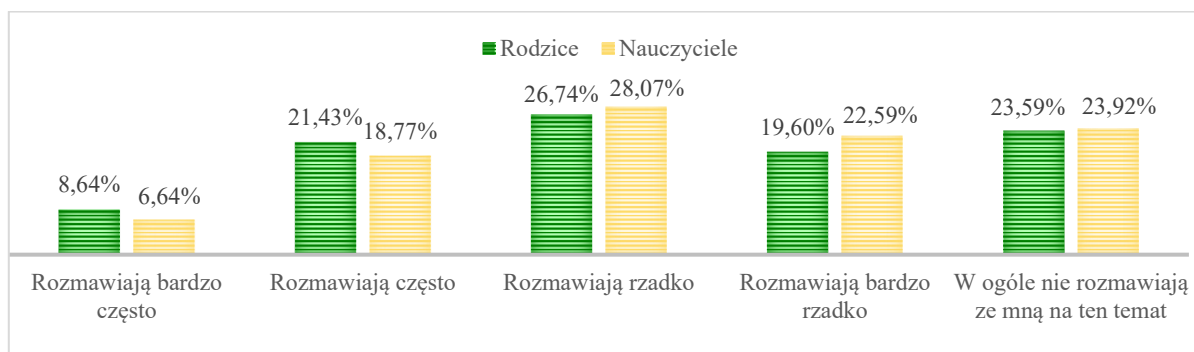
Wykres 75. Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania narkotyków?

Uczniowie zapytani o znajomość sankcji prawnych z tytułu posiadania narkotyków w większości zadeklarowali posiadanie wiedzy w tym zakresie. 62,96% badanych odpowiedziało, że zna ogólne konsekwencje prawne, a 20,76% zadeklarowało, że potrafi dokładnie powiedzieć jakie grożą za to kary. Pozostałe 16,28% uczniów przyznało, że nie posiada wiedzy na dany temat.

Wykres 76. Czy znasz konsekwencje prawne posiadania narkotyków?

W drodze badania okazało się również, że zarówno rodzice, jak i nauczyciele zazwyczaj rzadko rozmawiają na temat szkodliwości zażywania narkotyków oraz dopalaczy.

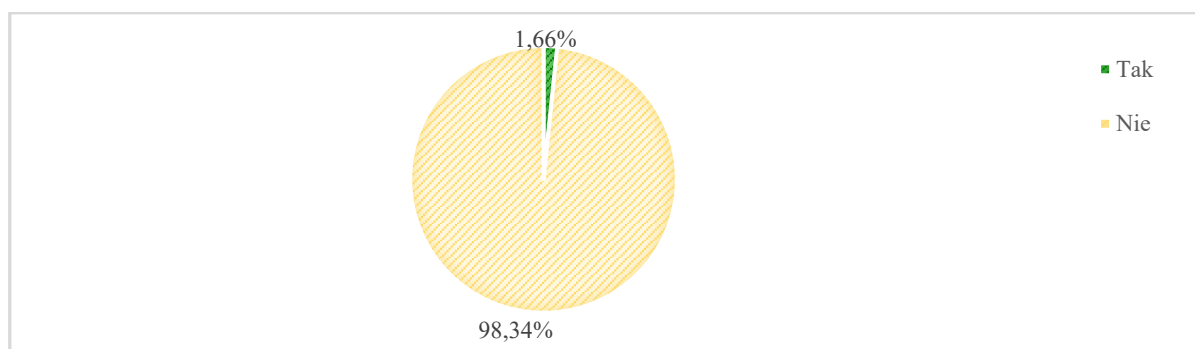
Wykres 77. Czy rodzice lub nauczyciele rozmawiają z Tobą na temat szkodliwości zażywania narkotyków/dopalaczy?

Zażywanie dopalaczy

W Polsce od dekady mamy do czynienia z intensyfikacją zjawiska dopalaczy będącego przedmiotem szczególnej uwagi władz państwowych i całego społeczeństwa. W latach 2009-2010 na terenie naszego kraju było ponad tysiąc sklepów sprzedających tego typu substancje²¹, bowiem dopalacze jako wyroby typowo kolekcjonerskie zyskały status legalności. Niemniej jednak, problem pojawił się w momencie ich zażywania przez młodych ludzi. Co ważniejsze, według badań Global Drug Survey²², w 2015 roku Polska była wiodącym państwem pod względem liczby osób, które sięgnęły po dopalacze. Niewątpliwie informacje te podnoszą ważność tego zjawiska na tle pozostałych problemów społecznych, tym bardziej, że nasza wiedza o dopalaczach w wymiarze farmakologicznym i społeczno-kulturowym jest wciąż ograniczona²³.

Poniżej zaprezentowano wyniki na temat wiedzy oraz dostępności dopalaczy w uznaniu uczniów z terenu gminy Myślenice.

Badając zjawisko używania dopalaczy uczniowie zostali poproszeni o odpowiedź, czy kiedykolwiek mieli z nimi styczność. 1,66% tj. 10 osób potwierdziło kontakt z dopalaczami. Pozostałe 98,34% odpowiedziało, że nigdy nie zażywali tego typu substancji psychoaktywnych.

Wykres 78. Czy używałaś/eś kiedykolwiek dopalaczy?

Uczniowie, którzy zadeklarowali kontakt z dopalaczami, zapytani o okoliczności w jakich do tego doszło, odpowiadali najczęściej, że miało to miejsce w szkole, kolejno na wagarach i w domu, a spróbowali dopalaczy najczęściej w wyniku ciekawości, a kolejno dla towarzystwa i w wyniku silnych emocji.

²¹ Gajos-Kaniewska, D., NIK: *Polska przegrywa walkę z dopalaczami*, 2017, <https://www.rp.pl/Zdrowie/306039953-NIK-Polska-przegrywa-walkę-z-dopalaczami.html>

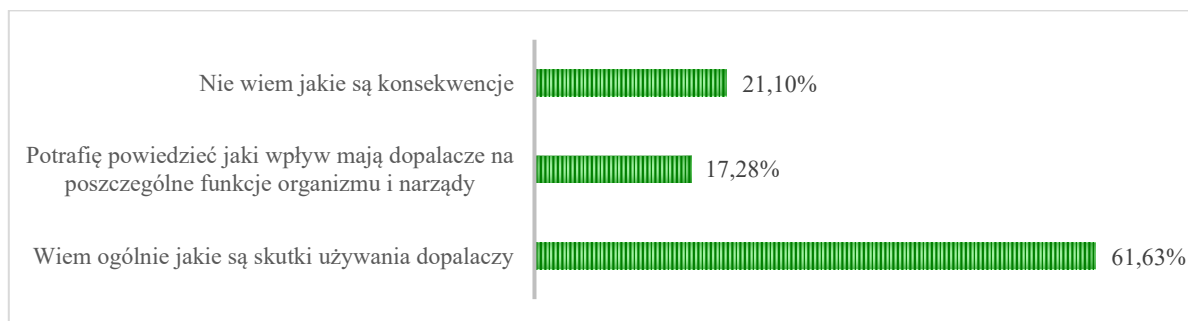
²² <https://www.newsweek.pl/polska/dopalacze-w-polsce-narkotyki-syntetyczne-konopie-uzaleznienie/e7pnhp8>

²³ Sierosławski, J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2015r.*, <http://www.parpa.pl/images/file/Raport%20ESPAD%202015.pdf>

Następnie gdy zapytano ankietowanych, czy znają w swoim środowisku osoby zażywające dopalacze pojawiło się 8,80% odpowiedzi potwierdzających takie znajomości. Pozostałe 91,20% respondentów przyznało, że nie zna takich osób.

Ponadto 26,08% uczniów zadeklarowało, że nie posiada wiedzy na temat tego gdzie i od kogo można kupić dopalacze, a 68,77% stwierdziło, że nie wie gdyż się tym nie interesuje. Pozostałe 5,15% posiada wiedzę w tym zakresie.

Gdy zapytano o konsekwencje zdrowotne stosowania dopalaczy, 61,63% uczniów zadeklarowało, że posiada ogólną wiedzę na temat skutków ich zażywania. 17,28% stwierdziło, że potrafi powiedzieć jaki wpływ mają dopalacze na poszczególne funkcje organizmu i narządy. Pozostałe 21,10% stanowili uczniowie, którzy przyznali się do braku wiedzy w tym zakresie.

Wykres 79. Czy znasz konsekwencje zdrowotne używania dopalaczy?

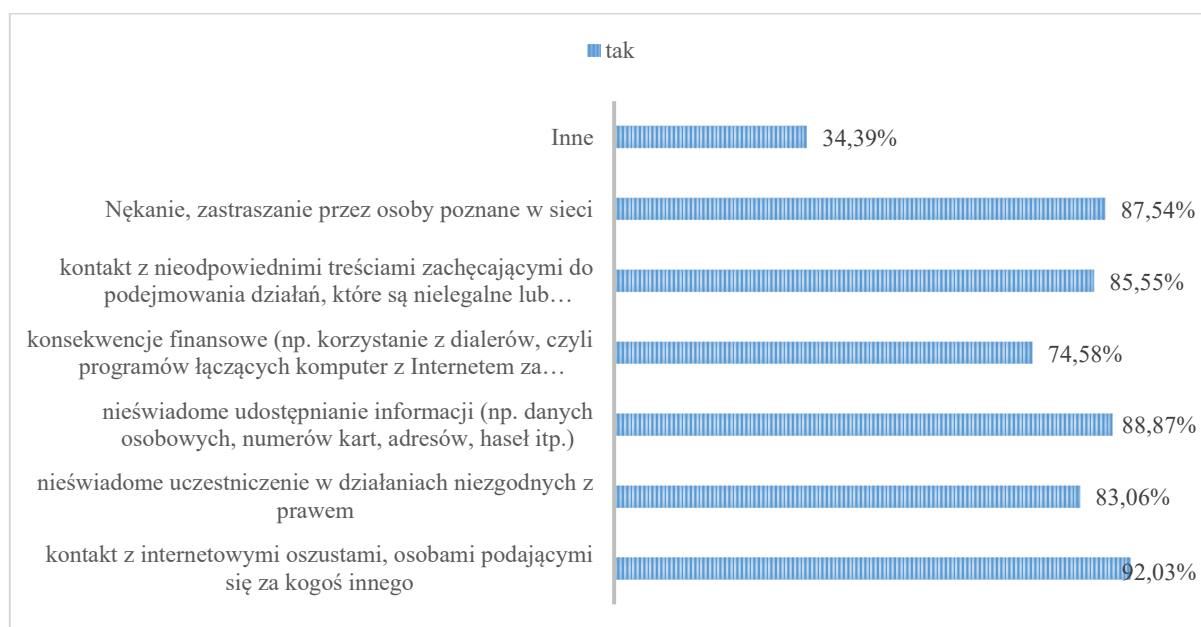
Młodzież a inne zagrożenia

Komputer i Internet w życiu uczniów

Badani korzystając z komputera, telefonu czy tabletu najczęściej poświęcają czas na śledzenie portali społecznościowych, kolejno na odwiedzanie stron internetowych w związku z nauką. Najrzadziej korzystają ze stron tematycznych lub zawierających fora, czy też gier wirtualne światy.

Uczniowie zapytani o to, czy często zawierają nowe znajomości w Internecie odpowiadali, że raczej jest to okazjonalna sytuacja. Odpowiedź tę wskazało 51,50% ankietowanych. 12,46% badanych przyznało, że bardzo często zawiera takie znajomości, a 36,05% samo zaprzeczyło by takie sytuacje miały miejsce.

Zapytano więc uczniów czy znają konsekwencje zawierania znajomości w Internecie. Najbardziej znaną konsekwencją wśród uczniów okazał się kontakt z internetowymi oszustami, osobami podającymi się za kogoś innego. Taką odpowiedź wskazało 92,03% badanych uczniów. Uczniowie mieli również możliwość wpisania odpowiedzi własnej. Wśród odpowiedzi znalazły się takie konsekwencje jak: cyberprzemoc, hejt, stalking, kradzież, kontakt z pedofilem, naruszanie prywatności, obrażanie oraz zastraszanie. Pozostałe dane przedstawia wykres.

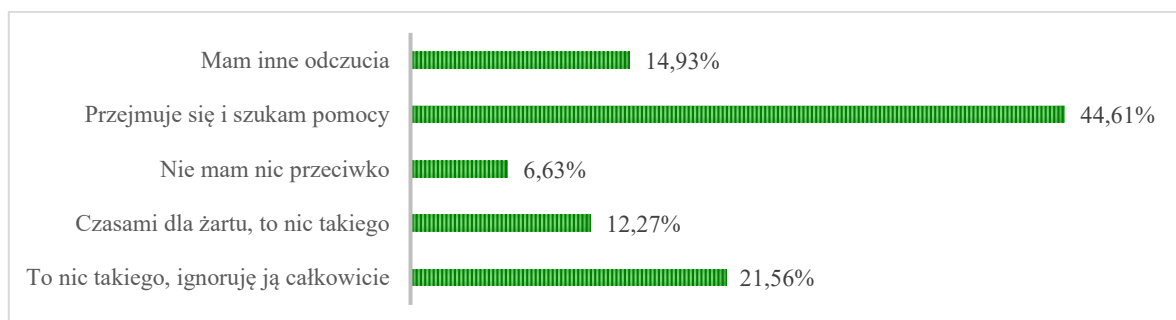
Wykres 80. Czy wiesz jakie mogą być konsekwencje zawierania znajomości w Internecie?

Młodzież a problem zjawiska cyberprzemocy

W ogólnym rozumieniu pojęcie „cyberprzemoc” utożsamiane jest z aktami agresji i przemocy stosowanymi za pomocą technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Tego rodzaju zachowania łączy się przede wszystkim z przemocą rówieśniczą, typową dla dzieci i młodzieży²⁴.

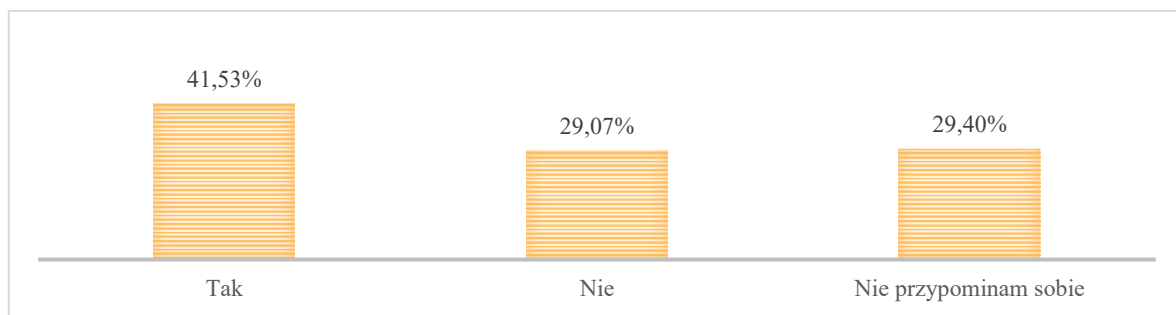
Badania przeprowadzone wśród uczniów klas siódmych i ósmych z terenu gminy Myślenice wskazują na to, że jest to nasilający się problem również w środowisku badanych.

Jak wynika z pozyskanych danych, zdecydowana większość ankietowanych tj. 93,85% wie czym jest cyberprzemoc. Przejawy tego rodzaju przemocy sprawiają, że uczniowie najczęściej się przejmują i szukają pomocy. Taką odpowiedź wskazało 44,61% respondentów i jednocześnie była ona wybierana najczęściej w grupie wszystkich badanych dziewcząt (54,76%) oraz w grupie wszystkich badanych chłopców (30,59%). Wiele uczniów ignoruje również cyberprzemoc. Szczegółowe dane przedstawia poniższy wykres.

Wykres 81. Jakie są Twoje odczucia wobec cyberprzemocy?

W drodze przeprowadzonych badań okazało się również, iż 41,53% uczniów; w tym 44,80% dziewcząt i 37,25% chłopców osobiście doświadczyło cyberprzemocy, gdyż zdarzyło się, że ktoś zrobił im zdjęcie lub nagrał film bez ich zgody. 29,07% zaprzeczyło by taka sytuacja miała miejsce, a pozostałe 29,40% nie przypominało sobie takiego zdarzenia.

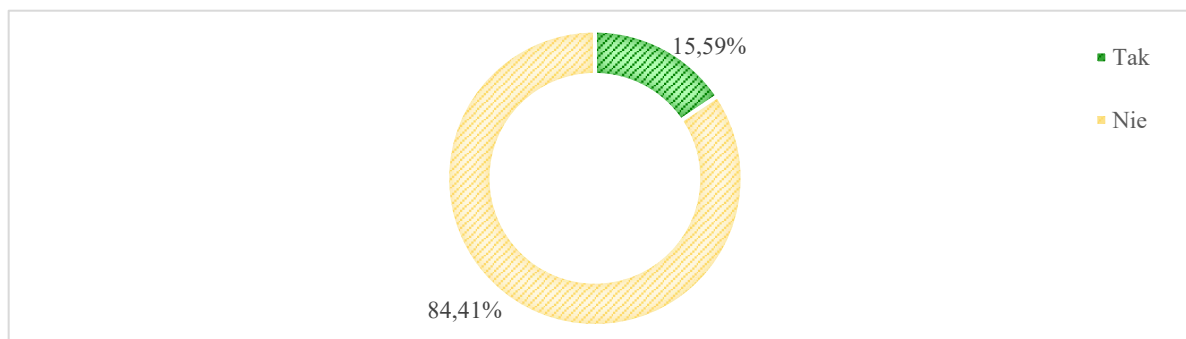

Wykres 82. Czy wbrew Twojej woli wykonano Ci kiedyś zdjęcie lub nakręcono film?

²⁴ Zellma, A., *Współpraca Policji z rodziną w przeciwdziałaniu cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży – możliwość czy utopia?*, <http://www.studiawarminskie.uwm.edu.pl/assets/Artykuly/3-3Zellma2.pdf>

Uczniowie zostali również zapytani o to czy sami kiedykolwiek byli sprawcami ośmieszania lub szantażowania kogoś przy użyciu urządzeń elektronicznych. Z pozyskanych odpowiedzi wynika, że 15,59% badanych; w tym 16,14% ogółu badanych dziewcząt i 14,90% ogółu badanych chłopców dopuściło się stosowania takiej formy przemocy rówieśniczej.

Wykres 83. Czy kiedykolwiek byłeś/eś sprawcą szantażu lub oczerniania przy użyciu urządzeń elektronicznych?

Zapytano także uczniów czy znają jakieś organizacje lub serwisy internetowe, które udzielają pomocy w sytuacjach zetknięcia się z cyberprzemocą. Uzyskany wynik jest bardzo niepokojący, gdyż 81,79% badanych nie zna ani jednej takiej organizacji. Pozostałe 18,21% ankietowanych zadeklarowało, że potrafi wskazać przynajmniej jedną instytucję lub organizację, która udziela tego typu pomocy.

Idąc dalej zapytano uczniów, czy wiedzą na czym polega zjawisko hejtu. 96,85% zadeklarowało wiedzę w tym temacie, natomiast 3,15% nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Zapytano więc uczniów, czym jest dla nich hejt. I tak, 75,50% uważa, że jest to mowa nienawiści, której konsekwencje mogą być bardzo negatywne. Kolejno 13,08% uważa, że to nic takiego, gdyż rówieśnicy często mówią sobie przykre rzeczy i nie warto sobie tym zawracać głowy. Pozostałe 11,42% uczniów nie miało zdania w tym temacie.

23,84% potwierdziło, że osobiście doświadczyło hejtu, a 36,42% przyznało, że spotkało się z tą formą przemocy, jednak nie doświadczyło jej osobiście. 17,55% respondentów stwierdziło, iż to zjawisko nie występuje w ich środowisku szkolnym. Pozostałe 22,19% nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania.

Idąc dalej postanowiliśmy zapytać uczniów, czy znają takie zjawiska jak: fonoholizm, nomofobia, efekt Google'a, depresja facebookowa, Jak się okazało najbardziej znana wśród uczniów klas siódmych i ósmych jest depresja facebookowa.

Czy znasz takie zjawiska jak?	tak	nie
Fonoholizm	23,18%	76,82%
Nomofobia	18,05%	81,95%
Efekt Google'a	24,17%	75,83%
Depresja facebookowa	44,87%	55,13%

Tabela 27. Czy znasz takie zjawiska jak?

Następnie zapytano uczniów czy któreś z tych zjawisk bezpośrednio ich dotyczy. I jak się okazało zdecydowana większość uczniów przyznała, iż te zjawiska ich nie dotyczą. Z tych, którzy odpowiedzieli twierdząco na to pytanie największy odsetek tj. 4,30% (26 osób) przyznało, że osobiście doświadczyło fonoholizmu, czyli nałogowego używania telefonu komórkowego.

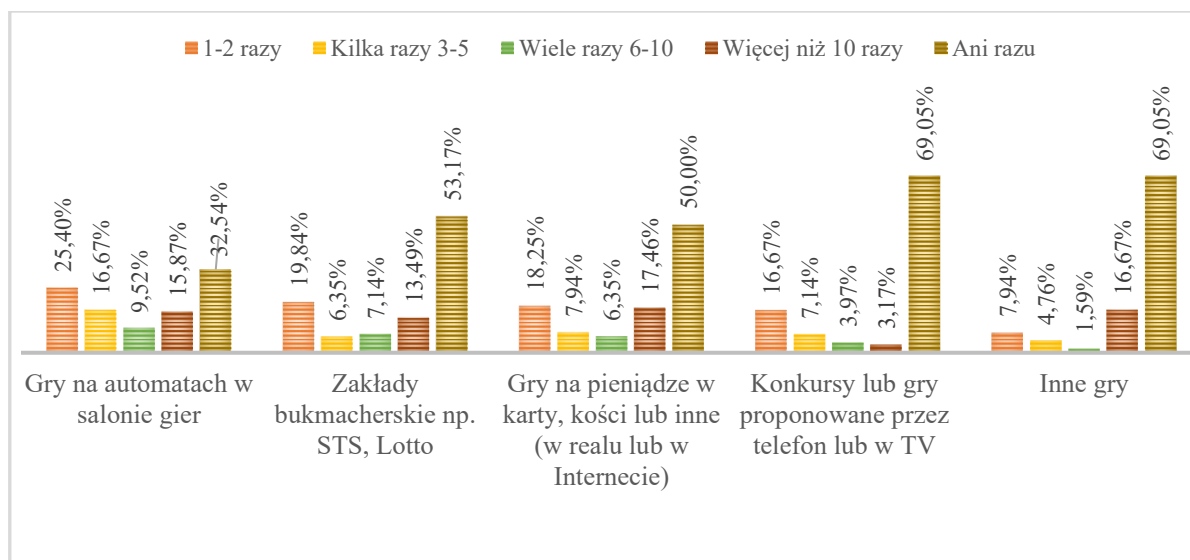
Gry hazardowe

Młodzież należy do grupy, która jest w sposób szczególny narażona na podejmowanie zachowań ryzykownych, w tym nałogowy hazard. Z raportu CBOS z roku 2018 wynika, iż obecnie odsetki grających na pieniądze młodych ludzi spadły, w porównaniu z latami poprzednimi. Wśród ogółu badanych 7% gra regularnie (raz w tygodniu lub częściej) w co najmniej jedną grę na pieniądze, blisko połowa (49%) nie gra w tego typu gry w ogóle, a pozostali (44%) robią to sporadycznie. Najpopularniejszą wśród młodzieży grą typu hazardowego nadal pozostaje Lotto, w które grywa więcej niż co czwarty młody człowiek (28%).²⁵

W trakcie badania nie zabrakło więc pytania dotyczących postaw badanych uczniów z terenu gminy Myślenice wobec gier hazardowych.

I tak, 20,86% tj. 126 badanych uczniów przyznało, iż uczestniczyło w tego typu grach, natomiast pozostałe 79,14% zaprzeczyło.

Z pozyskanych danych wynika, iż uczniowie potwierdzili najczęściej wielokrotnie uczestnictwo w poszczególnych rodzajach gier. Należy zwrócić uwagę, iż 15,87% z nich potwierdziło udział więcej niż 10 razy w grach na automatach w salonie gier.

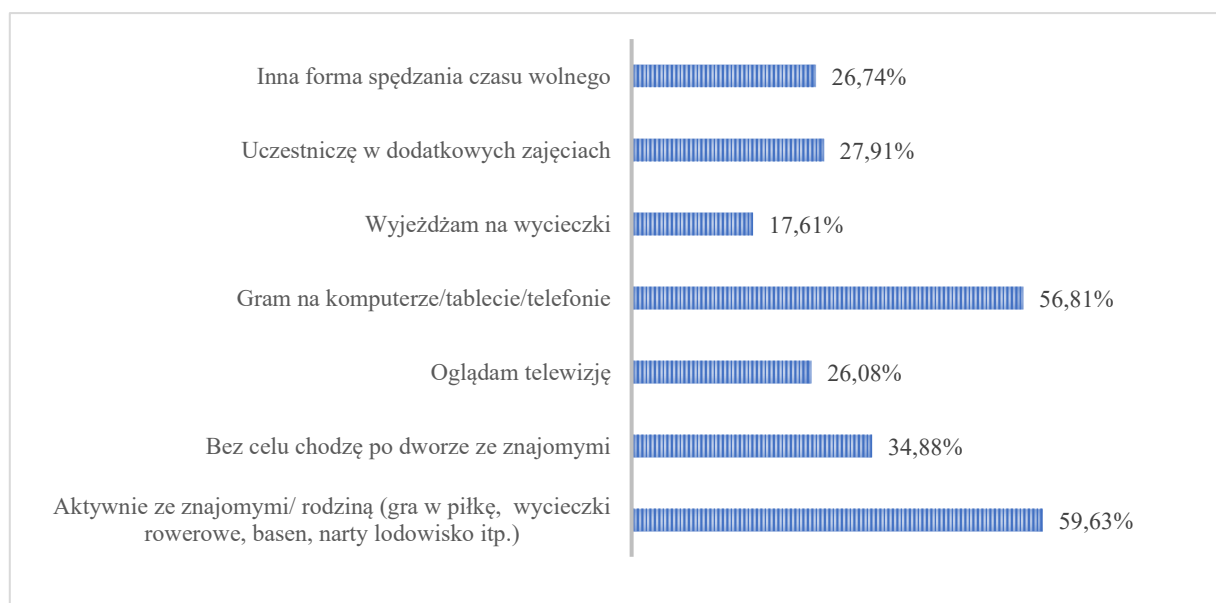
Wykres 84. Z jaką częstotliwością uczestniczyłeś/ęś w poszczególnych grach hazardowych?

²⁵ CBOS, *Raport Młodzież 2018*, Warszawa 2019

Spędzanie czasu wolnego

Według raportu CBOS z 2018 roku, wśród ulubionych sposobów spędzania czasu wolnego młodzieży dominują spotkania z przyjaciółmi i znajomymi (86%). Popularną aktywnością towarzyską są też wyjścia do dyskotek i klubów (19%), jednak miłośników tego typu rozrywki po raz kolejny ubyło. Blisko jedna trzecia badanych (31%) najchętniej przeznaczają wolny czas na uprawianie sportu, które jest minimalnie mniej popularne niż dwa lata temu. Po jednej czwartej uczniów lubi spędzać czas grając w gry komputerowe (25%) lub surfując w Internecie (25%), a jedna dziesiąta (10%) – na udzielaniu się w serwisach społecznościowych. Podobnie jak przed dwoma laty odsetki uczniów preferują spędzać wolny czas z książką (17%) lub przed telewizorem (18%). Około jednej ósmej (13%) poświęca czas na aktywności artystyczne, a nieco mniej (9%) chodzi na koncerty. „Nic nierobienie” – spanie, leżenie, odpoczywanie – stanowi preferowaną formę spędzania czasu wolnego niemal jednej trzeciej młodzieży (29%).²⁶

Gdy zapytano badanych uczniów z terenu gminy Myślenice o to w jaki sposób najchętniej spędzają swój czas wolny, okazało się, że większość z nich w czasie wolnym wybiera aktywne formy wraz ze znajomymi lub rodziną. Taką odpowiedź wskazało 59,63% ankietowanych. Kolejno 56,81% poświęca czas na gry na komputerze/tablecie/telefonie. Szczegółowe dane przedstawia poniższy wykres.

Wykres 85. Jak najczęściej spędzasz swój czas wolny?

²⁶ CBOS, *Raport Młodzież 2018*, Warszawa 2019

Przedstawienie wyników badania ankietowego w szkołach podstawowych w kontekście Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach

Grupa badawcza

Dane zamieszczone w poniższych zestawieniach zaczerpnięte są z Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach zrealizowanego wiosną 2019 roku.

Do przeprowadzenia badań ESPAD z 2019 roku zebrano 5 939 ankiet wśród uczniów w wieku 15 i 16 lat, natomiast ważona próba ogólnopolska liczyła 2 814 uczniów w wieku 15 i 16 lat.

Do przeprowadzenia badań ESPAD z 2019 roku zebrano 6 495 ankiet wśród uczniów w wieku 17 i 18 lat, natomiast ważona próba ogólnopolska liczyła 3 089 uczniów w wieku 17 i 18 lat²⁷.

Zestawienie wyników pozyskanych wśród uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych z terenu gminy Myślenice z wynikami badania ogólnopolskiego ESPAD miała na celu próbę określenia tendencji, które mogą zachodzić w obszarze poszczególnych problemów, wraz ze wzrostem wieku grupy badawczej.

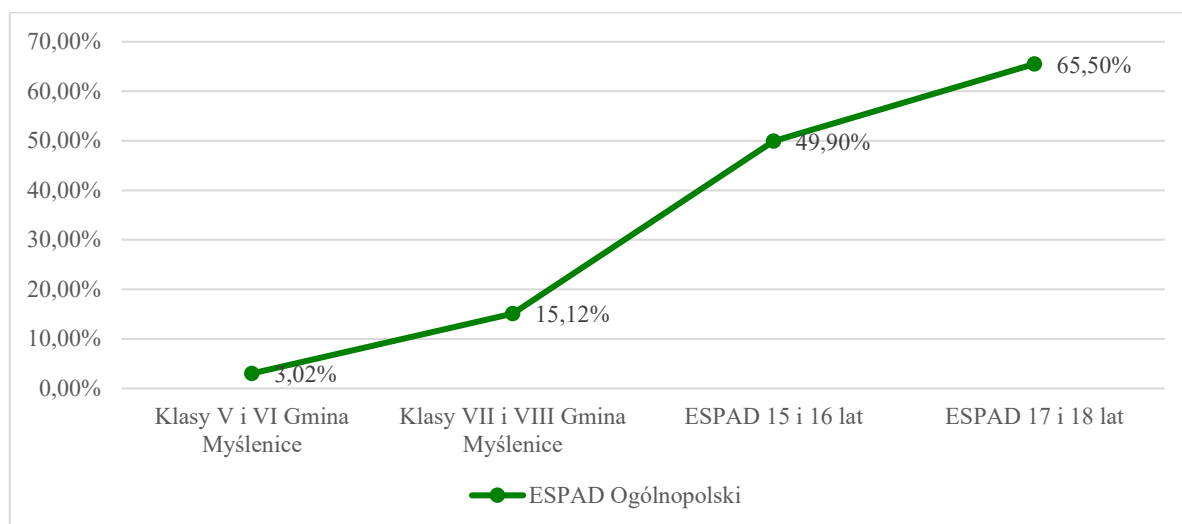
---

²⁷ Sierosławski J. *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 r.* dostęp online: <https://www.parpa.pl/images/file/Raport%20ESPAD%202019%20POLSKA-rev.pdf>

Palenie tytoniu

W czasie całego życia, jakiegokolwiek doświadczenia z paleniem tytoniu miało 49,90% uczniów w wieku 15 i 16 lat i 65,50% uczniów w wieku 17 i 18 lat.²⁸

Poniżej przedstawiamy wyniki badania przeprowadzonego wśród uczniów z terenu gminy Myślenice dotyczące palenia papierosów przez uczniów klas piątych i szóstych oraz siódmych i ósmych w zestawieniu z wynikami badania ESPAD 2019.

Wykres 86. Palenie papierosów wśród uczniów szkół podstawowych w porównaniu do badania ESPAD 2019

Jak widać na wykresie, 3,02% uczniów klas piątych i szóstych oraz 15,12% uczniów z klas siódmych i ósmych szkół podstawowych z terenu gminy Myślenice deklaruje, że paliło papierosy. Przyjmując, że wynik badania wśród uczniów z klas siódmych i ósmych wzrośnie nawet dwukrotnie, to i tak w wieku kiedy uczniowie będą rozpoczynać edukację w szkole ponadpodstawowej może osiągnąć ponad 30,00%.

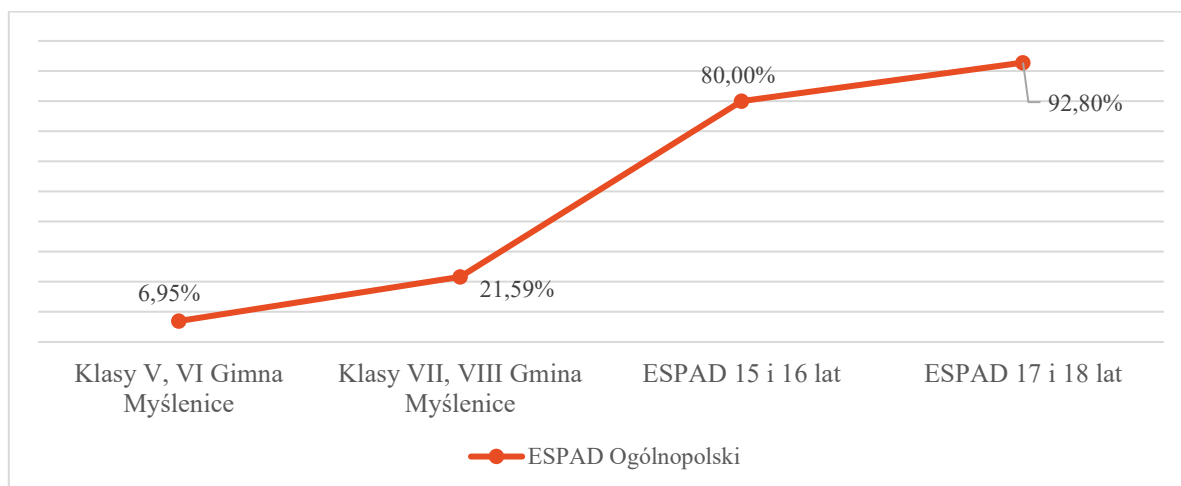
---

²⁸ Tamże

Napoje alkoholowe

Napoje alkoholowe to najczęściej wybierana przez młodzież substancja psychoaktywna. Jak wynika z badania ESPAD 2019, próby picia ma za sobą 80,00% uczniów w wieku 15 i 16 lat oraz 92,80% uczniów w wieku 17 i 18 lat.²⁹

Poniżej przedstawiamy wyniki badania przeprowadzonego wśród uczniów z terenu gminy Myślenice dotyczące spożywania napojów alkoholowych przez uczniów klas piątych i szóstych oraz siódmych i ósmych w zestawieniu z wynikami badania ESPAD 2019.

Wykres 87. Spożywanie napojów alkoholowych wśród uczniów w zestawieniu z wynikami badania ESPAD 2019.

Jak widać na wykresie, 21,59% uczniów z klas siódmych i ósmych szkół podstawowych z terenu gminy Myślenice deklaruje, że piło napój alkoholowy. Przyjmując, że wynik badania wśród uczniów z klas siódmych i ósmych wzrośnie nawet dwukrotnie, to w wieku kiedy uczniowie będą rozpoczynać edukację w szkole ponadpodstawowej może osiągnąć ponad 43,00%.

Porównując wynik procentowy grupy uczniów z klas siódmych i ósmych z wynikiem młodszej kohorty badawczej ESPAD 2019 tj. 15 i 16 lat widzimy, że wynik procentowy jest zdecydowanie niższy wśród młodzieży z terenu gminy Myślenice niż wynik ogólnopolski.

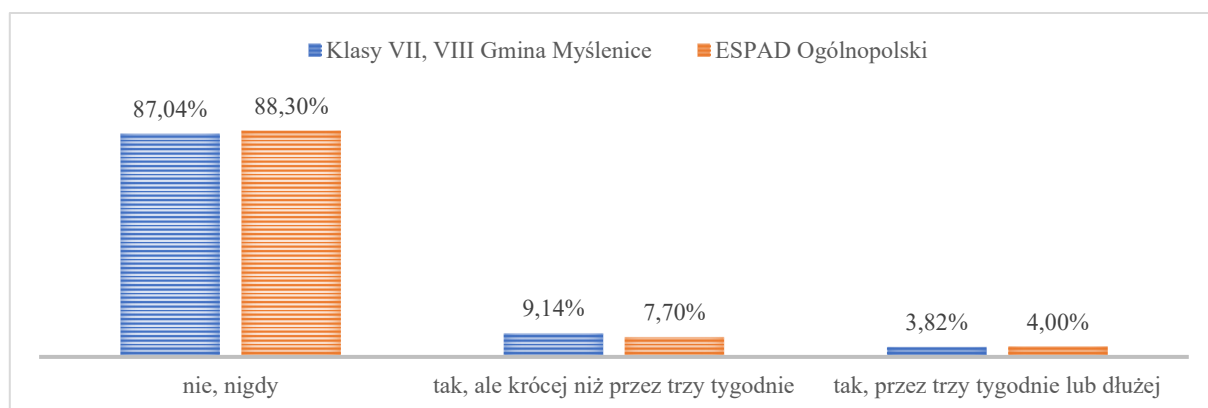
---

²⁹ Tamże

Zażywanie leków uspokajających lub nasennych z przepisu lekarza

Wyniki ESPAD 2019 pokazują, że 11,70% młodszej kohorty ma doświadczenia z lekami uspokajającymi i nasennymi przyjmowanymi w celach leczniczych.³⁰

Poniżej prezentujemy wyniki badania przeprowadzonego wśród uczniów klas siódmych i ósmych z terenu gminy Myślenice dotyczące przyjmowania leków uspokajających lub nasennych z przepisu lekarza w porównaniu do wyników ESPAD 2019.

Wykres 88. Przyjmowanie leków uspokajających lub nasennych z przepisu lekarza w zestawieniu z wynikami badania ESPAD 2019

Z powyższego wykresu wynika, że uczniowie klas siódmych i ósmych z terenu gminy Myślenice w niewielkim stopniu korzystają z leków uspokajających. Porównując wyniki otrzymane w klasach siódmych i ósmych do wyników badania ESPAD 2019 możemy zauważyć, iż odsetek osób przyjmujących leki nasenne lub uspokajające z przepisu lekarza przez krócej niż trzy tygodnie w gminie Myślenice jest wyższy.

Problem dopalaczy

Problem „dopalaczy” (smart drugs, legal highs) nazywanych też nowymi substancjami psychoaktywnymi (NPS) pojawił się w Europie w połowie poprzedniej dekady. W Polsce zaczął narastać pod koniec poprzedniej dekady. Problem „dopalaczy” rozwijał się na styku świata substancji legalnych i nielegalnych. Do używania „dopalaczy”, chociaż raz w życiu, przyznało się 5,20% uczniów w wieku 15 i 16 lat i 5,30% uczniów w wieku 17 i 18 lat³¹.

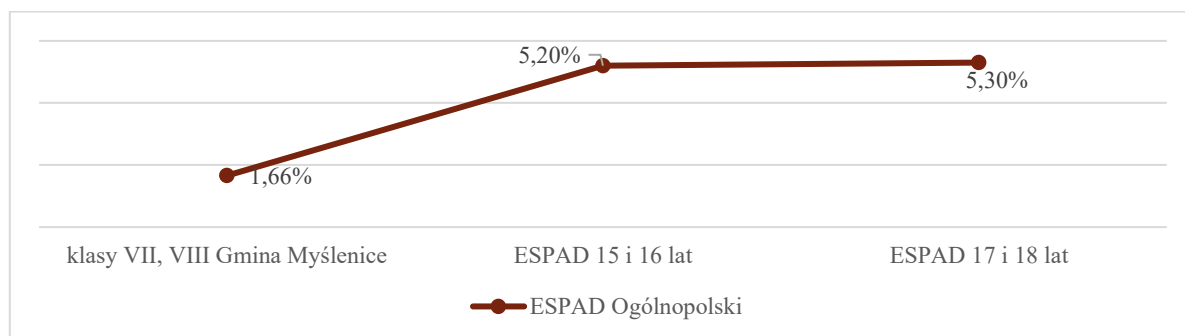
Jak wynika z badania przeprowadzonego wśród uczniów z gminy Myślenice, 1,66% badanych uczniów przyznało się do kontaktu z dopalaczami. Zakładając, że wynik wzrośnie

³⁰ Tamże

³¹ Tamże

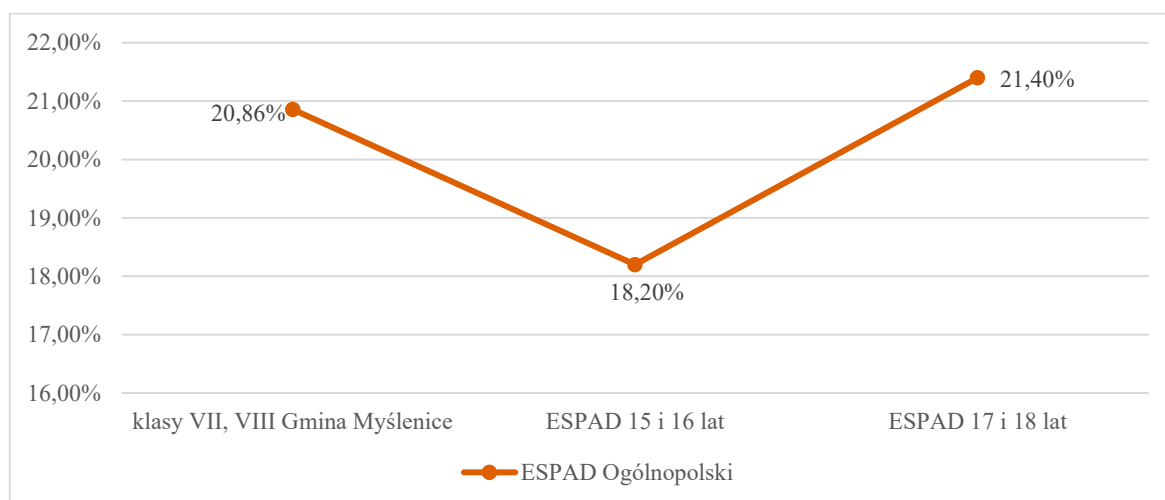
nawet dwukrotnie, to i tak będzie on niższy, niż ten uzyskany w młodszej kohorcie badania ESPAD 2019.

Wykres 89. Używanie dopalaczy w zestawieniu z wynikami badania ESPAD 2019

Gry hazardowe

Badania ESPAD 2019 sugerują, że ok.1/5 młodzieży ma za sobą doświadczenia gry na pieniądze. Wśród uczniów w wieku 15 i 16 lat takie doświadczenia zebrali 18,20% badanych, zaś w starszej kohorcie – 21,40% badanych³².

Wykres 90. Uczestnictwo w grach hazardowych.

Można zauważyć, iż problem hazardu dotyczy uczniów klas siódmych i ósmych z terenu gminy Myślenice. Jak widać w porównaniu z wynikami badania ESPAD 2019 odsetek uczniów z terenu gminy Myślenice deklaruujących uczestnictwo w grach hazardowych jest wyższy od tego uzyskanego w młodszej kohorcie badania ESPAD. Zakładając, że udział w grach hazardowych rośnie wraz z wiekiem uczniów, zasadne jest podjęcie działań profilaktycznych mających na celu uświadomienie uczniom jakie konsekwencje niesie ze sobą uczestnictwo w grach hazardowych.

³² Tamże

CZEŚĆ VI

Wpływ pandemii COVID-19 na zachowania uczniów

Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów klas piątych i szóstych

„W związku z tą sytuacją, rodziny na całym świecie mierzą się teraz z wieloma trudnymi emocjami – strachem, niepokojem i stresem. Najmłodszy czują się zagubieni i przestraszeni, a część z nich nie potrafi nazwać swoich uczuć. Starsze dzieci dopada smutek związany z tymczasową izolacją. Znalezienie sposobów na wspieranie dzieci w procesie edukacji w tym czasie, pozwoli wypracować rutynę, która jest tak bardzo potrzebna, aby dzieci mogły swobodnie się uczyć. Działania te wpłyną korzystnie na zdrowie psychiczne najmłodszych i pozwolą im odnaleźć się w niecodziennych warunkach.”³³

Na początku tej części zadano uczniom pytanie czy w związku z pandemią zaczęli odczuwać negatywne emocje. Największy odsetek tj. 49,85% przyznał, iż mierzy się z brakiem chęci do nauki. Kolejno 43,50% odczuwa znużenie, przemęczenie oraz brak energii. Pozostałe odpowiedzi przedstawia poniższa tabela.

Czy w wyniku pandemii odczuwasz takie emocje jak:	Tak	Nie
Stres	40,48%	59,52%
Lęk	23,87%	76,13%
Znużenie, przemęczenie, brak energii	43,50%	56,50%
Brak chęci do nauki	49,85%	50,15%
Złość	26,89%	73,11%

Tabela 28. Odczuwanie emocji w wyniku pandemii.

Nieco niepokojącym jest, iż największy odsetek tj. 33,84% respondentów zaznaczył, że w wyniku pandemii zwiększył się czas użytkowania Internetu oraz korzystania z telefonu. Dłuższy czas, który dzieci spędzają online, niesie ze sobą większe ryzyko różnego rodzaju zagrożeń. Należy więc rozmawiać z dziećmi o zasadach, których powinny przestrzegać. Kolejno 22,96% mierzy się z problemami ze snem, a 16,62% uczniów odczuwa niechęć do kontaktów z rówieśnikami. Następnie 15,11% ma problem z brakiem apetytu, a 14,80% trudności w relacjach z rodzicami.

³³ <https://unicef-koronawirus.pl/edukacja/5-wskazowek-dla-rodzicow/>

Czy uważasz, że pandemia mogła spowodować, że czasami masz problemy związane:	Tak	Nie
- ze snem	22,96%	77,04%
- z brakiem apetytu	15,11%	84,89%
- z niechęcią do kontaktów z kolegami i koleżankami	16,62%	83,38%
- z dogadywaniem się z rodzicami	14,80%	85,20%
-ze zbyt długim korzystaniem z Internetu, telefonu (poza zajęciami szkolnymi)	33,84%	66,16%

Tabela 29. Problemy spowodowane pandemią.

Na samym końcu zadano uczniom pytanie jaki wpływ ma nauka zdalna na różne aspekty ich życia. Badani uczniowie wskazali najczęściej na polepszenie relacji koleżeńskich oraz relacji w rodzinie. Jako podobne zostały ocenione wyniki w nauce. Nieco niepokojącym jest, iż 26,89% badanych uczniów wskazało na pogorszenie się zdrowia i kondycji fizycznej.

Jaki wpływ ma nauka zdalna, podczas pandemii na:	Jest lepiej	Nic się nie zmieniło, wszystko jest jak dawniej	Jest gorzej niż było	Nie wiem
Twoje zdrowie, kondycję fizyczną	14,20%	48,34%	26,89%	10,57%
Relacje w Twojej rodzinie	23,26%	63,14%	5,74%	7,85%
Relacje z kolegami i koleżankami	27,19%	52,87%	12,99%	6,95%
Twoje oceny, wyniki w nauce	21,45%	55,59%	15,71%	7,25%

Tabela 30. Wpływ nauki zdalnej.

Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów klas siódmych i ósmych

Również w tej grupie wiekowej największy odsetek tj. 68,94% przyznał, iż mierzy się z brakiem chęci do nauki. Kolejno 63,12% badanych uczniów potwierdziło znużenie, przemęczenie oraz brak energii, a 51,99% stres. Pozostałe odpowiedzi przedstawia poniższa tabela.

Czy w wyniku pandemii odczuwasz takie emocje jak:	Tak	Nie
Stres	51,99%	48,01%
Lęk	29,40%	70,60%
Znużenie, przemęczenie, brak energii	63,12%	36,88%
Brak chęci do nauki	68,94%	31,06%
Złość	36,54%	63,46%
Inne: - brak chęci do czegokolwiek; - brak chęci do życia; - brak kontaktu z znajomymi podczas nauki zdalnej, - brak motywacji, - depresja; - niepokój; - irytacja; - smutek; - niechęć; - niepewność.	23,75%	76,25%

Tabela 31. Odczuwanie emocji w wyniku pandemii.

Możemy zauważyć, iż pandemia spowodowała wiele problemów wśród uczniów klas siódmych i ósmych. Niepokojącym jest, iż największy odsetek tj. 47,93% uczniów przyznał, iż w wyniku pandemii zwiększył się czas użytkowania Internetu oraz korzystania z telefonu. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Czy uważasz, że pandemia mogła spowodować , że czasami masz problemy związane:	Tak	Nie
- ze snem	32,84%	67,16%
- z brakiem apetytu	21,06%	78,94%
- z niechęcią do kontaktów z kolegami i koleżankami	26,70%	73,30%
- z dogadywaniem się z rodzicami	20,40%	79,60%
-ze zbyt długim korzystaniem z Internetu, telefonu (poza zajęciami szkolnymi)	47,93%	52,07%

Tabela 32. Problemy spowodowane pandemią.

Na samym końcu zadano uczniom pytanie jaki wpływ ma nauka zdalna na różne aspekty ich życia. Jako lepsze zostały ocenione najczęściej wyniki w nauce. Jako niezmiennie zostały ocenione relacje w rodzinie uczniów oraz relacje rówieśnicze. Niepokojącym jest, iż 36,32% wskazało na pogorszenie się zdrowia i kondycji zdrowotnej.

Jaki wpływ ma nauka zdalna, podczas pandemii na:	Jest lepiej	Nic się nie zmieniło, wszystko jest jak dawniej	Jest gorzej niż było	Nie wiem
Twoje zdrowie, kondycję fizyczną	14,59%	36,65%	36,32%	12,44%
Relacje w Twojej rodzinie	20,56%	64,51%	5,97%	8,96%
Relacje z kolegami i koleżankami	26,70%	44,61%	18,57%	10,12%
Twoje oceny, wyniki w nauce	28,86%	45,11%	17,08%	8,96%

Tabela 33. Wpływ nauki zdalnej.

CZEŚĆ VII

Diagnoza zagrożeń w środowisku szkolnym. Analiza ankiet dla rodziców.

Grupa badawcza

W badaniu wzięło udział 428 rodziców uczniów z terenu gminy Myślenice.

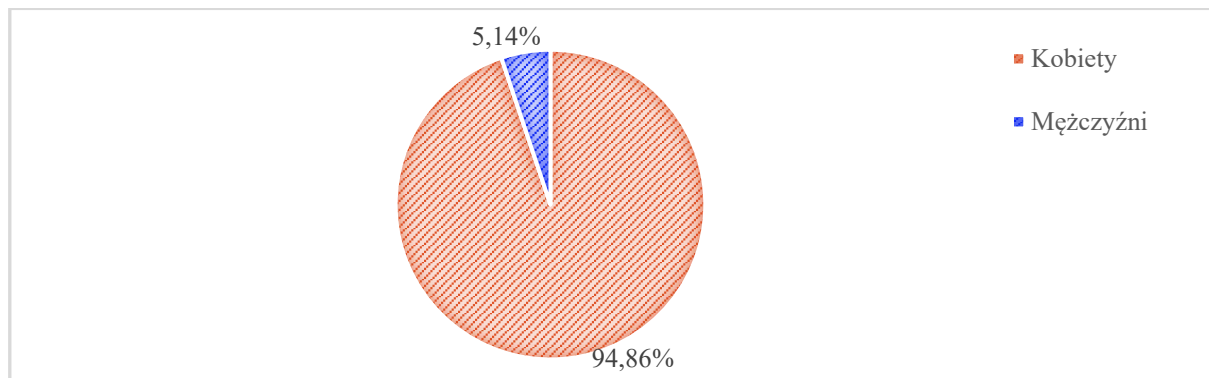
Cel badania

Kwestionariusz ankiety przeprowadzony wśród rodziców miał na celu analizę ich postaw względem takich zagadnień jak:

- 1) problem przemocy i agresji w środowisku domowym oraz szkolnym;
- 2) problem związany z używaniem przez dzieci i młodzież substancji psychoaktywnych;
- 3) korzystanie z komputera i zagrożenia cyberprzemocą.

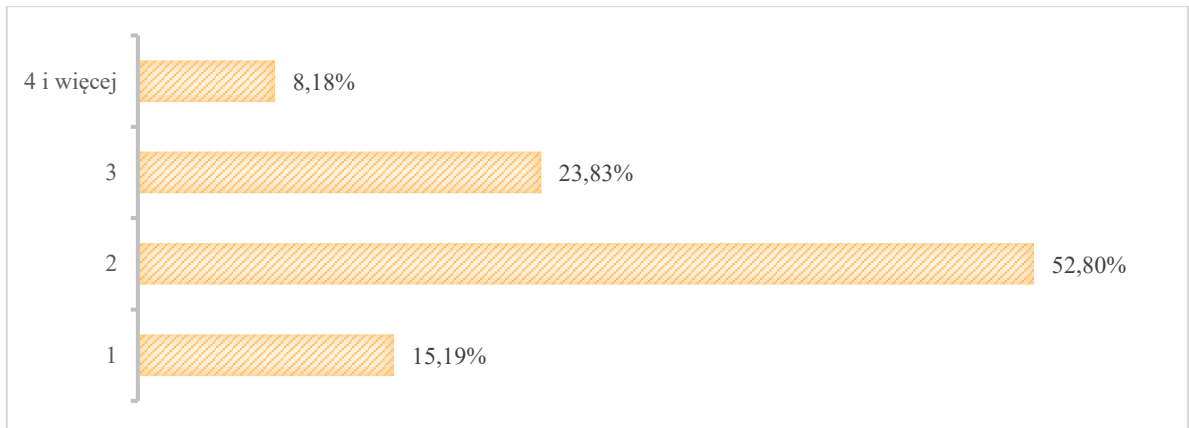
Wyniki badania

Badanie zostało przeprowadzone na grupie 428 rodziców uczniów z terenu gminy Myślenice. W badaniu wzięło udział 406 kobiet oraz 22 mężczyzn.

Wykres 91. Struktura próby badawczej ze względu na płeć.

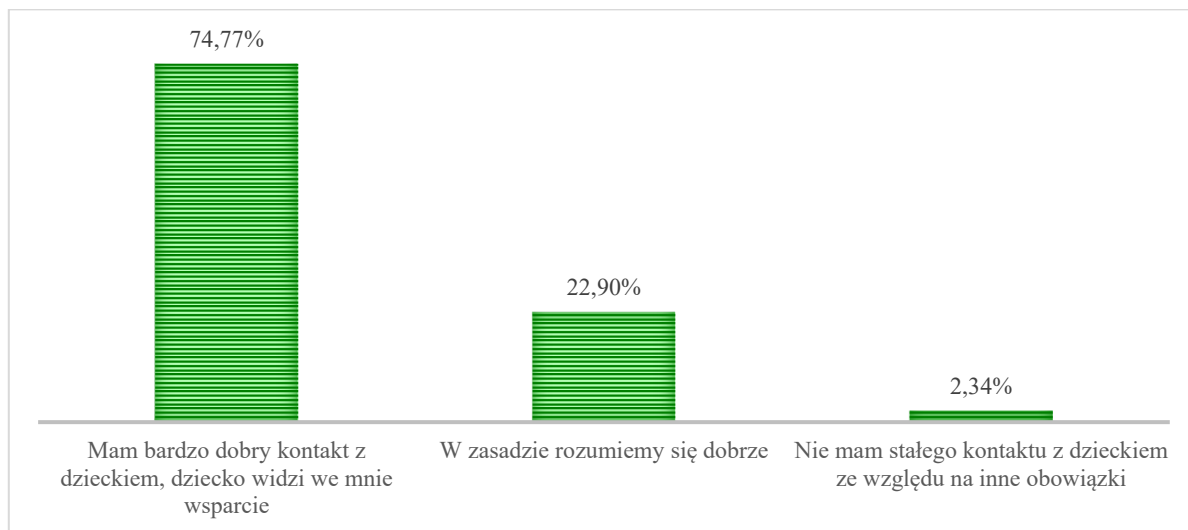
Ponadto próba badawcza została scharakteryzowana ze względu na liczbę posiadanych dzieci. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby posiadające dwójkę dzieci (52,80%), a kolejno osoby posiadające trójkę dzieci (23,83%). Pozostałe dane zaprezentowano na wykresie poniżej.

Wykres 92. Liczba dzieci w rodzinie.

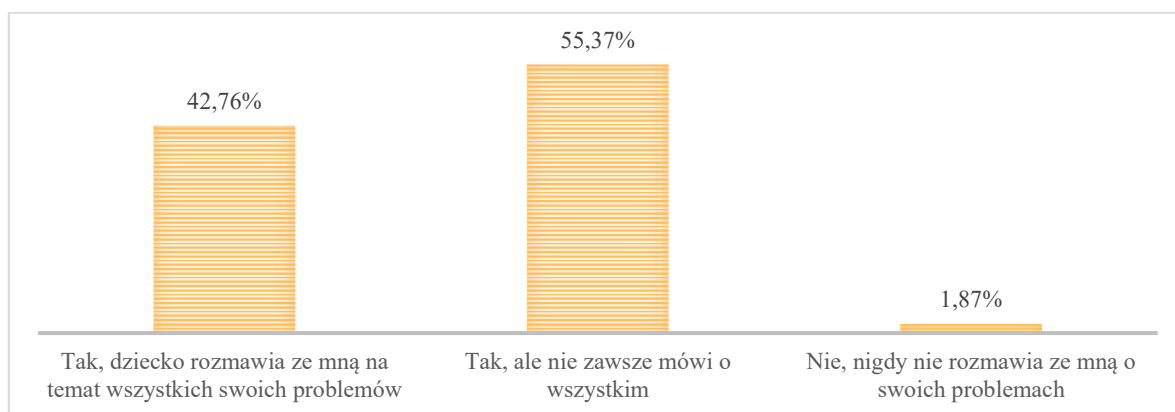
Relacje rodziców z dziećmi

Na początku zadano rodzicom pytanie o to jak oceniają swoje relacje z dziećmi. Zdecydowana większość badanych tj. 74,77% stwierdziła, że ma bardzo dobry kontakt z dzieckiem. Kolejno 22,90% przyznało, iż w zasadzie rozumie się dobrze ze swoim dzieckiem. Pozostałe 2,34% tj. 10 rodziców stwierdziło, iż nie ma stałego kontaktu z dzieckiem ze względu na inne obowiązki.

Wykres 93. Za pomocą, którego stwierdzenia może określić Pani/Pan swoje relacje z dzieckiem?

Następnie 42,76% z nich odpowiedziało, że ich dzieci dzielą się z nimi wszystkimi swoimi problemami, a 55,37% badanych rodziców stwierdziło, iż dzieci z nimi rozmawiają, ale nie zawsze mówią o wszystkim. Pozostałe 1,87% tj. 8 rodziców przyznało, iż ich dziecko/dzieci nigdy nie rozmawiają o swoich problemach.

Wykres 94. Czy Pani/Pana dziecko chętnie rozmawia z Panią/Panem o swoich problemach?

Zapytano więc rodziców, czy według nich pandemia wpłynęła niekorzystnie na relacje z dzieckiem. 63,32% zaprzeczyło twierdząc najczęściej, że dzięki pandemii, a przede wszystkim poprzez wprowadzenie nauki zdalnej mogli spędzać więcej czasu z dziećmi. Natomiast 36,68% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie uznając, iż w związku z pandemią ich dzieci zbyt dużo czasu spędzały przed komputerem, miały ograniczony kontakt z rówieśnikami, stały się bardziej nerwowe oraz leniwe, zamknęły się w sobie oraz miały obniżony nastrój.

Idąc dalej, zadano pytanie rodzicom z terenu gminy Myślenice, czy w wyniku pandemii zaobserwowali u swojego dziecka niepokojące lub problemowe zachowania. Największy odsetek tj. 55,37% zaobserwował apatię, znużenie oraz niechęć do aktywności. Następnie 38,55% przyznało, że zwiększył się poziom stresu i lęku wśród ich dzieci, a 32,94% zaobserwowało wzmożoną kłótniowość, trudności w komunikacji w rodzinie. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Czy w wyniku pandemii obserwuje Pani/Pana u swojego dziecka	Tak	Nie
Wzrost zachowań agresywnych	18,46%	81,54%
Problemy ze snem	20,79%	79,21%
Aпатиę, znużenie, niechęć do aktywności	55,37%	44,63%
Trudności w relacjach z rówieśnikami	30,37%	69,63%
Wzmożoną kłótniowość, trudności w komunikacji w rodzinie	32,94%	67,06%
Lęk, stres	38,55%	61,45%
Sięganie po używki (słodycze, chipsy, napoje gazowane, energetyki)	0,70%	99,30%
Niebezpieczne kontakty w Internecie	6,31%	93,69%
Zachowania autoagresywne (np. samookaleczenia)	1,87%	98,13%
Inne: <ul style="list-style-type: none"> • brak aktywności fizycznej; • agresja, izolacja; • nadużywanie telefonu komórkowego oraz Internetu; • nastroje depresyjne; • niechęć oraz obawa przed wyjściem z domu; • pogorszenie kondycji fizycznej, przyrost wagi, wady postawy; • problemy z koncentracją; • brak empatii; • znieczulica; • wulgaryzmy. 	6,54%	93,46%

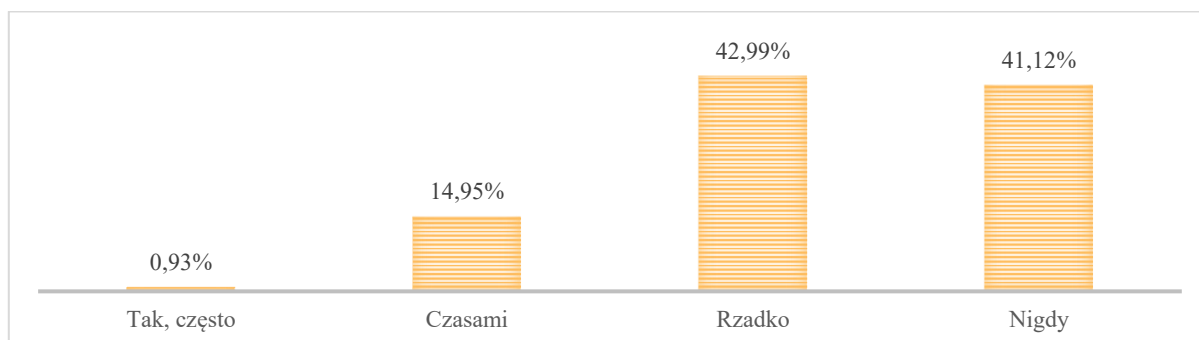
Tabela 34. Czy w wyniku pandemii obserwuje Pani/Pana u swojego dziecka

Idąc dalej, 92,06% badanych rodziców ma świadomość tego jak ich dziecko spędza swój wolny czas. Pozostałe 7,94% przyznało natomiast, iż nie ma pojęcia czym zajmuje się ich dziecko w wolnym czasie.

Gdy zapytano badanych rodziców o to czy znają kolegów, znajomych, z którymi spotyka się ich dziecko, zdecydowana większość badanych odpowiedziała twierdząco (97,20%). Dwunastu rodziców przyznało, iż nie zna znajomych swojego dziecka.

Następne pytanie dotyczyło znajomości problemów występujących w środowisku szkolnym. I tak, zdaniem 86,68% respondentów ich dzieci nie mają żadnych problemów w szkole. Pozostałe 13,32% przyznało, iż wie o kłopotach swojego dziecka, a najczęściej wymienianymi problemami były problemy z komunikacją z innymi dziećmi, problemy z nauką oraz koncentracją.

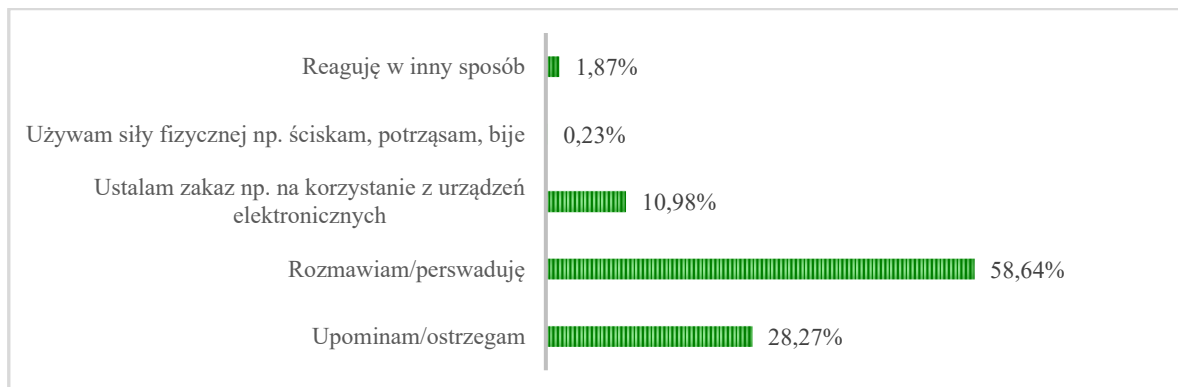
Zapytano również rodziców, czy zdarza się, że ich dzieci zachowują się agresywnie. Jak się okazało, 42,99% respondentów stwierdziło, iż zdarza się to rzadko, a 14,95% przyznało, iż takie sytuacje występują od czasu do czasu. 0,93% przyznało, iż są to częste zachowania, a pozostałe 41,12% zadeklarowało, że ich dziecko nigdy nie zachowuje się agresywnie.

Wykres 95. Czy zdarza się, że Pani/Pana dziecko zachowuje się agresywnie?

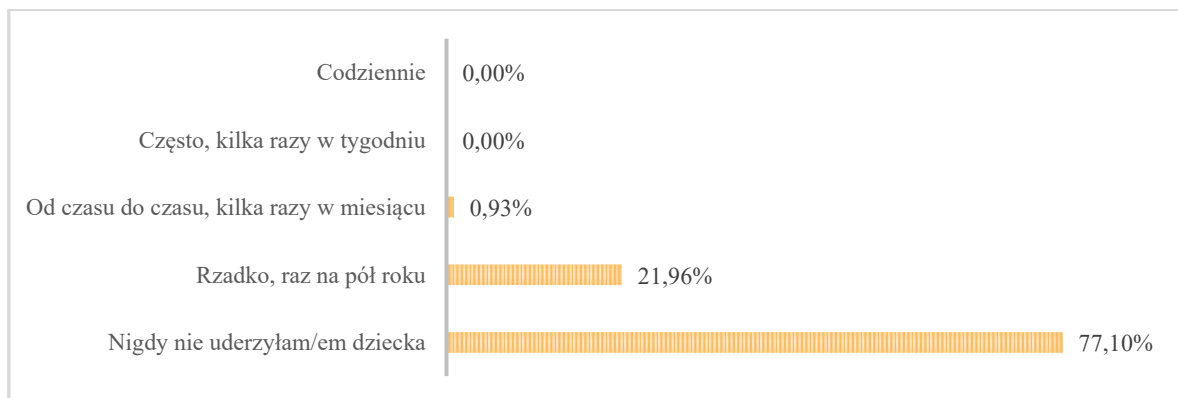
Postawy rodziców wobec wychowania dzieci

W trakcie ankietyzacji nie zabrakło pytania dotyczącego sposobu reagowania na złe zachowanie dziecka. 58,64% badanych rodziców przyznało, że rozmawia z dzieckiem na ten temat. Kolejno 28,27% odpowiedziało, że najczęściej upomina lub ostrzega przed konsekwencjami złego zachowania. 10,98% rodziców stosuje różnego rodzaju zakazy m.in. na korzystanie z urządzeń elektronicznych. 1,87% respondentów reaguje w inny sposób, a jeden rodzic przyznał, iż używa siły fizycznej wobec dziecka.

Wykres 96. Jak najczęściej reaguje Pani/Pan na złe zachowanie dziecka?

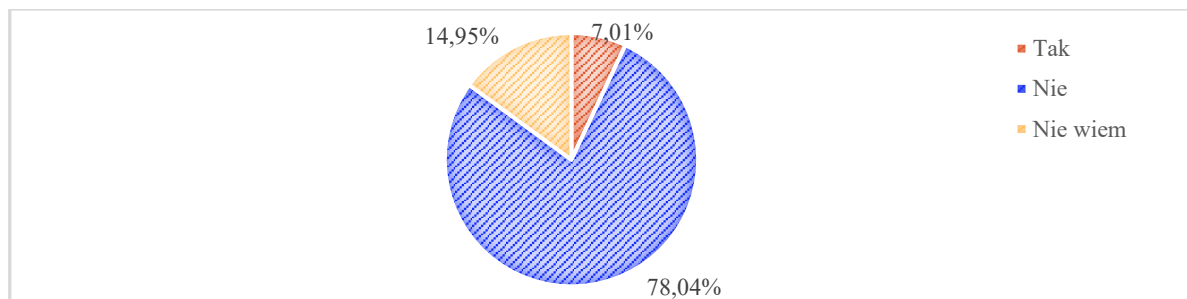
Następnie zapytano bezpośrednio rodziców czy zdarza im się stosować wobec dzieci kary cielesne. Największy odsetek tj. 77,10% stanowili respondenci, którzy nigdy nie użyli przemocy fizycznej wobec dzieci. 21,96% zadeklarowało, że raz na pół roku zdarzyło im się stosować takie kary. Pozostałe 0,93% tj. czterech rodziców używa siły fizycznej od czasu do czasu, kilka razy w miesiącu.

Wykres 97. Czy zdarza się Pani/Panu używać siły fizycznej wobec dziecka?

Zdecydowana większość rodziców uczniów z terenu gminy Myślenice uważa, że dziecko nie powinno się bać rodziców. Taką odpowiedź zaznaczyło 85,75% respondentów. Kolejno 7,48% stwierdziło, iż dziecko powinno czuć respekt przed rodzicem, a pozostałe 6,78% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na tak zadane pytanie.

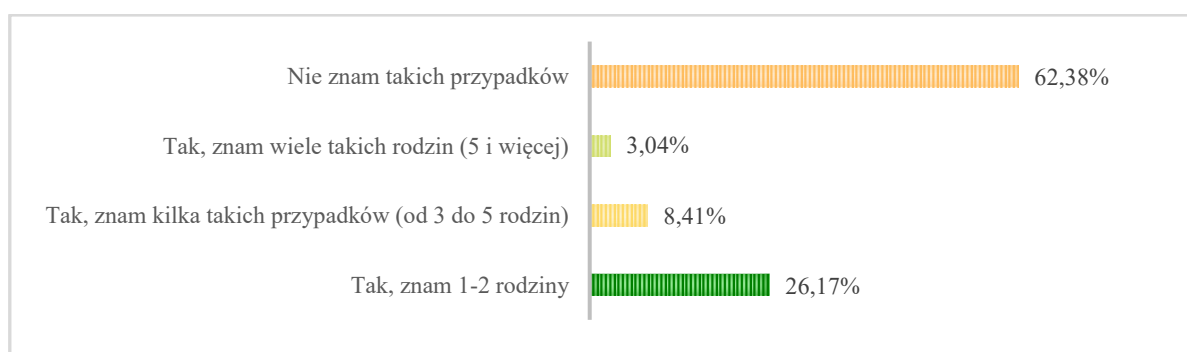
Następnie zapytano rodziców, o to czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci jest dopuszczalne w sytuacji kiedy na to zasłużyły. I tak, 7,01% respondentów udzieliło odpowiedzi twierdzącej. 78,04% było przeciwnego zdania, a 14,95% nie wiedziało jak ustosunkować się do danego tematu.

Wykres 98. Czy rodzice mają prawo stosować kary cielesne wobec swoich dzieci, jeśli w ich przekonaniu zasłużyły sobie na to?

W drodze badania okazało się również, że 60,28% badanych rodziców jest za ustawowym zakazem stosowania kar cielesnych, natomiast 20,09% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 19,63% respondentów nie umiało się określić w tym temacie. W związku z powyższym, warto przypomnieć, iż w Polsce obowiązuje zakaz stosowania wobec małoletniego kar cielesnych. Zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, Art. 96¹ „Osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazuje się stosowania kar cielesnych.”³⁴

Badania przeprowadzone wśród rodziców uczniów z terenu gminy Myślenice pokazały, iż łącznie 37,62% z nich zna rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci. Pozostałe 62,38% badanych zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Wykres 99. Czy zna Pan/Pani rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci?

³⁴ <https://www.lexlege.pl/krio/art-96-1/>

Problemy związane z substancjami psychoaktywnymi

Problem stosowania substancji psychoaktywnych jest aktualny wśród młodzieży. Często zdarza się, że w okresie dojrzewania rodzice przestają być autorytetami dla młodych ludzi, a rolę tę przejmują rówieśnicy. Niekiedy nastolatek trafia w negatywne środowisko rówieśnicze. Chce zaimponować znajomym, sięgając po środki odurzające, nie chce odstawać od innych. Myśli, że rezygnując i asertywnie wypowiadając swoje przeciwne zdanie, będzie odrzucony przez grupę, na której mu tak bardzo zależy. Niektóre osoby poddawane są presji rówieśniczej lub traktują używanie substancji psychoaktywnych jako ucieczkę od problemów w środowisku szkolnym czy też w domu. Rolą rodziców jest ukazanie młodzieży, jakie zagrożenia niesie za sobą stosowanie substancji psychoaktywnych, a jednocześnie wskazywanie konstruktywnej drogi do radzenia sobie z problemami, zyskania akceptacji rówieśniczej, zdrowego i szczęśliwego życia pozbawionego nałogów.

Mając na uwadze powyższe, w trakcie ankietyzacji pojawiły się również pytania związane z użytkowaniem substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

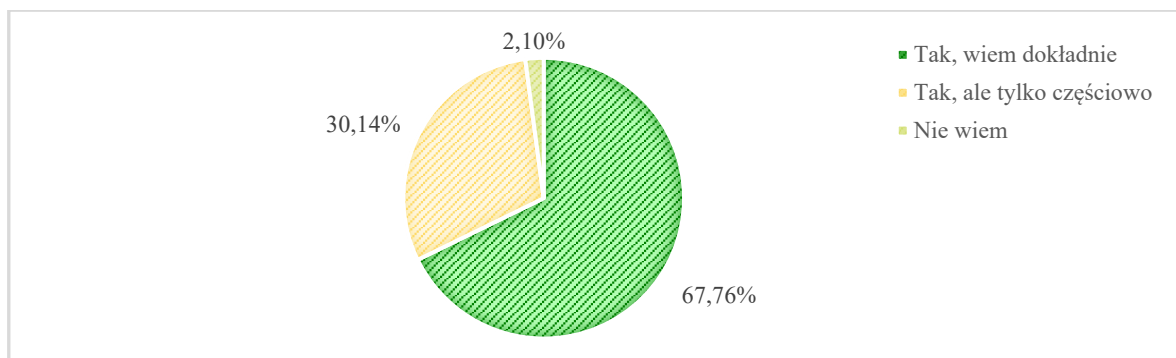
Gdy zapytano rodziców czy ich dziecko pali papierosy, zdecydowana większość rodziców zaprzeczyła (96,73%). Następnie 2,80% nie wiedziało jak się ustosunkować do tak zadanego pytania, a pozostałe 0,47% przyznało, iż podejrzewa, że takie sytuacje mają miejsce.

W przypadku pytania o upojenie alkoholowe, prawie wszyscy respondenci udzielili odpowiedzi przeczącej. Taką odpowiedź wskazało 98,36%, natomiast 0,93% badanych nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi w tym temacie. Kolejno dwóch badanych rodziców przyznało, iż taka sytuacja miała miejsce wielokrotnie, a pozostały jeden rodzic stwierdził, że zdarzyło się to jeden, lub dwa razy.

Ponadto 99,07% badanych rodziców zadeklarowało, iż ich dzieci nigdy nie używały środków odurzających- narkotyków lub dopalaczy. Trzech rodziców nie miało wiedzy w tym temacie, natomiast jeden przyznał, iż taka sytuacja zdarzyła się wielokrotnie.

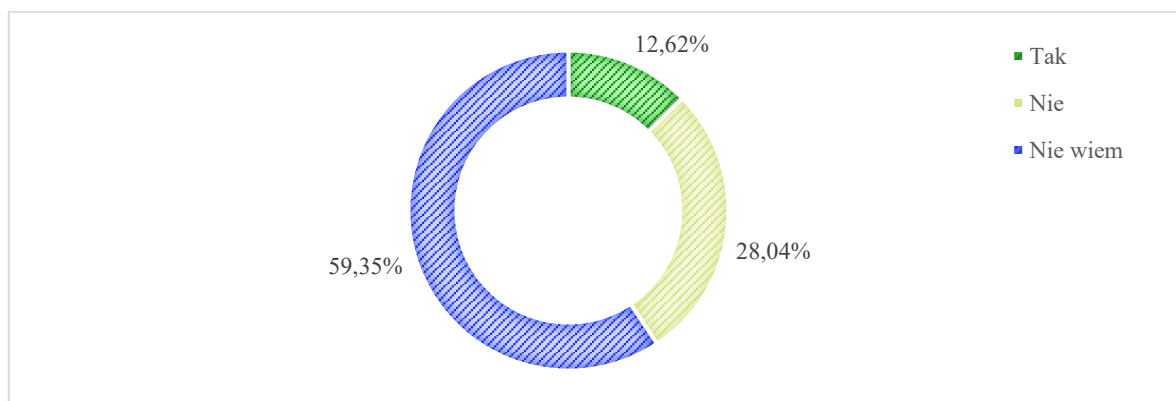
W dalszej części zapytano rodziców uczniów z terenu gminy Myślenice, o to czy potrafiliby rozpoznać osobę pod wpływem narkotyków. Większość respondentów tj. 78,74% stwierdziła, iż bez problemu rozpoznałaby taką osobę. Pozostałe 21,26% przyznało, że nie potrafiliby rozpoznać czy osoba jest pod wpływem środków odurzających.

Kolejne pytanie dotyczyło wiedzy w zakresie narkotyków, ich rodzajów i skutków zażywania. Najwyższy odsetek tj. 67,76% stanowili respondenci, którzy zadeklarowali, że wiedzą dokładnie wszystko na temat tego rodzaju substancji psychoaktywnych. Kolejno 30,14% stwierdziło, iż tylko częściowo orientuje się w tym zakresie. Pozostałe 2,10% przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

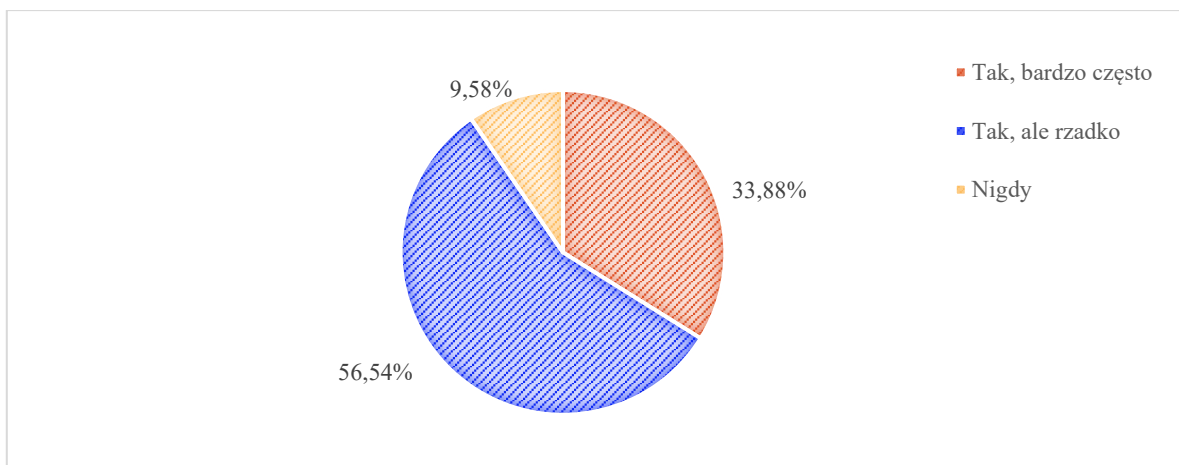
Wykres 100. Czy wie Pani/Pan co to są narkotyki, jakie są ich rodzaje oraz jakie są skutki ich używania?

Następnie zapytano rodziców, czy w ich opinii na terenie szkół istnieje zagrożenie narkotykami. 12,62% przyznało, że taki problem występuje na terenie szkół, natomiast 28,04% stanowczo zaprzeczyło. Pozostałe 59,35% nie umiało jednoznacznie udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 101. Czy według Pani/Pana na terenie szkół istnieje zagrożenie narkotykami?

W drodze badania okazało się również, że zdecydowana większość badanych rodziców podejmuje rozmowy z dziećmi na temat substancji psychoaktywnych, w tym 33,88% robi to bardzo często, a 56,54% zadeklarowało, że rozmawia rzadko na ten temat. Pozostałe 9,58% nie rozmawia na takie tematy z dziećmi.

Wykres 102. Czy rozmawia Pani/Pan na temat substancji psychoaktywnych ze swoim dzieckiem?

Zadano również pytanie, czy rodzice wiedzą co to są e-narkotyki (i-dose, narkotyki dźwiękowe). Tylko 25,47% respondentów potwierdziło wiedzę w tym zakresie, natomiast pozostałe 74,53% zaprzeczyło.

Niepokojącym jest wynik, iż 54,91% respondentów nie zna w swoim środowisku instytucji pomagającym osobom uzależnionym i ich rodzinom. Pozostałe 45,09% badanych rodziców przyznało, że posiada wiedzę na temat takich instytucji.

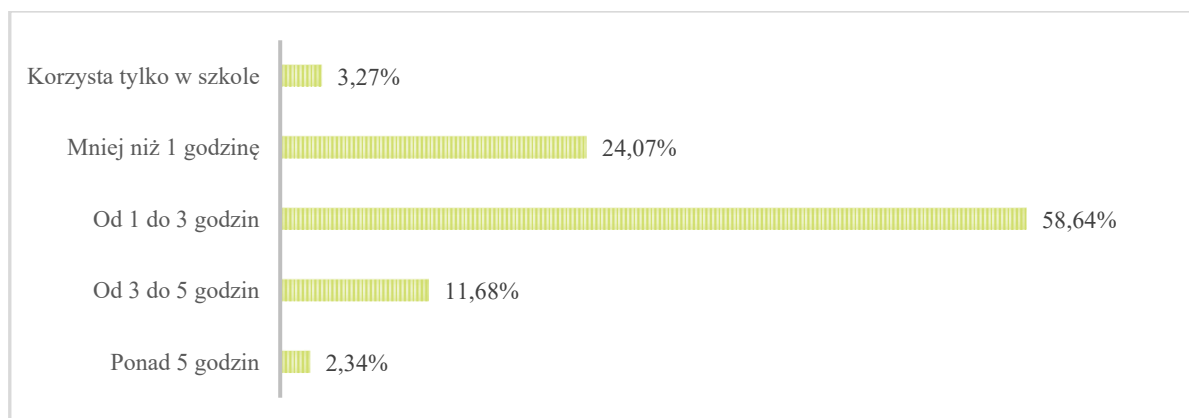
Kolejno zapytano rodziców czy według nich szkoła zapewnia wystarczający poziom wsparcia psychologicznego. I tak, 28,50% odpowiedziało przecząco na tak zadane pytanie, a 28,27% miało odmienne zdanie. Pozostałe 43,22% nie wiedziało jak się ustosunkować do tak zadanego pytania.

Idąc dalej, 46,50% respondentów uważa, iż oferta zajęć pozalekcyjnych w szkole nie jest wystarczająca, natomiast 29,44% ma odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 24,07% respondentów nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Ostatnie pytanie tej części dotyczyło działań jakie zdaniem rodziców należy podejmować w celu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży. Na pierwszym miejscu respondenci wskazali na organizowanie dla dzieci różnych form czasu wolnego tj. kółek zainteresowań, wycieczek, zawodów sportowych, festynów. Następnie na organizowanie dla dzieci i rodziców spotkań z pedagogiem, psychologiem, lekarzem. Kolejno zdaniem rodziców należałoby organizować pogadanki na wywiadówkach, podczas spotkań rodziców z dyrektorem. 5,61% zaproponowało inne działania m.in. spotkania z osobami które były uzależnione, opiekunami grup wsparcia dla osób uzależnionych.

Komputer w życiu uczniów i zjawisko cyberprzemocy

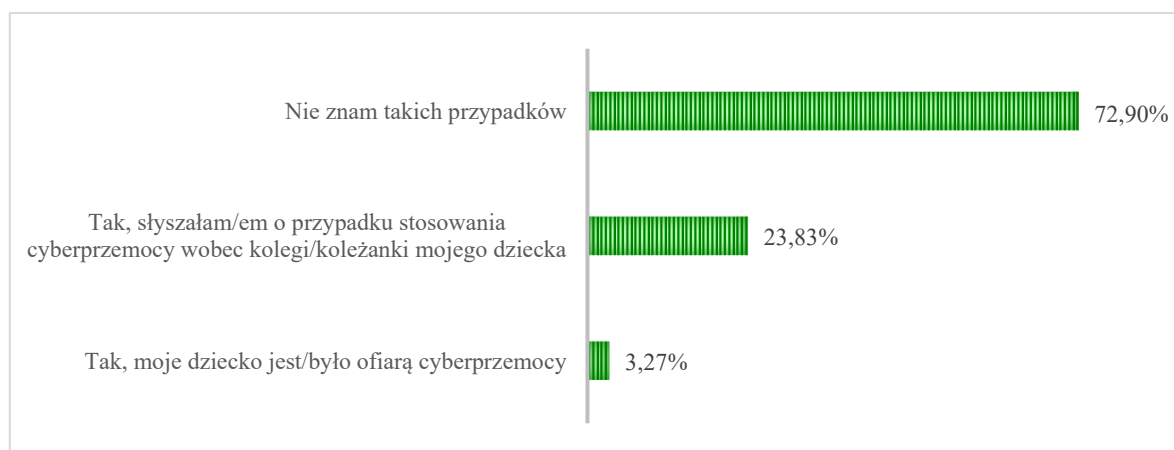
Na początku tej części badania zapytano rodziców ile przeciętnie czasu dziennie spędza ich dziecko przed komputerem. Najliczniejsze (58,64%) okazały się odpowiedzi wskazujące na od 1 do 3 godzin dziennie. Pozostałe dane przedstawia poniższy wykres.

Wykres 103. Ile przeciętnie czasu dziennie spędza Pani/ Pana dziecko przed komputerem ?

Zdecydowana większość tj. 94,63% badanych rodziców uczniów z gminy Myślenice wie na czym polega zjawisko cyberprzemocy. Pozostałe 5,37% przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Zapytano również ankietowanych czy znają przypadki stosowania cyberprzemocy w środowisku szkolnym swoich dzieci. I tak, 72,90% respondentów odpowiedziało, że nie zna takich przypadków. Kolejno 23,83% badanych rodziców słyszało o przypadkach stosowania cyberprzemocy wobec koleżanki/kolegi swojego dziecka. Pozostałe 3,27% przyznało, że ich dziecko osobiście doświadczyło tego rodzaju przemocy.

Wykres 104. Czy zna Pani/Pan jakieś przypadki stosowania cyberprzemocy w środowisku szkolnym swojego dziecka?

Zapytano również rodziców czy znają takie zjawiska jak: fonoholizm, nomofobia, efekt Google'a oraz depresja facebookowa. Jak się okazało, najbardziej znanym zjawiskiem wśród rodziców okazała się depresja facebookowa wskazana przez 61,68% respondentów.

Czy zna Pani/Pan takie zjawiska jak?	Tak	Nie
Fonoholizm	39,25%	60,75%
Nomofobia	27,80%	72,20%
Efekt Google'a	44,39%	55,61%
Depresja facebookowa	61,68%	38,32%

Tabela 35. Czy zna Pani/Pan takie zjawiska jak?

CZEŚĆ VIII

Diagnoza zagrożeń w środowisku szkolnym. Analiza ankiet dla nauczycieli.

Cel badania

Kwestionariusz ankiety przeprowadzony wśród nauczycieli miał na celu analizę ich postaw względem takich zagadnień jak:

- 1) problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym;
- 2) problem związany z używaniem przez dzieci i młodzież substancji psychoaktywnych;

Grupa badawcza

W badaniu wzięło udział 193 nauczycieli ze szkół z terenu gminy Myślenice.

Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym i domowym

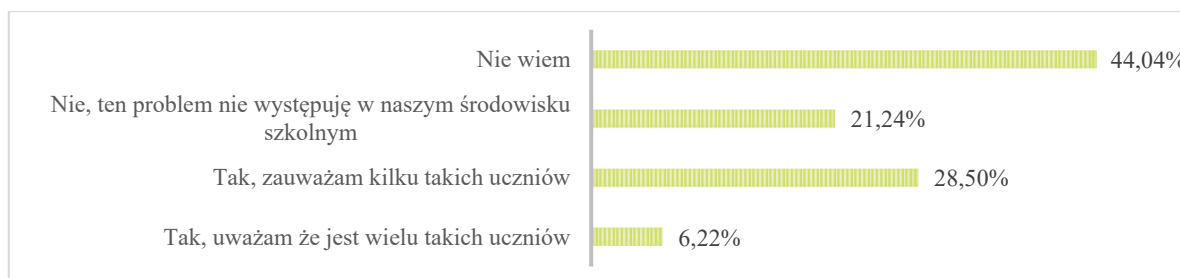
Uczestniczący w ankietyzacji nauczyciele szkół z terenu gminy Myślenice potwierdzili występowanie aktów agresji i przemocy wśród uczniów, jednak jak stwierdziła zdecydowana większość z nich tj. 66,84% są to nieliczne przypadki.

Wykres 105. Czy w szkole spotyka się Pani/Pan z aktami agresji i przemocy wśród uczniów?

Ponadto prawie wszyscy przyznali, iż wiedzą jak reagować w sytuacji wystąpienia przemocy pomiędzy uczniami.

Gdy zapytano nauczycieli, czy znają uczniów, którzy mogą doświadczać problemu przemocy w rodzinie, łącznie 34,72% udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Kolejno 21,24% stwierdziło, że taki problem nie występuje w ich środowisku szkolnym, a pozostałe 44,04% nie wiedziało jak odpowiedzieć na to pytanie.

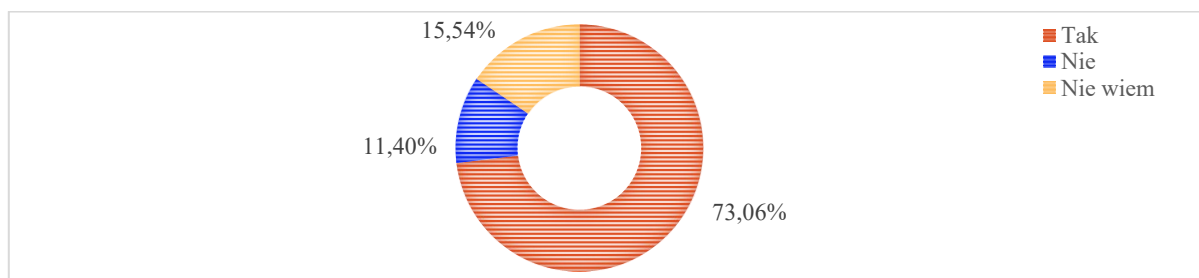
Wykres 106. Czy według Pani/Pana w środowisku szkolnym obserwuje Pani/Pan uczniów, którzy mogą doświadczać przemocy w rodzinie?

W trakcie ankietyzacji pojawiły się również pytania dotyczące innych problemów, które mogą występować w środowisku szkolnym.

Z pozyskanych danych wynika, iż jest wielu uczniów, którzy potrzebują wsparcia socjalnego (np. w formie dopłat do posiłków czy wycieczek szkolnych). Taką odpowiedź wskazało 25,91% ankietowanych. 37,82% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 36,27% respondentów nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Niepokojącym jest, że 73,06% nauczycieli zadeklarowało, iż wśród uczniów można zaobserwować zachowania, które mogą wskazywać na problemy depresyjne czy też związane

z różnymi uzależnieniami. 11,40% stwierdziło, iż nie spotkało się z takimi zachowaniami wśród uczniów, a pozostałe 15,54% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 107. Czy według Pani/Pana wśród uczniów można zaobserwować niepokojące zachowania, które mogą sugerować np. problemy depresyjne, problemy z uzależnieniem?

Zapytano również nauczycieli, czy w wyniku pandemii zaobserwowali u uczniów niepokojące zachowania. Łącznie 85,50% wskazało, iż najczęściej wśród uczniów można zaobserwować apatię, znużenie oraz niechęć do nauki. Szczegółowe odpowiedzi przedstawia poniższa tabela.

Czy w wyniku pandemii obserwuje Pani/Pan zachowania u uczniów, takie jak?	Tak, u większości uczniów	Tak, dotyczy tylko kilku uczniów	Nie obserwuję takich zachowań	Nie wiem
Aпатиę, znużenie, niechęć do nauki	25,91%	59,59%	11,40%	3,11%
Wzmożony stres	13,47%	49,74%	29,53%	7,25%
Alienację, zamknięcie na kontakty z rówieśnikami	9,33%	52,85%	33,16%	4,66%
Wzmożoną agresję słowną	10,88%	45,08%	38,34%	5,70%
Inne, np.: <ul style="list-style-type: none"> • brak ambicji; • brak dyscypliny; • brak koncentracji; • brak podejmowania prób działania; • brak współpracy w relacji nauczyciel- uczeń; • brak zainteresowania nauką; • izolacja, niechęć, wycofanie; • uzależnienie od telefonu i komputera; • brak realnej oceny zagrożeń; • niechęć oraz brak szacunku do nauczycieli. 	12,44%	16,58%	9,84%	61,14%

Tabela 36. Czy w wyniku pandemii obserwuje Pani/Pan zachowania u uczniów, takie jak?

Idąc dalej, zadano pytanie, czy czasie trwania pandemii nauczyciele zwrócili uwagę na niepokojące zjawiska związane z zachowaniem uczniów. Najczęściej zauważalnym problemem wśród większości uczniów okazał się wzrost cyberprzemocy oraz pogorszenie relacji w rodzinie ucznia. Wśród kilku uczniów, nauczyciele najczęściej obserwują jeszcze

zachowania autoagresywne, częstsze podejmowanie niebezpiecznych kontaktów w Internecie oraz wzrost zainteresowania używkami.

Czy w czasie trwania pandemii zwrócił/a Pan/Pani uwagę na niepokojące zjawiska dotyczące uczniów takie jak?	Tak, u większości uczniów	Tak, dotyczy tylko kilku uczniów	Nie obserwuję takich zachowań	Nie wiem
Pogorszenie relacji w rodzinie ucznia	3,63%	23,83%	38,34%	34,20%
Zachowania autoagresywne	1,55%	22,28%	56,48%	19,69%
Podejmowanie niebezpiecznych kontaktów w Internecie	2,59%	16,06%	44,04%	37,31%
Wzrost cyberprzemocy	6,22%	29,53%	37,82%	26,42%
Wzrost zainteresowania używkami	2,59%	9,84%	54,92%	32,64%
Inne, jakie? <ul style="list-style-type: none"> • Pogorszenie relacji koleżeńskich; • brak aktywności, zainteresowań; • brak motywacji do nauki; • nadmierne korzystanie z telefonów komórkowych, Internetu; • nadużywanie gier komputerowych; • niska samoocena; • uzależnienie od portali społecznościowych, aplikacji typu Tictok; • depresja; • fonoholizm; • oszustwa; • niechęć do aktywności fizycznej; • otyłość, nadwaga. 	9,33%	12,95%	11,92%	65,80%

Tabela 37 Czy w czasie trwania pandemii zwrócił/a Pan/Pani uwagę na niepokojące zjawiska dotyczące uczniów takie jak?

Idąc dalej, 65,80% ankietowanych przyznało, iż szkoły zapewniają uczniom odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego. Przeciwnie zdanie w tym temacie wyraziło 22,80% badanych, a pozostałe 11,40% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

W opinii zdecydowanej większości respondentów tj. 65,28% oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów jest wystarczająca. Ponadto 54,92% nauczycieli było zdania, iż szkoły dysponują wystarczającą ilością miejsc w świetlicach szkolnych.

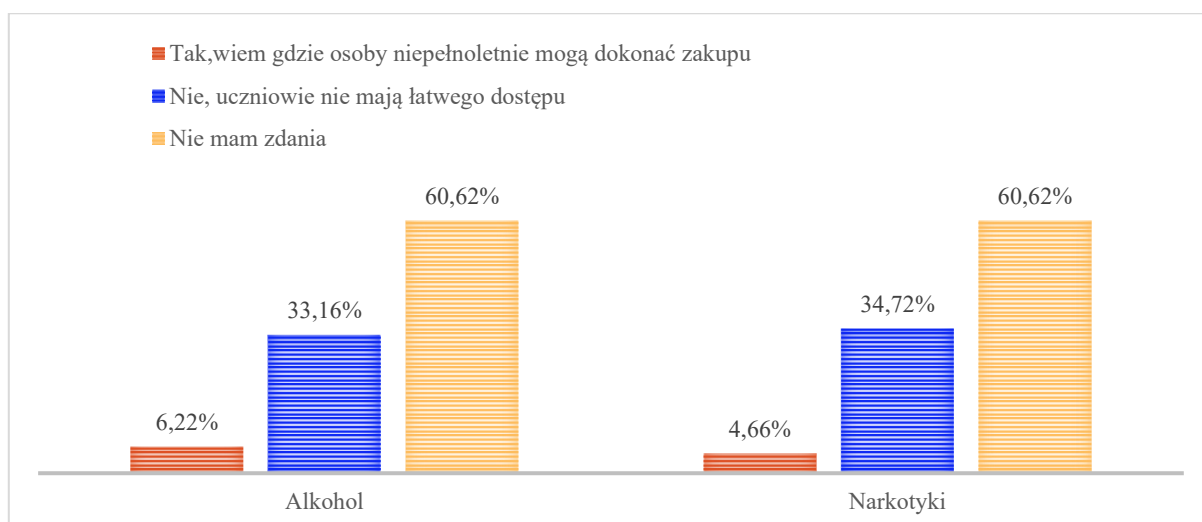
Problemy związane z substancjami psychoaktywnymi oraz uzależnieniami behawioralnymi

Problem używania środków psychoaktywnych przez uczniów został także poruszony w badaniu ankietowym skierowanym do nauczycieli ze szkół podstawowych z terenu gminy Myślenice. Z odpowiedzi badanych wynika, iż problem jest dość mocno rozpowszechniony, szczególnie w przypadku spożywania napojów alkoholowych oraz palenia papierosów.

Rodzaj substancji	Alkohol	Papierosy	Narkotyki
Według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	11,40%	3,63%	0,00%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	47,67%	57,51%	11,92%
W naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	40,93%	38,86%	88,08%

Tabela 38. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?

Gdy zapytano nauczycieli o dostępność środków psychoaktywnych, zdecydowana większość oceniła ją jako trudną lub nie potrafiła udzielić jednoznacznej odpowiedzi. 6,22% respondentów przyznało, iż uczniowie mają łatwy dostęp do alkoholu, gdyż najczęściej kupują go im starsi uczniowie. Idąc dalej, 4,66% badanych nauczycieli przyznało, że uczniowie mają łatwy dostęp do narkotyków, gdyż w Myślenicach (okolice MOKIS Myślenice, parkingu na Zarabiu, parkingu przy basenie) oraz w Trzemeśni jest bardzo łatwy dostęp do tego rodzaju środków psychoaktywnych, jak również uczniowie mogą bardzo łatwo nabyć narkotyki przez Internet.

Wykres 108. Czy według Pani/Pana uczniowie mają łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych?

Zapytano również nauczycieli, czy wiedzą co to są e- narkotyki (i-dose, narkotyki dźwiękowe). 45,60% posiada wiedzę na ten temat, natomiast 54,40% respondentów nie ma pojęcia czym są e-narkotyki.

Większość nauczycieli na poziomie dobrym oceniło swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego. Co więcej, większość przyznała, iż jest raczej dobrze przygotowana do udzielania pomocy uczniom, którzy wykazują skłonności do podejmowania zachowań ryzykownych.

Zapytano również nauczycieli, czy znają takie zjawiska jak: fonoholizm, nomofobia, efekt Google'a oraz depresja facebookowa. Pozytywnym jest, iż zazwyczaj zdecydowana większość nauczycieli ma świadomość tego na czym polegają te zjawiska, jednak istnieje grupa osób, która nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Czy zna Pani/Pan takie zjawiska jak?	Tak	Nie
Fonoholizm	78,24%	21,76%
Nomofobia	49,74%	50,26%
Efekt Google'a	68,39%	31,61%
Depresja facebookowa	84,97%	15,03%

Tabela 39. Czy zna Pani/Pan takie zjawiska jak?

CZEŚĆ IX

Problemy społeczne w świadomości sprzedawców napojów alkoholowych

Grupa badawcza

W badaniu wzięło udział 20 sprzedawców w punktach sprzedaży napojów alkoholowych zlokalizowanych na terenie gminy Myślenice.

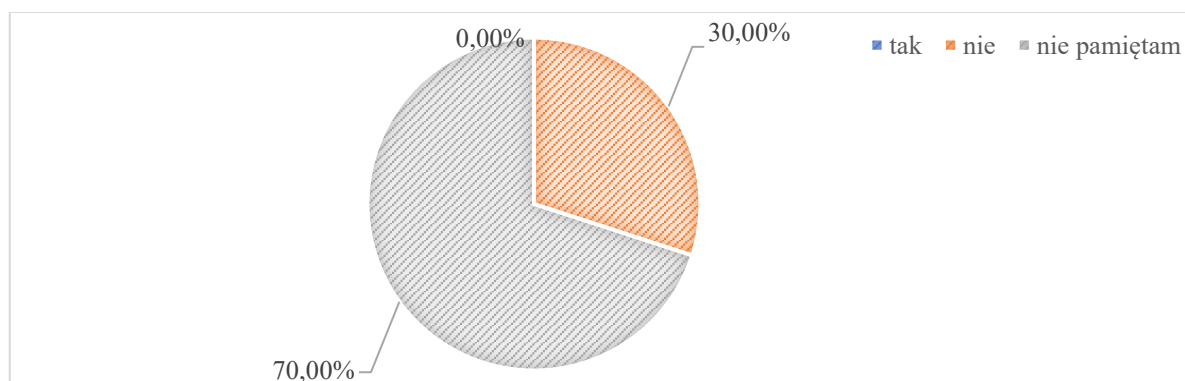
Cel badania

Kwestionariusz ankiety przeprowadzony w punktach sprzedaży alkoholu na terenie gminy miał na celu analizę postaw sprzedawców względem takich zagadnień jak:

- 4) spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży;
- 5) sprzedaż alkoholu osobom nietrzeźwym;
- 6) znajomość przypadków sprzedaży papierosów i alkoholu nieletnim;
- 7) przestrzeganie zasad sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych.

Wyniki badania

Na początku badania zapytano ankietowanych o to czy kiedykolwiek zdarzyło się w obrębie ich sklepu jakieś nieprzyjemne zajście związane z alkoholem. 30,00% zaprzeczyło, by taka sytuacja miała miejsce, a pozostałe 70,00% stwierdziło, iż nie pamięta takich sytuacji.

Wykres 109. Czy kiedykolwiek zdarzyło się jakieś nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu?

Gdy zapytano respondentów o częstotliwość prób spożywania alkoholu w obrębie sklepu, prawie wszyscy przyznali, iż takie sytuacje w ogóle się nie zdarzają. Jeden sprzedawca potwierdził, że takie sytuacje mają miejsce raz lub dwa razy w miesiącu.

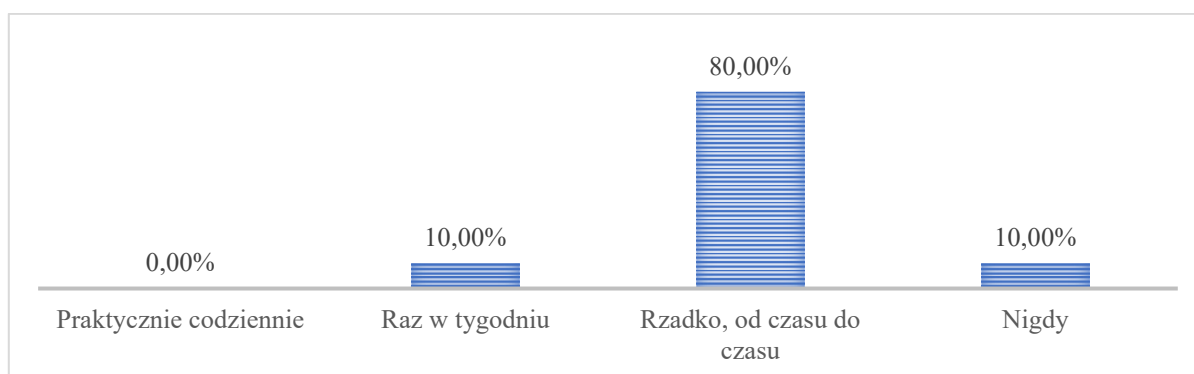

Postanowiono zapytać sprzedawców, czy osoby nietrzeźwe podejmują próbę zakupu alkoholu. Jak wynika z pozyskanych informacji jest to zjawisko dość powszechne, gdyż 75,00% respondentów odpowiedziało twierdząco na to pytanie. Pozostałe 25,00% zaprzeczyło, by takie sytuacje miały miejsce.

Co więcej, w trakcie ankietyzacji sprzedawcy odpowiadali na pytanie, czy widzą coś niestosownego w sprzedaży alkoholu dorosłej osobie nietrzeźwej. Wszyscy odpowiedzieli twierdząco na tak zadane pytanie.

Idąc dalej, wszyscy ankietowani sprzedawcy alkoholu zaprzeczyli, by zdarzyło się im sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej.

Dalsza część badania dotyczyła prób zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie. Jak przyznała większość ankietowanych sprzedawców tj. 80,00% takie sytuacje zdarzają się raczej rzadko. 10,00% respondentów stwierdziło, że osoby poniżej 18 roku życia nigdy nie podejmują prób zakupu alkoholu i tyle samo stwierdziło, iż zdarza się to raz w tygodniu.

Wykres 110. Czy zdarza się, że osoby niepełnoletnie podejmują próby zakupu alkoholu?

Gdy zapytano sprzedawców, czy znają przypadki sprzedaży papierosów oraz alkoholi osobom poniżej 18 roku życia, zdecydowana większość zaprzeczyła. Trzech sprzedawców przyznało, iż zna takie przypadki.

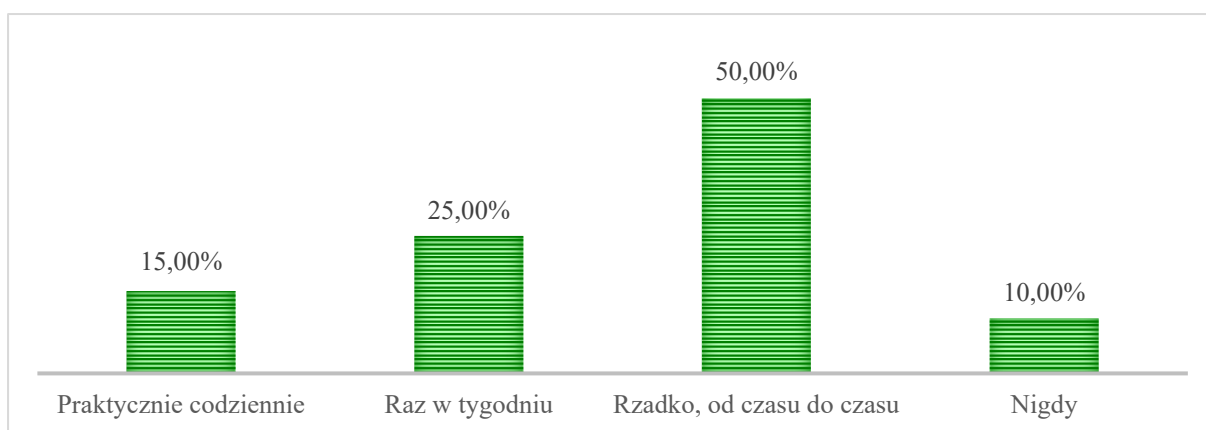
Odpowiedzialność za zdrowy rozwój osób niepełnoletnich w dużym stopniu zależy od osób dorosłych, które znajdują się w ich otoczeniu. Oczywiście najbardziej znaczącą rolę odgrywają rodzice, jednak zgodnie z wyżej wymienioną ustawą również inne osoby dorosłe (w tym wypadku sprzedawcy alkoholu i papierosów) mają obowiązek chronić zdrowie młodzieży.

Spytano więc bezpośrednio sprzedawców, czy kiedykolwiek sprzedali papierosy lub alkohol osobie, o której wiedzieli, że jest niepełnoletnia. Wszyscy ankietowani sprzedawcy zaprzeczyli.

Co więcej, wszyscy jednogłośnie odpowiedzieli, że w przypadku wątpliwości co do wieku kupującego zawsze proszą o pokazanie dokumentu tożsamości. W tym miejscu należy odwołać się do art. 15 ust. 2 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w której wyraźnie zaznaczono, iż „w przypadku wątpliwości co do pełnoletności nabywcy sprzedający lub podający napoje alkoholowe uprawniony jest do żądania okazania dokumentu stwierdzającego wiek nabywcy.” Jest to podstawowe prawo sprzedawcy. Sprzedaż napoju alkoholowego lub wyrobów tytoniowych osobom poniżej 18 roku życia grozi konsekwencjami w postaci grzywny i utraty zezwolenia.

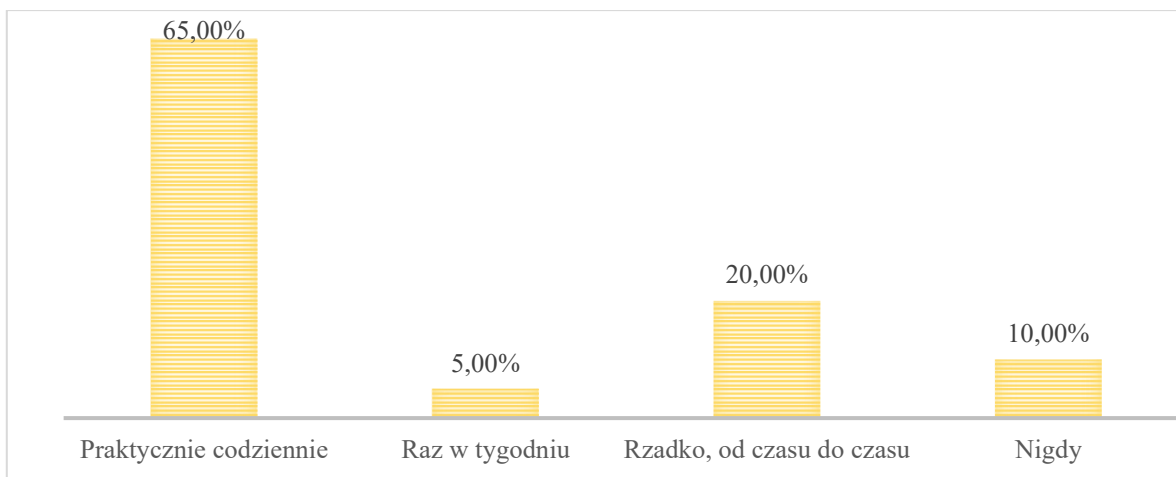
Zadano również pytanie, czy często zdarza się, że ktoś z dorosłych klientów podejmuje interwencję w sprawie sprawdzenia wieku kupujących alkohol młodszych ludzi. Prawie wszyscy badani sprzedawcy alkoholu stwierdzili, że nigdy nie spotkali się z taką interwencją ze strony innych klientów. Natomiast jeden badany sprzedawca przyznał, iż zdarza się to rzadko, raz w miesiącu.

W dalszej części badania chcieliśmy dowiedzieć się jak często zdarza się, że osoby poniżej 18 roku życia próbują zakupić piwo 0%. Jak się okazało 50,00% spotyka się z tym zjawiskiem niemal rzadko, od czasu do czasu. 25,00% ankietowanych sprzedawców przyznało, że takie sytuacje zdarzają się raz w tygodniu, a 15,00% przyznało, że takie sytuacje występują praktycznie codziennie. Pozostałe 10,00% zaprzeczyło takim próbom.

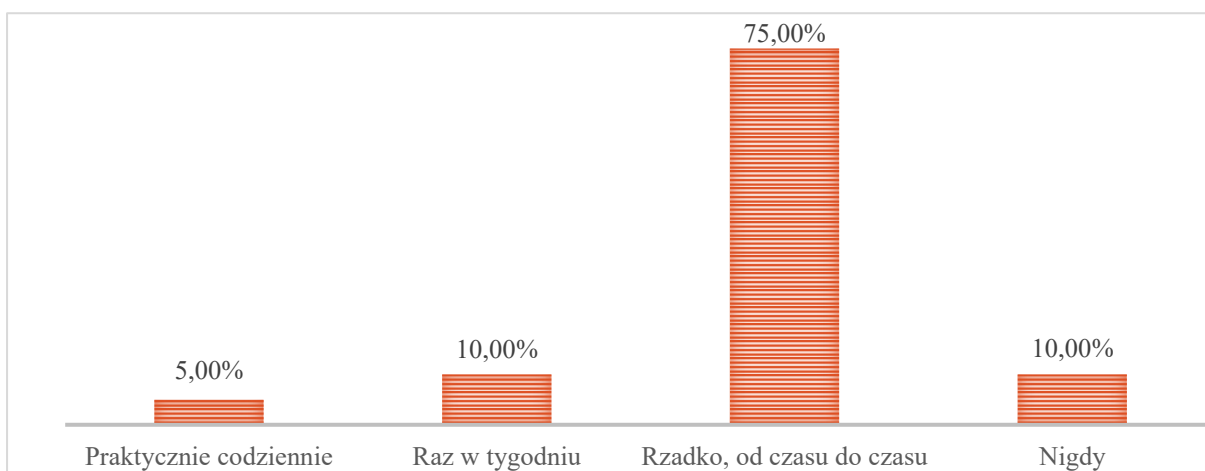
Wykres 111. Czy zdarza się, że osoby niepełnoletnie podejmują próby zakupu piwa 0%?

Kolejne pytanie dotyczyło częstotliwości prób zakupu napojów energetyzujących przez osoby poniżej 18 roku życia. I tak, 65,00% odpowiedziało, że młode osoby podejmują próby zakupu praktycznie codziennie, a 20,00% przyznaje, iż takie sytuacje mają miejsce rzadko, od czasu do czasu. 10,00% stwierdziło, iż nigdy nie zdarzają się takie sytuacje. Pozostałe 5,00% respondentów przyznało, iż zdarza się to raz w tygodniu.

Wykres 112. Jak często osoby niepełnoletnie próbują zakupić napoje energetyzujące?

Dalsza część ankiety dotyczyła postaw badanych wobec sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom niepełnoletnim. Jak stwierdziło większość respondentów, próby zakupu papierosów przez osoby poniżej 18 roku życia zdarzają się rzadko, od czasu do czasu. Taką odpowiedź wskazało 75,00% badanych sprzedawców. 10,00% respondentów przyznało, iż takie sytuacje nigdy nie miały miejsca i tyle samo przyznało, że ma to miejsce raz w tygodniu. Pozostałe 5,00% stwierdziło, iż zdarza się to praktycznie codziennie.

Wykres 113. Jak często osoby poniżej 18 roku życia próbują zakupić papierosy?

Wszyscy badani sprzedawcy są świadomi kary, jaka grozi za sprzedaż alkoholu osobie niepełnoletniej. Zapytano sprzedawców, czy wiedzą na czym polega zakaz reklamowania napojów alkoholowych w punkcie sprzedaży. 50,00% badanych respondentów potwierdziło znajomość prawa w tym obszarze i tyle samo potwierdziło nieznaną przepisy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Art. 13¹).

Podsumowanie- diagnoza i profilaktyka zagrożeń społecznych

I. Problem alkoholizmu w świadomości dorosłych mieszkańców

z terenu gminy Myślenice

A. ZJAWISKO ALKOHOLIZMU W ŚRODOWISKU LOKALNYM:

- Przyjętą miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”. Problem nadużywania napojów alkoholowych został oceniony najwyżej w hierarchii problemów, uzyskując wagę punktową 3,43.
- 60,71% badanych mieszkańców było zdania, że osoby spożywające alkohol na terenie gminy stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej.
- 75,00% badanych sprzedawców potwierdziło, że spotyka się z próbami zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe.
- 66,67% ankietowanych mieszkańców zadeklarowało, że zna w swoim otoczeniu osoby nadużywające alkohol.
- Większość badanych mieszkańców było zdania, że spożywanie alkoholu w miejscach publicznych na przestrzeni trwania pandemii jest podobne.
- 58,33% ankietowanych mieszkańców stwierdziło, że ogólne spożycie alkoholu przez dorosłych utrzymuje się na podobnym poziomie.
- 34,92% respondentów uważa, że małoletni piją więcej niż wcześniej.
- 59,07% badanych nauczycieli w ich szkołach są uczniowie, którzy mają już za sobą inicjację alkoholową.
- 80,00% ankietowanych sprzedawców stwierdziło, że rzadko spotyka się z próbami zakupu alkoholu przez osoby poniżej 18 roku życia.
- 15,00% ankietowanych sprzedawców zna przypadki sprzedaży alkoholi nieletnim.
- Wszyscy sprzedawcy zaprzeczyli, aby sami sprzedawali alkohol młodym osobom wiedząc, że są one niepełnoletnie.

B. POSTAWY WOBEC ALKOHOLU:

- 25,00% respondentów zadeklarowało abstynencję.
- 56,35% badanych mieszkańców przyznało, że pije alkohol tylko okazjonalnie.

- 80,16% ankietowanych mieszkańców ma świadomość tego, że alkohol zawarty w piwie lub winie jest tak samo szkodliwy, jak ten zawarty w wódce.
- 100,00% ankietowanych sprzedawców uznało sprzedaż alkoholu dorosłej osobie nietrzeźwej za niestosowną.

Wnioski i rekomendacje

Wyniki badania wskazują, że w opinii badanych mieszkańców z terenu gminy Myślenice najbardziej zauważalnym problemem w ich środowisku lokalnym jest alkoholizm. Ważność tego problemu została oceniona na poziomie 3,43. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy takich jak m.in.:

- Kontrole punktów sprzedaży alkoholu w zakresie przestrzegania i zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim i nietrzeźwym.
- Dalsze prowadzenie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych z asertywnych technik odmowy sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim i nietrzeźwym.
- Zwiększenie poziomu egzekwowania prawa w zakresie spożywania alkoholu w miejscach publicznych.
- Tworzenie programów pomocowych dla osób zagrożonych marginalizacją; w tym osób uzależnionych i współuzależnionych.
- Rozpowszechnianie informacji o instytucjach lokalnych udzielających pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym, na przykład poprzez plakaty i ulotki informacyjne.
- Kontynuowanie działań profilaktycznych w zakresie profilaktyki alkoholowej-organizacja warsztatów profilaktycznych dla uczniów szkół.
- Promowanie wydarzeń kulturalnych i społecznych o charakterze bezalkoholowym; wzbogacenie oferty aktywnych form spędzania czasu wolnego.
- Zapewnienie dostępu do programów edukacyjnych dla osób dorosłych, dotyczących problemów związanych z używaniem alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych, przeciwdziałających przemocy, promujących zdrowy tryb życia.

II. Problem narkomanii w świadomości dorosłych mieszkańców z terenu gminy Myślenice

A. ZJAWISKO NARKOMANII W ŚRODOWISKU LOKALNYM:

- Przyjętą miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”. Problem nowych substancji psychoaktywnych oraz problem narkomanii uzyskały odpowiednio wagę punktową 2,89 i 2,75.
- 44,05% badanych mieszkańców uważa, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie gminy, natomiast są to nieliczne przypadki.
- 11,92% nauczycieli w ich szkole są uczniowie, którzy mieli kontakt z narkotykami.
- 54,40% badanych nauczycieli oraz 74,53% badanych rodziców nie posiada wiedzy czym są e-narkotyki.
- 73,06% nauczycieli uważa, że wśród uczniów można zaobserwować niepokojące zachowania, które mogą sugerować np. problemy depresyjne, problemy z uzależnieniem.
- 41,45% badanych nauczycieli dobrze ocenia swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego.
- 21,26% badanych rodziców nie potrafi rozpoznać osoby pod wpływem narkotyków.
- 56,54% rodziców rzadko rozmawia z dziećmi na temat konsekwencji związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych.
- Zdecydowana większość badanych mieszkańców tj. 87,30% nie posiada wiedzy na temat tego, gdzie można nabyć narkotyki.
- 19,05% ankietowanych mieszkańców przyznało, że zna osoby zażywające narkotyki.
- 9,13% mieszkańców przyznało się do eksperymentowania z narkotykami.
- 73,81% mieszkańców oraz 54,91% rodziców nie posiada wiedzy na temat instytucji pomagającym osobom uzależnionym.

Wnioski i rekomendacje

Badania zrealizowane wśród mieszkańców pozwoliły stwierdzić, iż problem narkomanii w niewielkim stopniu dotyczy mieszkańców z terenu gminy Myślenice. Aby uniknąć rozpowszechnienia się problemu, zasadne jest podejmowanie działań takich jak:

- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania narkomanii.

- Realizowanie lokalnych kampanii społecznych na temat działania substancji psychoaktywnych.
- Rozpowszechnianie rzetelnych informacji na temat substancji odurzających i ich szkodliwości poprzez lokalną prasę, tablice informacyjne, media społecznościowe.
- Promowanie wśród społeczności lokalnej zdrowego stylu życia.
- Zapewnienie dostępu do materiałów edukacyjnych z zakresu profilaktyki narkotykowej.
- Współpraca lokalnych instytucji w zakresie podejmowania działań na rzecz ograniczania rozmiarów zjawiska narkomanii.
- Zwrócenie uwagi nauczycieli i opiekunów na specyficzne potrzeby uczniów, które wiążą się ze specyfiką ich rozwoju psychospołecznego.
- Kreowanie pozytywnej atmosfery współpracy między uczniami, umożliwiającej im samodzielne podejmowanie decyzji, branie za nie odpowiedzialności.
- Kontynuowanie działań mających na celu wzmocnienie i utrzymanie pozytywnych relacji dzieci i młodzieży z osobami dorosłymi (spotkania z liderami, autorytetami, pikniki rodzinne, warsztaty umiejętności rodzicielskich, rodzinne warsztaty profilaktyczne).
- Prowadzenie działań edukacyjno- profilaktycznych oraz informacyjnych na temat nowych substancji psychoaktywnych, w tym przede wszystkim e- narkotyków.

III. Problem nikotynowy w świadomości dorosłych mieszkańców z terenu gminy Myślenice

A. POSTAWY WOBEC WYROBÓW TYTONIOWYCH:

- 15,87% ankietowanych mieszkańców zadeklarowało, że pali papierosy.
- Do nałogowego palenia przyznało się 63,41% palących.
- 56,10% palących papierosy przyznało, że robi to w obecności dzieci.
- 53,57% ogółu badanych było zdania, iż palenie bierne szkodzi tak samo jak palenie czynne.
- 75,00% sprzedawców przyznało, że rzadko spotyka się z próbami zakupu papierosów przez nieletnich.
- Według 61,14% badanych nauczycieli w ich szkołach są uczniowie, którzy palą papierosy.
- 15,00% ankietowanych sprzedawców zna przypadki sprzedaży papierosów nieletnim.
- Wszyscy sprzedawcy zaprzeczyli, aby sami sprzedawali papierosy młodym osobom wiedząc, że są one niepełnoletnie.

Wnioski i rekomendacje

Wyniki badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców z terenu gminy Myślenice zwracają uwagę na problem uzależnienia od nikotyny i jednocześnie wskazują na podjęcie między innymi takich działań, jak:

- Realizowanie programów podnoszących świadomość w zakresie zdrowotnych konsekwencji nadużywania papierosów.
- Prowadzenie edukacji społecznej na temat szkodliwości palenia biernego.
- Kontrole punktów sprzedaży wyrobów tytoniowych w zakresie przestrzegania ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

IV. Przemoc w opiniach dorosłych mieszkańców z terenu gminy Myślenice

A. POSTAWY WOBEC ZJAWISKA PRZEMOCY:

- Jak twierdzi zdecydowana większość ankietowanych tj. 99,21% ankietowanych bicie, szarpanie, popychanie oznaczają przemoc w rodzinie.
- 67,06% mieszkańców nie posiada wiedzy na temat instytucji pomocowych.
- 46,83% badanych mieszkańców potwierdza znajomość rodzin, w których stosowana jest przemoc.
- 13,49% respondentów osobiście doświadczyło przemocy w rodzinie, a osobą stosującą przemoc był najczęściej ojciec.
- 15,87% mieszkańców dopuszcza stosowanie kar cielesnych wobec dzieci, w sytuacji kiedy inne metody wychowawcze zawodzą.
- 20,09% badanych rodziców nie popiera zakazu stosowania kar cielesnych.
- 21,96% badanych rodziców używa siły fizycznej rzadko, raz na pół roku.
- 7,48% badanych rodziców uważa, iż dziecko powinno czuć respekt przed nimi.
- 7,01% badanych rodziców uważa, iż ma prawo stosować kary cielesne wobec swoich dzieci, jeśli w ich opini zasłużyły na to.
- 37,62% badanych rodziców zna rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci.
- 34,72% badanych nauczycieli uważa, że w ich szkołach są uczniowie, którzy mogą doświadczać przemocy w rodzinie.
- 66,84% badanych nauczycieli spotyka się z atakami agresji i przemocy wśród uczniów, jednak są to nieliczne przypadki.

- 96,89% badanych nauczycieli wie jak postępować w sytuacji wystąpienia przemocy między uczniami.

Wnioski i rekomendacje

Podsumowując część badań dotyczącą zjawiska przemocy, widzimy, że problem ten dotyczy również mieszkańców z terenu gminy Myślenice. Opinie respondentów pozyskane w trakcie ankietyzacji wskazują, że zasadne będzie podjęcie działań profilaktycznych w celu zwiększania świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz jej przeciwdziałania; w tym m.in.:

- Organizowanie spotkań z mieszkańcami i programów informacyjnych podczas, których udzielane byłyby porady jak radzić sobie z przemocą w rodzinie.
- Udzielanie informacji na temat instytucji świadczących pomoc osobom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.
- Prowadzenie działań edukacyjno- profilaktycznych w szkołach wśród rodziców oraz kadry pedagogicznej.
- Organizowanie imprez, spotkań integracyjnych dla rodzin, pozwalających na umacnianie więzi rodzinnych.

V. Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym

A. POSTAWY UCZNIÓW WOBEC ZJAWISKA PRZEMOCY RÓWIEŚNICZEJ:

- Uczniowie biorący udział w badaniu potwierdzają występowanie przemocy w środowisku szkolnym.
- Wielu uczniów przyznaje, że osobiście doświadczyło w szkole przemocy. Takie sytuacje potwierdziło 16,31% uczniów klas piątych i szóstych oraz 25,25% uczniów klas siódmych i ósmych.
- Zarówno wśród uczniów młodszych jak i starszych najczęściej spotykaną formą przemocy okazała się agresja słowna, a kolejno ośmieszanie i wulgaryzmy. I to najczęściej z tymi formami przemocy spotkali się osobiście uczniowie poszczególnych klas.

Poniższa tabela obrazuje występowanie zjawiska przemocy wśród uczniów poszczególnych klas.

Zjawiska przemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
złośliwe smsy, wpisy przez komunikatory	20,24%	49,17%
publikowanie w Internecie obraźliwych informacji	12,99%	37,04%
publikowanie amatorskich filmów video	13,29%	27,24%
poniżanie	37,16%	60,13%
zastraszanie	20,24%	32,72%
ośmieszanie, wulgaryzmy	41,69%	68,11%
szantaż	18,13%	31,23%
pobicie, opluwanie	27,49%	35,71%
wyzwiska, agresja słowna	51,66%	69,77%
grożenie, pokazywanie nieprzyzwoitych gestów	27,19%	40,86%

Tabela 40. Różnica ilościowa zjawisk przemocy wśród uczniów poszczególnych klas.

- Wraz z wiekiem badanych wzrasta częstotliwość występowania zjawisk przemocy poza terenem szkoły oraz czynne uczestnictwo w aktach przemocy.

	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Spotykanie przejawów przemocy poza szkołą	21,75%	22,59%
Czynne uczestnictwo w aktach przemocy	12,99%	14,12%

Tabela 41. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy.

- Uczniowie niezależnie od kategorii wiekowej, najczęściej wskazywali dyrekcję szkoły, wychowawcę czy pedagoga jako osoby, do których się zwróca, jeśli będą ofiarą lub świadkiem przemocy.
- Duża grupa uczniów nie posiada wiedzy na temat instytucji z terenu gminy świadczących pomoc dla osób dotkniętych przemocą. Wśród uczniów klas piątych i szóstych do braku wiedzy w tym zakresie przyznało się 55,89% badanych, a wśród uczniów klas siódmych i ósmych 49,67%.

Wnioski i rekomendacje

Jak wynika z diagnozy równie istotnym problemem występującym w środowisku szkolnym jest przemoc.

Szczególnie istotnym wydaje się być walka z agresją słowną, ośmieszaniem czy też poniżaniem. *Agresja i przemoc w szkole przejawia się głównie w różnych formach napastliwości czy dokuczliwości jednych uczniów wobec innych (impulsywnym uderzeniu, zwymyślaniu, złośliwym podstawieniu nogi itp.) bądź w używaniu przez jakąś grupę dzieci siły czy pośredniej przemocy wobec słabszych, aby ich zastraszyć, podporządkować, uzyskać od nich pożądane "usługi" i dobra (np. pieniądze, atrakcyjne przedmioty)*³⁵.

Należy zatem kontynuować projekty skupiające się na profilaktyce problemów agresji i przemocy, ukierunkowane na wszystkich uczniów. Planowane działania powinny być dostosowane do skali realnych problemów w różnych grupach wiekowych i obejmować przede wszystkim:

- Prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zagadnień agresji, ze szczególnym uwzględnieniem agresji słownej, poniżania i ośmieszania. Zwiększanie wiedzy w zakresie sposobów radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych oraz reagowania wobec zachowań agresywnych pozwoli młodym ludziom na swobodne funkcjonowanie w środowisku rówieśniczym. Ponadto niezbędnym jest zwrócenie uwagi na rolę osoby krzywdzącej oraz tego jak bardzo silnie jej działanie może wpłynąć na psychikę ofiary, szczególnie w tak młodym wieku. Posiadanie przez uczniów wiedzy w tym zakresie będzie miało również pozytywny wpływ na kształtowanie zachowań rzutujących na ich samoocenę oraz pewność siebie.
- Wsparcie rozwoju praktycznych umiejętności uczniów w zakresie radzenia sobie ze stresem, asertywnością, konstruktywnym wyrażaniem emocji i potrzeb, przyjmowania perspektywy innych oraz empatii.
- Ułatwianie dostępności informacji na temat instytucji świadczących pomoc osobom dotkniętym problemem przemocy, gdyż jak wskazują wyniki istnieje spora grupa uczniów nie posiadająca wiedzy w tym zakresie.
- Wzmacnianie czynników chroniących wśród dzieci i młodzieży.

---

³⁵ <http://www.szkolnictwo.pl/index.php?id=PU2061>

VI. Uczniowie wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi

A. POSTAWY UCZNIÓW WOBEC SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH:

- Procent zażywania substancji psychoaktywnych wzrasta dość dynamicznie wraz z wiekiem badanych uczniów.

Poniższa tabela obrazuje procent uczniów poszczególnych klas, którzy odbyli już inicjację alkoholową i nikotynową.

Substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Spożywanie alkoholu	6,95%	21,59%
Palenie papierosów	3,02%	15,12% (w tym osoby palące tradycyjne papierosy i e-papierosy)

Tabela 42. Zażywanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

- Spośród osób mających za sobą inicjację alkoholową, 23,08% uczniów klas siódmych i ósmych piło alkohol za namową osób trzecich.
- Wśród okoliczności sprzyjających sięganiu po alkohol, uczniowie najczęściej wskazywali okres wakacyjny. Osoby, które przyznały się do picia alkoholu najczęściej deklarowały, że spożywały alkohol tylko raz (70,77%).
- Spośród osób mających za sobą inicjację nikotynową, 41,30% uczniów klas siódmych i ósmych zapaliło pierwszego papierosa za namową osób trzecich.
- Wielu ankietowanych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Pozyskane w trakcie badania dane wskazują, iż takie znajomości poszerzają się wraz z wiekiem badanych.

Poniższa tabela obrazuje procent znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne wśród uczniów.

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Spożywanie alkoholu	23,56%	55,65%
Palenie papierosów	26,86%	65,61%
Zażywanie narkotyków	6,95%	14,62%

Tabela 43. Znajomość osób zażywających substancje psychoaktywne

- Wraz z wiekiem wzrasta również możliwość dostępu do substancji psychoaktywnych.

Poniższa tabela obrazuje ocenę dostępności substancji psychoaktywnych przez uczniów poszczególnych klas.

Dostępność substancji psychoaktywnych	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Zakup alkoholu		
- bardzo łatwy	3,63%	10,30%
- raczej łatwy	7,25%	10,47%
Zakup papierosów		
- bardzo łatwy	5,14%	10,30%
- raczej łatwy	8,16%	16,61%
Zakup narkotyków		
- bardzo łatwy	-	1,83%
- raczej łatwy		4,65%

Tabela 44. Ocena dostępności substancji psychoaktywnych

- Zdecydowana większość ankietowanych zaprzeczyła, iż używała narkotyków.
- Badani uczniowie prezentują stosunkowo dość dobry poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków, a także sankcji prawnych z tytułu ich posiadania. Niemniej jednak istnieje spora grupa osób, szczególnie wśród uczniów młodszych, która takiej wiedzy nie posiada.

Poniższa tabela obrazuje poziom wiedzy uczniów poszczególnych klas w zakresie narkotyków.

Zakres wiedzy w zakresie narkotyków	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Konsekwencje zdrowotne		
- <u>nie znam</u>	<u>29,91%</u>	<u>12,13%</u>
- wiem ogólnie jakie są skutki	47,13%	61,63%
- potrafię dokładnie powiedzieć jaki wpływ mają narkotyki na poszczególne funkcje organizmu	22,96%	26,25%
Konsekwencje prawne		
- <u>nie znam</u>	<u>30,51%</u>	<u>16,28%</u>
- wiem ogólnie jakie są kary	52,27%	62,96%
- potrafię dokładnie powiedzieć jakie sankcje grożą za posiadanie narkotyków	17,22%	20,76%

Tabela 45. Znajomość konsekwencji zdrowotnych oraz sankcji prawnych z tytułu posiadania narkotyków

Wnioski i rekomendacje

Część badań dotycząca postaw uczniów z terenu gminy Myślenice wobec różnego rodzaju substancji psychoaktywnych pozwoliła na ocenę poziomu zagrożeń z nimi związanych.

Analizując szczegółowe dane zauważamy, że wraz z wiekiem wzrasta możliwość dostępu do używek jakimi są papierosy, alkohol czy też narkotyki. Co więcej wielu uczniów ma problem z asertywnością, gdyż jak przyznają, ich pierwszy kontakt z tego typu używkami nastąpił za namową osób trzecich. Należy zatem rozmawiać z uczniami o asertywności i o różnych technikach odmowy w przypadku, gdy ktoś proponuje im jakąś używkę. Ważna jest tu również rola rodzica. Jak się okazało w obydwu grupach wiekowych rodzice cieszą się bardzo wysokim zaufaniem i uczniowie przyznają, że chętnie dzielą się z nimi swoimi problemami.

Należy pamiętać, że młody człowiek, który ma zapewnione poczucie bezpieczeństwa i funkcjonuje w środowisku, w którym czuje się dobrze, jest mniej podatny na kontakt z używkami, chętniej rozmawia o swoich problemach. Istotne jest zatem budowanie pozytywnego klimatu społecznego, który daje młodemu człowiekowi możliwość rozwijania kompetencji społecznych takich jak asertywność, umiejętność podejmowania odpowiedzialnych decyzji czy poczucia własnej wartości.

Reasumując, w zakresie profilaktyki szkolnej, zasadnym będzie podejmowanie następujących działań:

- Prowadzenie programów informacyjno- profilaktycznych podnoszących świadomość w zakresie zdrowotnych, psychologicznych i społecznych konsekwencji nadużywania alkoholu, palenia papierosów, czy używania narkotyków. Wysoki poziom wiedzy w tym zakresie jest bowiem niezbędny do podejmowania odpowiedzialnych i świadomych decyzji dotyczących stosowania tego typu substancji psychoaktywnych.
- Organizacja warsztatów profilaktycznych mających na celu uświadamianie uczniów na temat skutków używania substancji psychoaktywnych oraz odpowiedzialności za namawianie do tego innych.
- Wzmacnianie czynników chroniących wśród dzieci i młodzieży takich jak: wzmacnianie postawy asertywnej, wzmacnianie poczucia własnej wartości niezależnej od opinii rówieśników oraz wspieranie pasji i zainteresowań uczniów.
- Prowadzenie programów profilaktycznych kształtujących kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne dla satysfakcjonującego

funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu, papierosów i narkotyków/dopalaczy.

- Realizowanie szkoleń i warsztatów dla uczniów z zakresu profilaktyki społecznej.
- Preferowanie programów profilaktycznych w szkołach obejmujących oprócz warsztatów dla młodzieży także zajęcia dla rodziców/prawnych opiekunów, jak również dla kadry pedagogicznej.
- Realizowanie warsztatów dla nauczycieli i wychowawców w zakresie: tworzenia, realizacji, monitoringu i ewaluacji programów profilaktycznych.

VII. Problem cyberprzemocy wśród uczniów

A. ZJAWISKO CYBERPRZEMOCY:

- Większość badanych wie czym jest cyberprzemoc. Wiedzę na ten temat potwierdziło 73,11% uczniów klas piątych i szóstych oraz 93,85% uczniów klas siódmych i ósmych.
- Ankietowani potwierdzają przypadki, w których osobiście doświadczyli cyberprzemocy, gdyż ktoś zrobił im zdjęcie lub nakręcił film wbrew ich woli. Takie sytuacje zostały potwierdzone przez 18,73% uczniów klas piątych i szóstych oraz 41,53% klas siódmych i ósmych.
- Część uczniów przyznała się do oczerniania lub szantażowania kogoś przy użyciu urządzeń elektronicznych. Takie przypadki potwierdziło 7,55% uczniów klas piątych i szóstych oraz 15,59% badanych z klas siódmych i ósmych.
- Wielu ankietowanych zadeklarowało zawieranie znajomości przez Internet, a wraz z wiekiem częstotliwość takich sytuacji dość dynamicznie wzrasta. Wśród uczniów klas piątych i szóstych do tego typu działań przyznało się 45,32% badanych, a w grupie uczniów klas siódmych i ósmych 63,95%.

B. POSTAWY UCZNIÓW WOBEC ZJAWISKA CYBERPRZEMOCY:

- Zarówno młodszy jak i starsi uczniowie najczęściej przejmują się występowaniem cyberprzemocy i szukają pomocy, jednak wiele uczniów ignoruje to zjawisko całkowicie.
- Niepojęty jest wynik, iż wielu uczniów nie zna ani jednej instytucji udzielającej pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą. Do braku wiedzy w tym zakresie przyznało się 76,44% uczniów klas piątych i szóstych oraz 81,79% klas siódmych i ósmych.

Wnioski i rekomendacje

Część badań dotycząca zjawiska cyberprzemocy wskazuje, iż jest to problem dotyczący również uczniów szkół z terenu gminy Myślenice. Warto zatem pracować

z młodzieżą nad wrażliwością wobec cyberprzemocy oraz poszerzać ich wiedzę na temat tego jak odpowiednio reagować w sytuacji zetknięcia się z tym zjawiskiem. Nauczyciele i rodzice powinni podpowiadać swoim dzieciom, gdzie zgłaszać się, gdy jest się ofiarą lub świadkiem działania cyberprzemocy, gdyż bardzo wielu uczniów deklaruje brak wiedzy w tym temacie.

Należy także zwrócić uwagę, że wielu uczniów deklaruje zawieranie znajomości przez Internet. Profilaktyka współczesnych zagrożeń dotyczących korzystania z mediów powinna zatem obejmować zagadnienia radzenia sobie z zaskakującymi czy też niebezpiecznymi zachowaniami nieznanymi osobom spotkanych w sieci. Ponadto istotnym jest uświadamianie na temat zagrożeń czyhających w Internecie, gdyż wraz z wiekiem zmienia się cel wykorzystywania sprzętów elektronicznych i uczniowie zaczynają coraz częściej przeglądać portale społecznościowe, strony poświęcone rozrywce oraz uczestniczyć w grach wirtualne światy. W związku z tym ważne jest poznawanie zasad racjonalnego korzystania z mediów, ochrony swojej prywatności i danych osobowych.

Reasumując powyższe, w ramach działań profilaktycznych zaleca się:

- Realizowanie programów profilaktycznych z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, poszerzenie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.
- Przekazywanie informacji na temat niebezpieczeństwa, jakim jest zawieranie nowych znajomości w Internecie.
- Realizowanie projektów profilaktycznych dotyczących zagadnienia przemocy rówieśniczej z naciskiem na cyberprzemoc i hejt. Ważnym jest podejmowanie działań ukierunkowanych na poszerzenie wiedzy na temat zagrożeń związanych z cyberprzemocą i hejtem oraz kształtowanie od najmłodszych lat wrażliwości wobec takiego zjawiska. Posiadanie takiej wiedzy sprawi, że uczniowie nie będą obojętni wobec takich form przemocy, a co więcej będą potrafili w odpowiedni sposób na nią zareagować.
- Przekazywanie informacji na temat organizacji czy serwisów internetowych pomagających w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą.

Wnioski końcowe

Uściślając powyższe podsumowanie głównych problemów społecznych występujących w gminie Myślenice można wnioskować, że pierwszoplanowym działaniem jest profilaktyka związana z przeciwdziałaniem uzależnieniom od substancji psychoaktywnych.

Alkoholizm

- blisko połowa ankietowanych wskazała, że problem alkoholizmu na terenie Gminy jest zjawiskiem powszechnym;
- ponad 60% badanych twierdzi, że osoby pijące alkohol stanowią zagrożenie dla lokalnej społeczności;
- blisko 70% badanych wskazało, że w swoim środowisku zna osoby, które w ich opinii nadużywają alkoholu;
- ponad połowa badanych uczniów klas siódmych i ósmych twierdzi, że zna osoby niepełnoletnie które piją alkohol, a ponad 20% uczniów ma już za sobą inicjację alkoholową.

Narkomania

- blisko 20% respondentów uważa, że zjawisko narkomanii jest powszechne na terenie gminy, zbliżony odsetek respondentów deklaruje znajomość osób, które zażywają narkotyki;
- ponad 9% mieszkańców przyznało się do eksperymentowania z narkotykami;
- ponad 12% rodziców twierdzi, że w szkole występuje problem z narkotykami;
- większość mieszkańców nie posiada wiedzy w zakresie instytucji, które świadczą pomoc osobom uzależnionym.

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. CBOS, *Hazardziści*, Warszawa 2017
2. CBOS, *Młodzież 2016*, Warszawa 2016
3. CBOS, *Młodzież 2018*, Warszawa 2019
4. CBOS, *Konsumpcja alkoholu w Polsce*, Warszawa 2019
5. CBOS, *Palenie papierosów*, Warszawa 2019
6. Dietrich-Muszalska. A, *Uzależnienie od substancji psychoaktywnych*, 2015
7. Fudała. J, *Bezpieczne picie alkoholu*, 2017
8. Gajos-Kaniewska. D, NIK: *Polska przegrywa walkę z dopalaczami*, 2017
9. Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Praca zbiorowa *Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017
10. Klimczak. J, *Fetal Alcohol Syndrom – czyli skutki oddziaływania alkoholu na płód*, Banach. M (red.), *Alkoholowy zespół płodu*, Kraków 2011
11. Kołodziejczyk. J, *Agresja i przemoc w szkole*, Kraków 2004
12. PARPA, *Deklaracja w sprawie Młodzieży i Alkoholu*
13. PARPA, *Jak zmieniają się postawy kobiet wokół picia alkoholu w ciąży?*
14. PARPA, *Stanowisko PARPA w sprawie sprzedaży piwa bezalkoholowego*
15. *Polska Deklaracja w sprawie Młodzieży i Alkoholu Uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 lutego 2000 r.*
16. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii*, Dz.U. 2015 poz. 1249.
17. Sierosławski. J, *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2015 r.*
18. Sierosławski. J, *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 r.*
19. Tracz-Dral. J, *Agresja i przemoc w szkołach*, Warszawa 2012
20. Wasilewski. J, *Zarys definicyjny cyberprzestrzeni [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego”* 2013

21. Zellma, A., *Współpraca Policji z rodziną w przeciwdziałaniu cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży – możliwość czy utopia?*

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/kategoria/1644>
2. <https://docplayer.pl/66317434-Bezpieczenstwo-spoleczności-lokalnych-wybrane-zagadnienia-zapewnienia-bezpieczenstwa-i-porzadku-publicznego.html>
3. <https://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoleczna/>
4. <https://www.lexlege.pl>
5. <https://www.newsweek.pl>
6. <https://www.parpa.pl>
7. <http://www.szkolnictwo.pl/index.php?id=PU2061>
8. <https://unicef-koronawirus.pl/edukacja/5-wskazowek-dla-rodzicow/>

Spis wykresów

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć	10
Wykres 2. Struktura próby badawczej ze względu na płeć	25
Wykres 3. Struktura próby badawczej ze względu na wiek	26
Wykres 4. Struktura próby badawczej ze względu na aktywność zawodową.....	26
Wykres 5. Struktura próby badawczej z podziałem na wykształcenie.....	26
Wykres 6. Ilość osób w gospodarstwie domowym	27
Wykres 7. Czy Pana/Pani zdaniem na terenie gminy występuje problem alkoholizmu?.....	29
Wykres 8. Czy osoby pijące alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa w środowisku lokalnym?	29
Wykres 9. Czy zna Pan/Pani w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?.....	29
Wykres 10. Rozpowszechnienie problemu alkoholizmu na terenie gminy Myślenice	31
Wykres 11. Jak często spożywa Pan/Pani alkohol?	32
Wykres 12. Jaki rodzaj alkoholu spożywa Pan/Pani najczęściej?.....	33
Wykres 13. Czy w Pana/Pani rodzinie jest przyzwolenie na picie napojów energetyzujących lub 0% przez nieletnich?.....	33
Wykres 14. Czy Pani/Pana zdaniem można uzależnić się od piwa lub wina?	34
Wykres 15. Jak często według Pana/Pani trzeba by było spożywać napoje procentowe, żeby się od nich uzależnić?	35
Wykres 16. Czy w Pana/Pani opinii na terenie gminy występuje problem narkomanii?.....	36
Wykres 17. Czy zna Pan/Pani w swoim środowisku osoby zażywające narkotyki?	37
Wykres 18. Czy kiedykolwiek zażywał/a Pan/Pani narkotyki lub inne substancje odurzające?	37
Wykres 19. Które z poniższych stwierdzeń oznaczają według Pana/Pani przemoc w rodzinie?.....	38
Wykres 20. Czy zna Pan/Pani rodziny, w których według Pana/Pani stosowana jest przemoc w rodzinie?	39
Wykres 21. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?.....	39
Wykres 22. Czy uważa Pan/Pani, że rodzic może uderzyć własne dziecko?.....	39
Wykres 23. Jak często pali Pan/Pani papierosy?.....	41
Wykres 24. Czy uważa Pan/Pani, że palenie bierne szkodzi tak samo jak palenie czynne?.....	42
Wykres 25. Czy zna Pan/Pani instytucje na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym?	43
Wykres 26. Czy zna Pan/Pani w swoim otoczeniu osoby korzystające regularnie z gier losowych? 46	46

Wykres 27. Czy zna Pan/Pani w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego?	47
Wykres 28. Podaj swoją płć.	51
Wykres 29. Jesteś uczniem klasy?	51
Wykres 30. Jak się czujesz w swojej szkole?.....	52
Wykres 31. Czy w swojej szkole czujesz się bezpiecznie?.....	53
Wykres 32. Jak często obserwujesz zjawiska przemocy w szkole?.....	53
Wykres 33. Czy znasz przypadki stosowania poszczególnych form przemocy?.....	54
Wykres 34. Czy w stosunku do Ciebie miało miejsce któreś z powyższych zachowań przemocowych?	54
Wykres 35. Kogo zawiadomisz w pierwszej kolejności jeśli będziesz świadkiem lub ofiarą przemocy?	56
Wykres 36. Jak oceniasz swoje relacje z rodzicami?	57
Wykres 37. Czy uważasz, że rodzice mają prawo uderzyć swoje dziecko?	58
Wykres 38. Czy wiesz, jakie instytucje w Twoim środowisku zajmują się pomocą osobom dotkniętym przemocą?	58
Wykres 39. Czy kiedykolwiek paliłaś/eś papierosy?	59
Wykres 40. Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?	59
Wykres 41. Czy znasz konsekwencje zdrowotne palenia papierosów?	60
Wykres 42. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?.....	61
Wykres 43. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol?	61
Wykres 44. Jak oceniasz dostęp do alkoholu w Twoim środowisku?	62
Wykres 45. Czy znasz konsekwencje zdrowotne picia alkoholu?	62
Wykres 46. Czy znasz w swoim środowisku osoby zażywające narkotyki?	63
Wykres 47. Jaki jest Twój stosunek do osób zażywających narkotyki?	63
Wykres 48. Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania narkotyków?	64
Wykres 49. Czy znasz konsekwencje prawne posiadania narkotyków?	64
Wykres 50. Czy rodzice i nauczyciele rozmawiają z Tobą na temat konsekwencji zdrowotnych używania narkotyków/dopalaczy?	65
Wykres 51. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z komputera, tabletu, telefonu?	66
Wykres 52. Jakie są Twoje odczucia wobec cyberprzemocy?	67
Wykres 53. Jak spędzasz swój wolny czas?.....	69

Wykres 54. Podaj swoją płęć.	70
Wykres 55. Jesteś uczniem klasy?	70
Wykres 56. Jak często obserwujesz zjawisko przemocy w szkole?.....	71
Wykres 57. Czy znasz przypadki stosowania, którejs z wymienionych form przemocy?	72
Wykres 58. Czy w stosunku do Ciebie miało miejsce któreś z powyższych zachowań przemocowych?	72
Wykres 59. Kogo zawiadomisz, jeżeli będziesz świadkiem lub ofiarą przemocy?	73
Wykres 60. Czy uważasz, że możesz porozmawiać z rodzicami na temat swoich problemów?	74
Wykres 61. Czy wiesz jakie instytucje w Twoim środowisku świadczą pomoc dla osób dotkniętych problemem przemocy?	74
Wykres 62. Czy Twoi rodzice wiedzą, że paliłeś/aś? i jaka jest ich reakcja?	76
Wykres 63. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które palą papierosy?	76
Wykres 64. Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?	77
Wykres 65. Czy znasz konsekwencje zdrowotne palenia papierosów?	77
Wykres 66. Czy kiedykolwiek piłeś/eś alkohol?.....	78
Wykres 67. Czy Twoi rodzice wiedzą, że piłeś/eś alkohol? i jaka jest ich reakcja?	79
Wykres 68. Czy znasz konsekwencje zdrowotne picia alkoholu?	80
Wykres 69. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol?	80
Wykres 70. Jak oceniasz dostęp do alkoholu w Twoim środowisku?	80
Wykres 71. Czy zdarzyło Ci się przyjmować takie substancje jak leki uspokajające lub nasenne z przepisu lekarza?	82
Wykres 72. Czy znasz w swoim środowisku osoby zażywające narkotyki?	82
Wykres 73. Jaki jest Twój stosunek do osób zażywających narkotyki?	82
Wykres 74. Jak oceniasz dostęp do narkotyków w Twoim środowisku?	83
Wykres 75. Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania narkotyków?	83
Wykres 76. Czy znasz konsekwencje prawne posiadania narkotyków?	83
Wykres 77. Czy rodzice lub nauczyciele rozmawiają z Tobą na temat szkodliwości zażywania narkotyków/dopalaczy?.....	84
Wykres 78. Czy używałaś/eś kiedykolwiek dopalaczy?	85
Wykres 79. Czy znasz konsekwencje zdrowotne używania dopalaczy?.....	86
Wykres 80. Czy wiesz jakie mogą być konsekwencje zawierania znajomości w Internecie?	87
Wykres 81. Jakie są Twoje odczucia wobec cyberprzemocy?	88

Wykres 82. Czy wbrew Twojej woli wykonano Ci kiedyś zdjęcie lub nakręcono film?.....	88
Wykres 83. Czy kiedykolwiek byłaś/eś sprawcą szantażu lub oczerniania przy użyciu urządzeń elektronicznych?.....	89
Wykres 84. Z jaką częstotliwością uczestniczyłaś/eś w poszczególnych grach hazardowych?	91
Wykres 85. Jak najczęściej spędzasz swój czas wolny?	92
Wykres 85. Palenie papierosów wśród uczniów szkół podstawowych w porównaniu do badania ESPAD 2019	94
Wykres 86. Spożywanie napojów alkoholowych wśród uczniów w zestawieniu z wynikami badania ESPAD 2019.	95
Wykres 87. Przyjmowanie leków uspokajających lub nasennych z przepisu lekarza w zestawieniu z wynikami badania ESPAD 2019.....	96
Wykres 88. Używanie dopalaczy w zestawieniu z wynikami badania ESPAD 2019.....	97
Wykres 89. Uczestnictwo w grach hazardowych.....	97
Wykres 90. Struktura próby badawczej ze względu na płeć.	102
Wykres 91. Liczba dzieci w rodzinie.	103
Wykres 92. Za pomocą, którego stwierdzenia może określić Pani/Pan swoje relacje z dzieckiem? 104	
Wykres 93. Czy Pani/Pana dziecko chętnie rozmawia z Panią/Panem o swoich problemach?.....	104
Wykres 94. Czy zdarza się, że Pani/Pana dziecko zachowuje się agresywnie?	106
Wykres 95. Jak najczęściej reaguje Pani/Pan na złe zachowanie dziecka?.....	107
Wykres 96. Czy zdarza się Pani/Panu używać siły fizycznej wobec dziecka?	107
Wykres 97. Czy rodzice mają prawo stosować kary cielesne wobec swoich dzieci, jeśli w ich przekonaniu zasłużyły sobie na to?	108
Wykres 98. Czy zna Pan/Pani rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci?.....	108
Wykres 99. Czy wie Pani/Pan co to są narkotyki, jakie są ich rodzaje oraz jakie są skutki ich używania?	110
Wykres 100. Czy według Pani/Pana na terenie szkół istnieje zagrożenie narkotykami?.....	110
Wykres 101. Czy rozmawia Pani/Pan na temat substancji psychoaktywnych ze swoim dzieckiem?	111
Wykres 102. Ile przeciętnie czasu dziennie spędza Pani/ Pana dziecko przed komputerem ?	112
Wykres 103. Czy zna Pani/Pan jakieś przypadki stosowania cyberprzemocy w środowisku szkolnym swojego dziecka?.....	112
Wykres 104. Czy w szkole spotyka się Pani/Pan z aktami agresji i przemocy wśród uczniów?	115

Wykres 105. Czy według Pani/Pana w środowisku szkolnym obserwuje Pani/Pan uczniów, którzy mogą doświadczać przemocy w rodzinie?	115
Wykres 106. Czy według Pani/Pana wśród uczniów można zaobserwować niepokojące zachowania, które mogą sugerować np. problemy depresyjne, problemy z uzależnieniem?	116
Wykres 107. Czy według Pani/Pana uczniowie mają łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych?	118
Wykres 108. Czy kiedykolwiek zdarzyło się jakieś nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu?.....	120
Wykres 109. Czy zdarza się, że osoby niepełnoletnie podejmują próby zakupu alkoholu?	121
Wykres 110. Czy zdarza się, że osoby niepełnoletnie podejmują próby zakupu piwa 0%?	122
Wykres 111. Jak często osoby niepełnoletnie próbują zakupić napoje energetyzujące?	123
Wykres 112. Jak często osoby poniżej 18 roku życia próbują zakupić papierosy?	123

Spis tabel

Tabela 1. Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS.....	16
Tabela 2. Powody przyznawania pomocy społecznej	16
Tabela 3. Procedura "Niebieskie Karty"	17
Tabela 4. Osoby doświadczające i stosujące przemoc w związku z procedurą NK	18
Tabela 5. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA)	19
Tabela 6. W związku z procedurą „Niebieskie Karty”.....	20
Tabela 7. Działalność Punktu Konsultacyjnego.....	20
Tabela 8. Liczba porad w Punkcie Konsultacyjnym w latach 2018-2020	21
Tabela 9. Liczba rodzin, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu.....	21
Tabela 10. Liczba grup terapeutycznych dla ofiar przemocy w rodzinie.....	21
Tabela 11. Programy profilaktyczne	21
Tabela 12. Profilaktyka zachowań ryzykownych.....	22
Tabela 13. Szkolenia dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i sprzedawców ...	22
Tabela 14. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu.....	23
Tabela 15. Przestępstwa na terenie gminy Myślenice.....	23
Tabela 16. Ocena ważności problemów społecznych na terenie gminy Myślenice.....	28
Tabela 17. Czy uczestniczy Pan/Pani we wskazanych formach gier losowych?	45
Tabela 18. Czy zgadza się Pan/Pani z następującymi stwierdzeniami dotyczącymi użytkowania Internetu?.....	48
Tabela 19. Uczucia, których częstotliwość wyraźnie zwiększyła się u Pani/Pana podczas pandemii.	49
Tabela 20. Czy podczas pandemii sięga Pani/Pan częściej po środki psychoaktywne?	50
Tabela 21. Ocena zjawisk społecznych w czasie trwania pandemii.....	50
Tabela 22. Akty przemocy wśród uczniów klas piątych i szóstych szkoły podstawowej.....	55
Tabela 23. Akty przemocy wśród uczniów klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej	73
Tabela 24. Czy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?	75
Tabela 25. W jakim wieku po raz pierwszy zdarzyło Ci się wypić napój alkoholowy?	78
Tabela 26. Jak często sięgasz po alkohol?	79
Tabela 27. Czy znasz takie zjawiska jak?	90
Tabela 28. Odczuwanie emocji w wyniku pandemii.	98

Tabela 29. Problemy spowodowane pandemią.....	99
Tabela 30. Wpływ nauki zdalnej.....	99
Tabela 31. Odczuwanie emocji w wyniku pandemii.	100
Tabela 32. Problemy spowodowane pandemią.....	100
Tabela 33. Wpływ nauki zdalnej.....	101
Tabela 34. Czy w wyniku pandemii obserwuje Pani/Pana u swojego dziecka.....	105
Tabela 35. Czy zna Pani/Pan takie zjawiska jak?	113
Tabela 36. Czy w wyniku pandemii obserwuje Pani/Pan zachowania u uczniów, takie jak?.....	116
Tabela 37 Czy w czasie trwania pandemii zwrócił/a Pan/Pani uwagę na niepokojące zjawiska dotyczące uczniów takie jak?.....	117
Tabela 38. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?.....	118
Tabela 39. Czy zna Pani/Pan takie zjawiska jak?	119
Tabela 40. Różnica ilościowa zjawisk przemocy wśród uczniów poszczególnych klas.....	130
Tabela 41. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy.....	130
Tabela 42. Zażywanie substancji psychoaktywnych przez uczniów.....	132
Tabela 43. Znajomość osób zażywających substancje psychoaktywne	132
Tabela 44. Ocena dostępności substancji psychoaktywnych	133
Tabela 45. Znajomość konsekwencji zdrowotnych oraz sankcji prawnych z tytułu posiadania narkotyków.....	133